NATIONAL LIBRARY
MAY 22 1970
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121, 465-7902. United States Editorial Offices—New York Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

LATVIJA AMERIKĀ

41. N-RS. SESTDIENA, 1970. G. 30. MAIJS 20. GADS

SATURDAY, MAY 30, 1970 SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi" Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

ALAs 19. kongresa atzinumi un lēmumi

Amerikas latviešu apvienības 19. kongresu Indianapolē, Latviešu sadarbības centra telpās, 22. maijā atklāja ALAs valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš. Zāle bija svinīgi greznota zaļumiem, Latvijas valsts lielo ģerboni, sarkanbaltsarkano un ASV zvaigžņoto karogu. Delegāti un viesi atvēsināta gaisa telpā sēdēja pie kongresa galdiem, prezidijs novietojās pie sava galda, kuru greznoja latviski svečturi ar sarkanbaltsarkanām svecēm.

Rīcības komitejas vārdā kongresu sveica V. Meļķis, kam sekoja Indianapoles latviešu organizāciju padomes priekšsēža J. Gžibovska uzruna. No Latvijas sūtniecības Vašingtonā sveica sūtniecības padomnieks A. Dinbergs. Telegrafiski bija sveicis ASV viceprezidents Agņu un Indianas gubernātors. Personīgi bija ieradies Indianas kongresa loceklis Viljams Breijs, bet senātora Hardkija vietā sveica viņa īpašais pārstāvis. Sekoja Igauni jas pārstāvja, ASV DV priekšnieka A. Valtera, BATUN pārstāvja N. Trepšas, Klīvlendas organizāciju pārstāvja E. Ieviņa uzrunas un apsveikumi. Rakstveidā un ar telegrammām kongresu bija sveikuši: Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis, mūsu kaimiņvalstu Igaunijas un Lietuvas centrālo organizāciju pārstāvji. Latviešu apvienība Austrālijā un daudzi citi. Kongresu atklājot, pieņēma rezolūciju iesniegšanai ASV prezidentam Niksonam un īpašu memorandu visiem latviešiem brīvajā pasaulē, iesniegšanai savu zemju valdībām.

Delegāti daudz laika ziedoja darba kārtas pieņemšanai, vairākos gadījumos nobalsojot. Priekšsēdis prof. P. Lejiņš pēc tam sniedza ziņojumu par ALAs darbību. Viņš raksturoja arī latviešu sabiedrības nostāju un atzina, ka tās nacionālpolitiskajā darbībā nav bijis atslābuma. Par spīti mūsu ilgām un centieniem, nav tomēr norādījumu, ka pasaules lielajā politikā būtu kādas iezīmes, pēc kurām varētu secināt, ka tā ietu mums vēlamā virzienā. ASV valdība gan ielūgusi mūsu sūtniecības pārstāvjus Vašingtonā noskatīties, kā amerikāņu astronauti uzsāk savus lidojumus uz mēnesi, tie aicināti piedalīties Baltā nama rīkotajos banketos, joprojām atzīstot mūsu diplomātiskās pārstāvniecības, bet tas arī bijis gandrīz viss, kas mūs varējis iepriecināt. Prof. P. Lejiņš atzinīgi izsacījās par Madrides raidījumiem uz Latviju, kas tagad nostādīti uz plašākas bāzes; latvieši paši var piedalīties programmas izveidošanā.

Sporta birojs izdevis Latvijas sporta vēstures grāmatu, kuŗas pirmo eksemplāru biroja vadītājs A. Zāgers pasniedza priekšsēdim. Pagājušajā gadā no ALAs sarakstiem izskaitītas 28 organizācijas, kuŗas nav kārtojušas savas saistības. Pašlaik Amerikas latviešu apvienībā sastāv 179 organizācijas. Individuālais biedru skaits ir ap 8000, 1000 atbrīvoti no biedru naudas maksājumiem. Pērnais gads aizvadīts „uz labas financiālas bāzes". Nobeigumā priekšsēdis P. Lejiņš paziņoja, ka viņš priekšsēža amatam vairs nekandidēs, pateikdamies visiem, kas 19 gadus ar viņu sekmīgi sastrādājušies. Pēc šiem vārdiem delegāti, kājās stāvot, ilgiem aplausiem sumināja prof. P. Lejiņu par ilggadīgo un pašaizliedzīgo darbu, vadot šo mūsu nacionālpolitikā tik nozīmīgo centrālo organizāciju.

Sekoja biroju vadītāju ziņojumi. Izglītības biroja vadītājs J. Blumbergs ziņoja, ka pērngad atvērtas trīs jaunas latviešu skolas, bet to darbībā izpaudusies nenovēršamā parādība, ka skolotāji savos dzīves gados kļūst vecāki un arvien vairāk skolas darbā sagurst. Jau tagad 12% visu skolotāju ir pensionāri, bet trūkst jauno skolotāju, kas vēlētos aizstāt vecos audzinātājus, kam darbs kļūst par smagu. ALAs apgādā izdotas 39 dažādas mācību grāmatas, saņemti 208 pasūtinājumi pēc 3611 grāmatām, 7677 dolaru kopvērtībā. Grāmatu inventūras vērtība ir 25.000 dolaru. Par Kultūras biroja darbību ziņoja V. Melngaile. Sporta biroja darbībā svarīgs notikums bijis iekļaušanās Latviešu sporta padomē brīvajā pasaulē. Latviešu sportisti piedalījušies amerikāņu volejbola meistarsacīkstēs Havajā. Aprūpes biroja vadītājs A. Ritums varēja ziņot, ka viņa birojā nav ienācis neviens pabalsta pieprasījums, kādēļ jaunajai valdei būs jālemj par biroja turpmāko darbību. Informācijas biroja vadītājs I. Spilners minēja, ka veidojas baltiešu informācijas darbinieku sanāksme ar Madrides raidītāju apspriežamo jautājumu centrā. Raidījumi no Spānijas līdz šim izmaksājuši 450 — 500 dolaru mēnesī. Kongresa dalībnieki noklausījās dažus Madrides raidījumu ieskaņojumus un komentārus, kā arī uztvertos padomju traucējumus šo raidījumu laikā.

U. Kariņš domāja, ka apgabalu pārstāvju iedzīvināšana nav veikusies tādā veidā kā iecerēts, jo trūcis līdzekļu un sabiedrības atbalsta. Kādreiz plānotā dokumentācijas centra īstenošana pašu ēkā Vašingtonā vai citur, izrādījusies neiespējama, tādēļ ALAs valde nolēmusi telpas īrēt no Vašingtonas draudzes. Kasieris V. Kārklis ierosināja uzsākt kādu akciju, lai ziedojumus ALAi būtu iespējams atskaitīt pie ienākumu nodokļa aplēšanas. Viņš minēja, ka liela daļa ASV latviešu nav ziedojuši ALAs darbam „ne centa". Tā no 12.000 izsūtītiem ziedojumu vākšanas aicinājumiem atgriesti tikai 2000! Taču Latvijas 50 gadu jubilejas ziedojumu akcija devusi 108.587 dolarus.

Finanču lietu pārzinātājs G. Meierovics ziņoja, ka ALAs pirmajā ziedojumu akcijā izsūtīti 1750 aicinājumi, pēc tam vēl 1200 otrreizēju atgādinājumu, pavisam savācot 14.000 dolaru. Otrajā akcijā izsūtīti 12.300 aicinājumi un 9400 atgādinājumi, kas devuši ziedojumos 16.000 dolaru. Kultūras fonda ziedojumu akcijā izsūtīti 12.425 aicinājumi, kas devuši tikai nepilnus 10.000 dol. Jaunākais mūža biedru plāns devis 15 mūža biedrus ar 1500 dolariem. Šā gada kopienākumi uzrādījuši ap 40.000 dol. Piecdesmit dolaru ziedotājiem piesūtīta ALAs skaņu lente, bet ilggadīgie ziedotāji saņēmuši goda diplomus.

Revīzijas komisijas priekšsēdis A. Lejiņš novērtēja valdes darbību visumā atzinīgi. Taču nav izdevies atrisināt ceļojošās izstādes nākotni, nenokārtots arī filmas jautājums. Nav izveidojusies informācijas chronikas iedzīvināšana mūsu laikrakstos. „Pazudis" aprūpes birojs, par kuŗa darbību gada laikā nekas nav dzirdēts. Revīzijas komisija ieteica pieņemt valdes izstrādāto budžetu un mudināja atrast veidu, kā veicināt tautiešu līdzdarbību ASV vidienē un rietumos, bet kongresu turpmāk sasaukt gada iesākumā. Revizijas komisija arī ieteica atjaunot biedrziņa posteni, apsvērt valdes locekļu minimālo un maksimālo darbības ilgumu un izteikt pateicību līdzšinējam valdes priekšsēdim P. Lejiņam par nokalpotajiem 19 darbības gadiem.

Debatēs A. Dargevics no Kolorado norādīja, ka ALAs valdē ienākuši jauni spēki, bet ne viss gājis tik gludi kā iecerēts". L. Bērziņš domāja, ka nedrīkstētu pamest aprūpes biroju, bet tā uzdevumi būtu paplašināmi. Vairāki runātāji apšaubīja ALAs nama izmaksas projektu, citi vēlējās sagādāt līdzekļus (K. Balodis, F. Harvarts, J. Jauntirāns, P. Skulte). T. Zieriņš norādīja, ka Latvijas vārda popularizēšanai vajadzēja rūpēties, lai uz mēnesi nosūta arī Latvijas karogu, bet Ļeņina „simtgadē" latviešu protests izpalicis. P. Austriņš aizrādīja, ka ALAs prestižs nav cēlies, bet drīzāk „slīdējis uz leju". ALAs darbības novērtējums latviešu presē bijis vairāk negātīvs kā pozitīvs. E. Dundurs jautāja, vai nosūtīta telegramma prezidentam Niksonam, sakarā ar Kambodžas akciju. Viņš vēlējās zināt, kāpēc „simtnieku klubs" nav ieskaitīts mūža biedros? P. Upītis no Vilimantikas ieteica nākamajā gadā sūtīt dalītus ziedojumu aicinājumus — vienu vecākiem laudīm prastajā formā, otru — jaunajiem. N. Trepša no Nujorkas vēlējās, lai atsevišķu biroju vadība paliktu vienā centrā ilgākam laikam. Kultūras fonds nav paredzējis atsevišķas balvas žurnālistikā.

Pēc vispusīgām debatēm kongress sniegtos pārskatus apstiprināja. Pirmās kongresa dienas vakarā vietējā latviešu skolu jaunatne izrādīja Annas Brigaderes „Sprīdīša" trīs ainas, kuŗas noskatījās ap 100 kongresa dalībnieku un viesu. Indianapoles latvieši visas šās lugas ainas bija redzējuši jau agrākajā izrādē.

Kongresa gaitā svarīgākā bija otrā diena, kad pēc garām debatēm bija atrasts kandidāts ALAs priekšsēža amatam Jaunās valdes vēlēšanas iesākās diezgan neparastā un „dramatiskā" veidā. Līdzšinējais ALAs priekšsēdis prof. P. Lejiņš atklāti bija paziņojis, ka viņš šogad amatam vairs nekandidēs. Vidējās paaudzes delegāti bija izraudzījuši jauno kandidātu. Noskaidrojās, ka lielai daļai delegātu tas nebija pieņemams, kādēļ bija jāmeklē cits kandidāts.

Pirms nominācijas komisijas ziņojuma kongresa vadītājs D. Rudzītis paziņoja, ka iesūtīti divi raksti. Dienvidkalifornijas latviešu biedrība savā vēstulē bija lūgusi nepieņemt P. Lejiņa atteikšanos no ALAs vadības, jo viņa aiziešana radītu dezorganizāciju un apvienību vājinātu. Ieteica izdarīt pārmaiņas ALAs vadībā „nesasteigtā veidā", apsverot kandidāta brīvā laika iespējas, kā arī viņa dzīves vietas novietojumu, izsludinot kandidātu sarakstu vismaz 3 — 4 mēnešus pirms kongresa sākuma.

Ootru rakstu bija sūtījusi Ņujorkas korporāciju kopa, norādot, ka nespēj samierināties ar P. Lejiņa aziešanu, uzdodot savam delegātam J. Mednim viņa kandidātūru uzturēt. Vēstulē bija aprādīti līdzšinējā ALAs valdes priekšsēža nopelni, piebilstot, ka kopa nepiekrīt G. Meierovica kandidātūrai (kas vēl nebija uzstādīta — ref.), jo vija darba apstākļi „neļauj strādāt sabiedrisku darbu latviešu organizācijās".

Nominācijas komisijas priekšsēdis E. Dundurs aizrādīja, ka komisija ir pārsteigta par šāda raksta iespējamību latviešu sabiedrībā. Komisijai gan bijis zināms šāds raksts, bet tā nolēmusi to neievērot, jo apgalvotais nesaietas ar faktiem. J. Zommers izsacījās, ka raksts neapšaubāmi vēršas pret Vašingtonas pavalsts delegātu G. Meierovicu personīgi un aicināja to ignorēt. Līdzīgi izteicās arī A. Gulbis, uzsvērdams, ka raksts ir „negodīgs un nepatiess apvainojums". Pēc viņa ziņām Ņujorkas korporāciju kopā šis raksts nav apskatīts un pārrunāts.

Kongress ar 66 pret 12 balsīm, 13 delegātiem atturoties Ņujorkas korporāciju kopas un Dienvidkalifornijas latviešu biedrības iesniegumu noraidīja.

(Nobeigums seķos)

PIRMS „PŪT, VĒJIŅI" MĒĢINĀJUMA
Baibas Ļomas tēlotāja Skaidrīte Leja auj īstās ādas pastaliņas.
Foto: J. Liģers

Redakciju slēdzot, saņemta ziņa, ka 26. maijā Zviedrijā pēkšņi mūžībā aizsaukts pazīstamais latviešu literātū, tas kritiķis Jānis Rudzītis. Nelaikais dzimis 1909. gada 24. martā Bērzaunē.

Dažas dienas pirms viņa aizsaules vārtus vērusi arī sabiedriskā un politiskā darbiniece Milda Salnā. Aizgājēja, bijusī Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes un Zvicdrijas nacionālās padomes prezidija locekle, bija dzimusi Nītaurē 1886. gada 1. septembrī.

Alberts Kalniņš

IEKŠĒJĀ FRONTE

Mēs esam kļuvuši par liecinie-kiem kādam visai neparastam vēsturiskam faktam: visās brīvās pasaules zemēs ir izveidojušās īpatnējas „iekšējās frontes". Visaktīvāka tā ir brīvās pasaules stiprākajā cietoksnī — Amerikas Savienotajās Valstīs. Šīs frontes „karavīri" atgādina akmens laikmeta cilvēkus: daudzos gadījumos tie ir pusplikī vai arī tērpušies skrandās, ar nesukātiem gariem matiem un pinkainām bārdām. Parasti tie milinās uz ielām, un arī savās pārējās ierašās atgādina alu laikmeta ļaudis. Arī tad, kad tie cīnās ar saviem pretiniekiem, galvenokārt — policiju, viņi lieto seno laikmetu ieročus — akmeņus vai rungas. Viņu „pravieši" saka, ka tie ejot „jaunu ceļu", bet patiesībā tās ir vecas, jau sen ar zāli aizaugušas takas, pa kādām cilvēce soļoja apmēram pirms 3000 gadiem. Tas ir skaidrs atavisms: nevis gājiens uz priekšu — progresa virzienā, bet atpakaļ — dziļajā pagātnes tumšā.

Vērojot šo parādību, rodas jautājums: Kā gan tā varēja rasties mūsu laikmetā, ko mēs taču tik lepni saucam par „lielā progresa un apgaismības ēru?" Bet šī „iekšējā fronte" nav gluži tik jauna parādība, kaut gan tās „karotāji" lielākā skaitā sāka parādīties tikai pēc Otrā pasaules kara — piecdesmitajos gados. Pati „iekšējā fronte", jeb pareizāk izsakoties — tās paraugs pārējai pasaulei, radās jau 1917. gada pavasarī, kad kāds bārdains, mongoļa paskata vīrs, saukts Vladimirs Iļjičs Uljanovs, bet vairāk pazīstams ar vārdu Ļeņins, kādā vēsā aprīļa dienā Pēterpilī, Viborgas stacijā, kopā ar kādu simt pavadoņu izkāpa no vilciena un saviem sagaiditājiem svinīgi pateica: „Tagad sāksim jaunu laikmetu Krievijas dzīvē!"

Apvienotās nācijas nesen godināja šo vīru kā „izcilu humānistu", atceroties viņa dzimšanas dienu pirms 100 gadiem — 1870. gada 22. aprīlī. Patiesībā šis mongoļu pēcnācējs nebija nekāds humānists, bet kļuva par vienu no lielāko masu slepkavību ierosinātājiem pasaules vēsturē. Vinstons Čerčils pareizi izteicās: „Viņa piedzimšana ir liela nelaime..." Bet tiem, kas pulcējas Apvienotajās nācijās, Ļeņins joprojam liekas „liels pravietis" un „jauna" laikmeta radītājs. Patiesībā tas, ko viņš radīja, nebija jauns laikmets, bet krievu tautas atsviešana atpakaļ senā barbarisma tumšā un mežonībā. Ja nu daudzi to vēl tagad nesaprot un cildina Ļeņinu kā lielu humānistu, tad mums jāapmierinās tikai ar to nenoliedzamo vēstures atziņu, ka pasaulē gandrīz visos laikos muļķu arvien ir bijis vairāk nekā gudru cilvēku, un daudzās zemēs tas tā joprojam ir arī mūsu dienās.

Bet atgriezīsimies pie pamatjautājuma: „Kā radās šī iekšējā fronte"? — Ļeņins nebija ideālists, bet simtprocentīgs reālists. Trimdā — Sibirijā viņš dzīvoja uz savas turīgās mīļākās Krupskajas rēķina. Cinoties jau gadu desmitus ar cara patvaldību, šis praktiski apķērīgais vīrs nāca pie atziņas, cik šķidrs un nenozīmīgs ierocis ir Kārļa Marksa „Kapitāls", salīdzinājumā ar īsto kapitālu — buržuju naudu. Tādēļ viņš un tā piekritēji trimdā rietumos bez vilcināšanās pieņēma ķeizariskās vācu valdības spožās zelta markas, pēc vēsturnieka Sergijevski, un citu autoru novērtējuma — kopsummā ap 90 miljoni. Ķeizars Vilhelms II šo naudu deva noteiktam mērķim — cara armijas iznīcināšanai. Un viņš bija atradis šī uzdevuma veikšanai spējīgāko vīru, kāds vispār tajos laikos bija dabūjams.

Ļeņins savu darbu veica lieliski. Komūnisti paši tagad raksta, ka jau tūlīt pēc viņa ierašanās Krievijā, tas sācis izdot 5000 lieliniecīskus laikrakstus, galvenokārt frontes karavīriem. Kādu daļu no vācu ķeizara bagātīgās balvas bija saņēmis arī „Brīvais Strēlnieks", kuŗa vadību pārņēma Ļeņina personīgs draugs Jūlijs Daņiševskis. Šis patriotiskais strēlnieku laikraksts pēkšņi pārvērtās par lielinieku propagandas lapu: aicināja latvju strēlniekus karu nekavējoties izbeigt un brāļoties ar vācu karavīriem.

Tad, kad jau pēc dažiem mēnešiem vācieši redzēja, ka nevien visa 12. armija, bet arī tās „lepnums" — latviešu strēlnieki ir jau galīgi demorālizēti, tie pārgāja uzbrukumā un pie Ikšķiles pārcēlās pāri Daugavai, ar nolūku ielenkt un beidzot iepemt ilgi kāroto ziemeļu pērli — Rīgu. Tikai tagad strēlnieki atmodās un varoņīgi cīnījās pie Juglas un Ropažiem, bet viss bija veltīgi — Rīga krita 21. augustā un atkal vairāki simttūkstoši latviešu devās bēgļu gaitās. Kad 25. oktobrī Ļeņins, kā viņš pats savās atmiņās vēlāk izsacījās, „pievāca renstelē nomestos valsts varas grožus", viens no pirmajiem viņa valdības uzdevumiem bija uzsaukums visas pasaules proletāriešiem: „Sacelieties pret savām valdībām un gāziet kapitālistiskās iekārtas! Pievienojieties krievu komūnistu kustībai!"

Tas bija aicinājums — nojaukt visas ārējās frontes, kā krievi to drīz izdarīja, un radīt „iekšējās frontes" pret saviem buržujiem. Bet panākumi bija niecīgi: nekur tik viegli tas nenorisinājās kā pašā Krievijā. Bavārijā gan notika dumpis, bet to drīz apspieda. Mazliet ilgāk valdīja tikai Bela Kunas vadītie komūnisti Ungārijā, bet arī tos ungāri, gan ar rumāņu atbalstu, drīz vien nogāza.

Krievijas rietumos radās vesela rinda jauno valstu, ko rietumnieki sauca par „sanitāro kordonu" — aizsardzības valni pret lipīgo komūnisma sērgu. Pašā Krievijā komūnisti ar badu un lodēm jau pirmajos gados nogalināja ap 5 milj. „buržuju" un apmēram tikpat daudz intelligences. Bada nāvē mira pat lielais anarchistu ideologs kņazs P. Kropotkins. Daudzi citi mira pilsoņu kara cīņās, cietumos un koncentrācijas nometnēm. Profesors Ugrjumovs krievu komūnisma 50 gadu pastāvēšanas atcerē 1967. gadā šīs iekārtas upuru skaitu novērtēja uz 67 miljoniem. Tas bija šīs iekārtas „sasniegums", ko rietumos visai reti pieminēja.

Trīsdesmitajos gados krievu komūnismam bija visai drūmas izredzes: neviena tauta visā pasaulē šo iekārtu negribēja pieņemt. Bet 1933. gadā sākās lielais, komūnisma attīstībai labvēligais posms: ASV „dižais" prezidents Franklins Delāno Rūzvelts beidzot atzina šo vergu valsti un līdz ar to plaši atvēra komūnismam durvis uz rietumiem. Atzīšana nāca vēl no citām valstīm un tā Kremlim līdz ar savu sūtniecību un konsulātu atvēršanu beidzot radās lieliska izdeviba izveidot arī plašu spiegu, sabotieŗu un propagandistu tīklu.

Iedvesmoti no šīm lieliskajām izredzēm, 1936. gadā Maskavā komunterna kongresā sanākušie komūnistu vadoņi pieņēma „vēsturisko" lēmumu — atmest skaļo atklāto karu un revolūciju sludināšanas taktiku, bet strādāt galvenā kārtā pagrīdē — radīt „iekšējās frontes" visās kapitālistiskās zemēs. Komunterna ģenerālsekretārs Manuilskis šo jauno stratēģiju formulēja šādos vārdos: „Rietumu kapitālistus mēs neuzvarēsim atklātos, lielos karos, bet gan no iekšienes — ar pašu rietumnieku palīdzību." Vācu komūnistu līderis Piks to vēl papildināja:.. „Un lai šo uzvaru vieglāk panāktu, rietumnieki mums vispirms jāpadara akli..."

Kad kominternu pēc Rietumu sabiedroto spiediena Kremlis 1943. gadā nolikvidēja, tā funkcijas „iekšējo frontu" radīšanā uzņēmās t.s. „ārējā čeka". Šīs iestādes darbs noritēja zem laimīgas zvaigznes: pēc smagiem upuriem karā pret Hitleru komūnisti rietumos sevišķi ASV, Francijā un Italijā, bija ieguvuši lielu cieņu.

„Ārējā čeka" savu darbību ārkārtīgi paplašināja, sevišķi Ziemeļamerikas kontinentā. Tās uzdevumā šajā kontinentā vien strādā vesels miljons aģentu, kas iefiltrēti jau pēckara gados un tagad sevi uzskata par pilntiesīgiem pilsoņiem. Tiem ir aizliegts iestāties komūnistu partijā, aizliegts pat pieminēt komūnisma vārdu, bet vienīgi cīnīties kā savas valsts „lojāliem" pilsoņiem par mieru, pilsoņu tiesībām, pret militārismu un strādnieku „izmantošanu". Tiem jācīnās arī pret imperiālismu, aizmirstot komūnisma agresiju, „jāizceļ amerikāņu „kara noziegumi", „policijas brutālitāte", „jaunatnes apspiešana" — jārada opozicija, nemiers un jāriko demonstrācijas, cik bieži vien iespējams. Jāveicina arī visādas noziedzības, sevišķi narkotisko vielu un pornografijas izplatīšana.

Ārējai čekai, šķiežot Ziemeļamerikā vien ap pusotra miljarda dolaru gadā, ir izdevies uzpirkt arī simtiem radio, televīzijas un preses darbinieku, kā arī plaši iespiesties mācības iestādēs un baznīcās. Kanadā ar komūnistu piekritējiem un simpatizētājiem pārpildīts pasta

(Nobeigums 8. lpp.)

ATBALSTISIM MŪSU JAUNATNI!

Apmeklēsim DV, LNJAK un LSAK JAUNATNES un SPORTA SVĒTKUS

6. un 7. jūnijā SIDRABENĒ!

LASĪTĀJU VĒSTULES

VAI PATRIOTISMS DALĀMS PAKĀPĒS?

Laikraksta Latvija Amerikā šāgada 22. aprīļa numurā Alfreds Puķīte, kavēdamies pie DV organizācijas dibināšanas, cita vidū pasvītro, ka tās pamatā palicis nemainīgs Cēdelgemas gars — patriotisms vistīrākā formā un kopsolis. Turpretim Vilis Hazners, runādams Detroitā (Latvija Amerikā šāgada 29. apr. numurā) cita vidū pasvītrojis, ka DV organizācija Cēdelgemā 1945. g. decembrī dibināta brālībā un vienotībā, lai materiāli un morāli aprūpētu tās locekļus, nerēķinoties ar atgriešanās iespējām Latvijā. Tagad trimdiniekiem jāstāvot par tautas tiesībām uz brīvību un atjaunotu Latvijas valsti, bet DV ideoloģijai jāejot pāri tās darbības robežām un mērķiem, resp. aprūpei.

Manuprāt skaidra un godprātīga prasība DV organizācijai legālizēties arī politiskā plāksnē, lai nenoklūtu stāvoklī, kāds izveidojās 1919. gadā, kad karaviru, aprūpes un sabiedriskās organizācijas netika politiski pilnvērtētas Latvijas valsts institūciju veidošanā.

Šaubas rada A. Puķītes apgalvojums par Cēdelgemas „super patriotismu", tādi dalot trimdinieku saimes patriotismu pakāpēs. Atcerēsimies, ka jau 1945. gada vasarā un rudenī Zviedrijā iekļuvušie Kurzemes politiski - sabiedriskie darbinieki, redaktori un karavīri vienojās par trimdas ideoloģiju un mērķiem — visiem iespējamiem līdzekļiem turpināt cīņu ar Maskavas boļševismu brīvajā pasaulē un neatlaidīgi prasīt tautai brīvību un neatkarīgas Latvijas valsts atjaunošanu, sabiedriski - politiski neapkaroties, būt iecietīgiem un iepazīstināt ārpasauli ar latviešu tautas vēsturi, kultūru, latviešu deportācijām un Latvijas valsts okupāciju.

Šo mērķu ietvaros latviešu patrioti priekšlaicīgi paziņoja internētiem latviešu leģionāriem par sagaidāmo izdošanu Maskavai un ieteica tiem pieteikt bada streiku, ko tie arī 1945. g. 22. novembrī izdarīja. Leģionāru izdošanu gan neizdevās aizkavēt, bet latviešu karavīru liktenis starptautiskā presē un grāmatās vēl šodien tiek aprakstīts. Kādā pakāpē ieskaitāms šis patriotisms?

R. T. Richmondhill, N. Y.

★

PASKAIDROJUMS PIE PASKAIDROJUMA

Uldis Ģērmanis „Latvijas Amerikā" 15. marta numurā strostē un bardzina mani par izteiktajām domām vēsturnieka P. Lazdas 1969. gada mizerāblās odisejas lietā. Savus man adresētos secinājumus U. Ģērmanis pamato uz citāta, kas ņemts no mana referāta, bet ar acīm redzamu nolūku saīsināts un „uzfrizēts". Lūdzu salīdzināt šī laikraksta 7. janvāra un 15. marta numuros lasāmo! Atstāsim šāda veida „citātus" (pusteikumus nepatiesību un puspatiesību labā) vadošā padomju vēsturnieka un partijas 2. sekretāra profesora A. Drīzuļa arsenālā! Un prasīsim, lai šīs puses vēstures zinātņu doktori (skat. „Baltische Briefe" šāgada aprīļa numuru!) ievērotu to pašu, kas tiek prasīts no šīs puses vēstures zinātņu pirmā sēmestra studentiem!

Attieksmē uz U. Ģērmaņa „augstsirdīgo" paziņojumu, ka neuzskata mani par saistītu ar Maskavas „Izvestiju" un Rīgas „Cīņu", reizē ar pateicību varu teikt, ka man nekas nebūtu pretī, ja U. Ģērmanis nāktu klajā ar apgalvojumu, ka ar minētajām lapām esmu savienota ar tiešu telefona vadu! Laika izvēle (timing) šādam apgalvojumam būtu iespējami izdevīga. Mans aklais tēvs Rīgas televīzijas 6. marta raidījumā bija spiests stāties mikrofonu un objektīvu priekšā manis dēļ sakarā ar šo pašu rakstu un referātu, kā arī tāpēc, ka mana grāmata „Sārkanā migla" slepeni parādījusies Latvijā. Viņu mocija par spīti tam, ka jau 1958. gadā mani aizmuguriski notiesāja uz 25 gadiem katorgā! Turklāt mani vecāki vairs nesaņem arī nekādus palīdzības saiņus no šejienes; tie ceļā „pazūd". Mans tēvs kļuvis akls savā 12 gadu ilgā izsūtījuma laikā Sibirijā. Kāds lielisks komūnistu propagandas efekts!

Šis kauna darbs — manu vecāku tincināšana, spīdzināšana un mocīšana Rīgas televīzijas aparātu priekšā — nav noticis un nevarēja notikt bez Latvijas kompartijas 2. sekretāra Aleksandra Drīzuļa ziņas, piekrišanas, akcepta un, varbūt, pat ierosinājuma. Labi zinām, kāda loma otriem sekretāriem komūnistu partijās, un nav nekāds noslēpums arī viņa amata priekšteču Spures, Pelšes, Vosa un Lejiņa gaitas, nopelni un karjēra.

Taču U. Ģērmanis par viņu raksta: „Man jāatzīst, ka ir diezgan patikami pabūt kopā ar Aleksandru Drīzuli. Viņam ir takts un neoliedzams personisks šarms. Nepiespiesta kolēģiāla izturēšanās, bet bez pārcensānās. Vēsturisko notikumu attīstība ir veidojusi un svaidījusi mūs katru savādāk. Un es domāju: tikpat labi mēs varējām būt mainītās lomās. Jūtu, ka man grūti sajust to dvēseles īgnumu, ko daži mūsu publicisti prasa no latviešu trimdinieka, it īpaši, ja viņš apmeklē Latviju." — Citētais lasāms U. Ģērmaņa grāmatas „Zili stikli, zaļi ledi" 237. un 238. lappusē. Un šis citāts ir pareizs, nav īsināts vai „uzfrizēts"!

Vai kāds brīnums, ja nesenāki bēgļi no padomijas, tādi, kas turienes saullēkt bijuši spiesti sautēties daudzus gadus, nevar bez derdzīguma un īgnuma (manis pēc — dvēseles īgnuma) lasīt tādas grāmatas kā Enkvista „Leģionārus" un Ģērmaņa „Stiklus"? Nevar un arī nekad nevarēs, arī pat tādā gadījumā, ja autori saņemtu Nobela prēmiju literatūrā! Nezinu, neesmu satikusi nevienu no maniem likteņa biedriem, kas to būtu varējis!

Liekas, ka reizē ar šo paskaidrojumu jebkāda tālāka rakstīšana par šo tematu ir lieka.

Lilija Zariņa, Rietumvācijā

Redakcijas piezīme: Tā kā abiem oponentiem tagad dota iespēja publicēt mūsu laikrakstā savus paskaidrojumus, tad tālākas diskusijas šai jautājumā izbeidzam.

LATVIJA

41. N-RS. SESTDIENA, 1970. G. 30. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Dziesmu svētki un tautas tērpi

Tikpat nepieciešama kā gaiss mūsu senčiem bija dziedāšana, ko liecina tautas dziesma „Dziedot dzimu, dziedot augu, dziedot mūžu nodzīvoju". Senatnē latvieši dziedāja visos gadskārtas svētkos, bet jo sevišķi Jāņos.

Arī dziesmu svētku tradicija latviešiem ir veca. Laukos pirmie dziesmu svētki sarīkoti jau 19. gadsimta vidū, bet pirmie plašākie dziesmu svētki notika Rīgā pirms turpat 100 gadiem — 1873. gadā.

Runājot par dziesmu svētkiem, liekas, ka tie nav šķirami no tautas tērpiem, jo — kas gan būtu šie svētki bez tiem? Bet pirmajos dziesmu svētkos Rīgā visas dziedātājas bija tērpušās baltās kleitās. Vairums latviešu pirms 100 gadiem vēl nezināja, kādi īpatni tērpi ir kādreiz bijuši. Kaut kādi veci tērpi gan vēl bija atrodami laukos vecmāšu pūra lādēs, taču par tiem nevienam nebija nekādas intereses. Tikai tautas atmodas laikmetā, ap 1888. gadu, sākās latviešu senās un īpatās tautas mākslas augšāmcelšanās, sākot vākt vecās mantas un rīkot izstādes.

Visos Latvijas novados savākto seno mantu vidū bija samērā liels skaits vecu latviešu svētku tērpu. Tos novietoja jaundibinātos etnografiskos mūzejos, bet nezināšanas dēļ atsevišķo novadu tērpu daļas tika sajauktas. Šādi sajaukti tērpi (piemēram, pie Zemgales brunčiem Talsu vainags un Rucavas sagša) bija redzami vēl pēc pirmā pasaules kara kā etnografijas mūzejos, tā speciālās latvju rakstu grāmatās.

Tikai trešajos dziesmu svētkos Rīgā rīkotāji nolēma, ka būtu jauki, ja visi dziedātāji ģērbtos vienādos tērpos. Tā sagatavoja baltas blūzītes, raibus, ar „peršām" izšūtus priekšautus un melna samta ņieburus. Iznāca kaut kas līdzīgs tiroliešiem... Šajos dziesmu svētkos vienīgi Lejaskurzemes koristes mija ģērbušās senajos, no vecomāšu pūralādēm izvilktos tērpos. Šie senie tērpi bija tik īpati un skaisti, pat košī un grezni, ka svētku apmeklētāju sajūsma par tiem izvērtās bezgala liela, bet mākslīgi radītos „tiroliešu" tērpus neviens neievēroja.

Arī turpmākajos dziesmu svētkos rīkotāji nolēma „modernizēt" dziedātāju tērpus. Liekas, viņi nebija izpratuši iepriekšējos svētkos gūto mācību. Un tā dziedātāji atkal bija tērpušies kaut kādos dīvainos, masku kostīmiem līdzīgos ģērbos. Skatītāji neizrādīja nekādu sajūsmu, bet dziedātāji kaunējās paši uz sevi paskatīties.

Pēc dažiem neveiksmīgiem mēģinājumiem radīt modernu tautas tērpu pirms 7. dziesmu svētkiem 1931. gadā dziedātāju tērpu atrisināšanas jautājumu beidzot uzdeva prof. R. Zariņam. Daudzi mākslinieki-etnografi bija pārliecināti, ka seno novadu latviešu svētku tērpu attīstība ir beigusies jau pirms pāris gadsimtiem, tādēļ modernizēt mūzejos atrodamos senatnīgos, skaistos, greznos un raksturīgos latviskos tērpus būtu tikpat aplami, kā modernizēt rokoko laikmeta ģērbus. Ja kaut masku balles vajadzībām modernizētu kādu veco rokoko tērpu, padarot to šaurāku un īsāku, vai tas maz būtu vairs rokoko laikmeta ģērbs? Tāpat seno latviešu tautas tērpu modernizēšana tos pilnīgi iznīcinātu. Tādēļ senie tērpi jālieto tādi, kādi tie atrodami mūzejos; ja ne, tad labāk tos nelietot nemaz.

Pirms 7. dziesmu svētkiem mākslinieka-etnografa Arv. Dzērvītim uzdeva sarakstīt visu Latvijas novadu seno tērpu darināšanas pamācības, tās ilustrējot ar daudziem krāsainiem attēliem, jo nekādas speciālas literatūras par tautas tērpiem tai laikā vēl nebija. Sākumā likās, ka tik lielu un nozīmīgu darbu īsajā laikā līdz dziesmu svētkiem nebūs iespējams paveikt. Taču uzdevuma paveikšanai strādāja līdz pilnīgam spēku apsikumam un — divpadsmit Latvijas novadu tērpu darināšanas apraksti bija laikā gatavi un izsūtīti visiem Latvijas kopiem. Tā 7. dziesmu svētkos 1931. gadā vairums dziedātāju jau bija ģērbušies etnografiski pareizos dažādu novadu tērpos.

Šajos svētkos par tērpiem piešķīra daudzas godalgas gan kopiem, gan atsevišķiem dziedātājiem. Arī svētku apmeklētāju sajūsma par sekmīgajiem un skaistajiem tērpiem bija ārkārtīgi liela. Tā dziesmu svētki pirms 39 gadiem Rīgā kļuva par seno latviešu svētku tērpu augšāmcelšanās brīdi.

Vai mūsu dienās kāds spēj iedomāties dziesmu svētkus bez tautas tērpiem? Bet pirmajos latviešu vispārējos dziesmu svētkos pirms turpat 100 gadiem visas dziedātājas bija ģērbušās baltās kleitiņās... Tagad mūsu senču gars ar savām bagātīgajām tradīcijām tomēr ir uzvarējis. Tādēj ar nožēlu jākonstatē, ka vēl tagad da-

(Nobeigums 6. lpp.)

(14. turpinājums)

Zīmējumam jābūt ar ekspansijas spēku, kas dzīvina lietas, kas tam apkārt." To viņš bija teicis jau tad, kad Kuga vēl pētīja Vandongena mākslu. Matisa viedoklim liekams pretī Pikaso viedoklis, kuŗam „Daba un māksla ir pilnīgi atšķirti fainomeni". Matisa un Kugas viedoklis apvienojams Ģētes viedajā domā: „Skaistais ir noslēpumaina dabas likuma manifestācija, kas, neparādoties skatam, paliktu mūžīgi apslēpts."

Kugam Parīzē esot, Matiss 1906. gada Neatkarīgo Salonā izstādīja savu slaveno, ļoti personisko lielo audeklu Joie de vivre. 1907. gada Rudens Salonā viņš piedalījās ar piecām gleznām, ieskaitot tagad tik pazīstamo Le luxe — pirmajā versijā, ar trim kailām sieviešu figūrām.

Atliek tikai salīdzināt nule minētās liegās Matisa Dzīves prieku paudējas — 16 kailās, vijīgās, dinamiskās figūras ar Pikaso stūrainajām, statiskajām, briesmīgajām prieka meitām, lai kļūtu pavisam skaidrs, ka katrs no viņiem bija jauns, savā veidā moderns, viens — paliekot uzticīgs aistētikai, otrs — to pagalam sakropļojot. Grūtāko uzdevumu bija veicis Matiss.

Apollinērs savā La Phalange 1907. gada 15. decembrī rakstīja, ka Matiss apvieno sevī „Francijas smalkākās īpašības: vienkāršības spēku, dzidrumu un skaidrību". Viņš rezumēja: „Anrī Matiss pāri visam paliek uzticīgs eiropiešu skaistuma izjūtai." Interesantāks par šo Apollinēra vērtējumu ir paša Matisa viņam sniegtā intervija, kuŗā gleznotājs saka: „Neesmu nekad vairījies citu ietekmes. To būtu uzlūkojis par gļēvulību un vaļsirdības trūkumu pret sevi. Es ticu, ka mākslinieka personība attīstās un apliecina sevi cīņās, kas tam jāizcīna, izslienoties pret citu personībām. Ja cīņa izrādījusies liktenīga un personība gālimst, tad tas nozīmē, ka tāds bijis tās liktenis."

Salīdzināsim teju teikto ar to, ko meistars teiks 1951. gadā, sakarā ar Rožu kroņa kapellas pabeigšanu: „Ik mākslinieku paaudze lūkojas citādi uz iepriekšējo paaudzi. Impresionistu gleznas, kas bija veidotas ar tīrām krāsām, pierādīja nākamajai paaudzei, ka šīs krāsas, lietotas lietu vai dabas fainomenu attēlošanai, satur sevī, neatkarīgi no objektiem, ko tiecās attēlot, spēju ietekmēt to jūtas, kas uz tām skatās."

Še runā domātājs mākslinieks, kas visu mūžu cīnījies par skaidrību domās un jūtās, kā viņam likusi viņa nācijas balss un jaunībā tieslietu studijās vingrinātais prāts.

Žēl, ka Matiss savu Académie Matiss Putnu klosteŗa pagrabā Sevra ielā atvēra tikai tad, kad Kuga Parīzi jau bija atstājis.

Bet modernisti nebija vienīgie, kuŗus Kuga vēlējās iepazīt. Viņš pievērsās arī vecākajai paaudzei, izraugoties vispirms Luiju Anketēnu (Anquetin, 1861—1932), kādreizējo Karmona skolnieku un Anrī de Tulūza-Lotreka studiju draugu.

Anketēns bija iemīļojis eksotisko, smalko japāņu gleznieciību, dzīvi interesējās par impresionistiem, īpaši Siņaku (Signac), kas sekoja punktuālista Serā pēdās. Anketēnu valdzināja arī Sezanna un Van Goga drauga Emila Bernāra meklējumi. Sākot ar 1890. gadu, viņš gremdējās anatomijas noslēpumos, pievērsoties īpaši kustībai un allegoriskajiem gleznojumiem, pētījot mūzejos Rubensu un viņa laika biedru dinamiku un krāsu saspēli. Un jo ilgāk viņš tos pētīja, jo vairāk atzina, ka bez zināšanām, bez amata prasmes gleznieciebai jāiebrūk dekadencē. Gleznieciba kā katra cita māksla jāpētī, jāpārzina, gleznotājam jāpiesavinās amata prasme. Ja mūziķim jāpazīst notis un instrumenti, mūzikas terminoloģija, saskaņas un disonances skaņu pasaulē, tad gleznotājam jāpārzina sava krāsu un formu pasaule, perspektīvas likumi, cilvēka anatomija, krāsu īpašības un vērtības. Anketēns prasīja, lai gleznotājs pārzinātu gleznieciebas techniku un tālab mākslas augstskolās ieviestu gleznieciebas technikas kursu.

Daugavietis Anketēnā bija atradis to, ko meklēja — ne veiklu šarlatānu, kas mirkli žilbināja tikai ar lētiem, gaisīgiem vizuļiem un modernismu, bet faustiski pētīgu, nopietnu garu, kas bija izmēģinājies daudzos gleznieciebas virzienos un novirzienos un dažāda veida technikās, lai atgrieztos pie pārbaudītām, godīgām gleznošanas konstantēm, kas deva māceklim prasmi savu ieceri pārvērst krāsainā īstenībā. Anketēns demonstēja Kugam vecmeistaru techniku, veda viņu kopā ar pārējiem mācekļiem uz lieliem mūzejiem, lai pētītu un izskaidrotu renesanses meistaru gleznošanas noslēpumus. Izvēle bija lieliska, un mums atliktu tikai brīnīties, kā jauns mākslinieks, kas nule kā Parīzē ieradies, varējis atrast tik drošu un izcilu mentoru. Atbilde tomēr nav tik sarežģīta. Kugu un Anketēnu saveda kopā kāds cits Štīglicas mākslas skolas absolvents, kas skolu bija beidzis divi gadus agrāk un savu ārzemju stipendiju izmantoja stikla gleznieciebas studijām. Viņa vārds — Kārlis Brencēns (1879—1951), kuŗš sabija Parīzē trīs gadus, lai pēc tam atgrieztos Štīglicā un tur nodibinātu un vadītu stikla gleznieciebas nodaļu, ko beidza arī mūsu talantīgais melni-baltās mākslas korifajs — nesen mirušais Sigismunds Vidbergs.

Bet Kugas sirdslieta bija skatuve, skatuves gleznieciba. Viņš teica: „Teātŗa gleznieciba man šķita tuvāk manai dabai. Man aizvien vajaga darboties, radīt izteikties. Un kur gan tas vairāk iespējams kā gleznojot lielu skatuves darbu". Tālab viņš, blakus stājgleznieciebas meistariem, ar vislielāko rūpību meklēja arī skolotāju tieši šai mākslas novadā.

Viņa izvēle apstājās pie Parīzes Lielās operas skatuves gleznotāja Karpezā (Carpezat, 1836—1912), par kuŗu, diemžēl, Operas bibliotēkās un mūzeja bibliotēkā nav saglabājušās nekādas ziņas.

Karpezā bija jau reizēm minētā izcilā franču gleznotāja Karmona (Carmon, 1845—1924) skolnieks, kas savukārt bija populārs Kanabella māceklis, tā paša Kanabella, kuŗa pazīstamā glezna Venus piedzimšana tagad rotā Pensilvēnijas mākslas akadēmijas galeriju Filadelfijā. Karmons debitēja Parīzes Salonā 1868. gadā, 3 gadus vēlāk par Kārli Hūnu, kas tai pašā gadā izstādīja savu daudzināto Bērtuļa nakts priekšvakaru, Karmonam tai reizē izstādot Mahometa nāvi. Abu mākslinieku darbiem bija lemts vēlreiz tikties vēlākos gados — 1878. gadā Pasaules izstādē, ko apmeklēja 16,000,000 skatītāju. Hūns tai laikā jau bija miris un apbedīts Madlienas kapos; Karmons dzīvoja un ieguva godalgu.

Italiešu teātŗa enciklopēdijā — Enciclopedia dello Spettacolo, Casa Editrice Le Mashere Roma, 1956 — Karpezā stils dēvēts par fastosamente romantico, t.i., krāšņi romantisku. Minētajā enciklopēdijā citā vietā godam pieminēts arī Jāņa Kugas vārds.

Mūsu vecmeistars atzīst, ka visvairāk profesionālā laukā viņam devis Karpezā, devis iespēju strādāt Parīzes Lielās operas darbnīcās un papildināties savā sarežģītajā amatā. Karpezā pieeja mākslai bijusi reāla, tik reāla, ka reiz Kuga nav varējis uz skatuves atšķirt skulptūru no blakus uzgleznotā tēla. Šo pamatīgo amata prasmi apguva arī māceklis.

Kuga pie Karpezā mācījās ne mēnesi vai divus kā pie Vandongena, bet pusotra gada! Savu meistardarbu latvju gleznotājs veica, pieliekot roku Bizē (Bizet, 1838—75) operai Karmena, kas savu pirmuzvedumu bija pieredzējusi 1875. gadā, komponistam vēršoties pret sāju, simtām reižu apsailoto saskari ar īstenību zaudējušo romantismu. Publika toreiz negribēja samierināties ar Prospera Merimē sižetu, kas tēloja ne prinčus un princeses, ne grāfus un marķīzes, bet fabrikās strādnieci un dezertieri; tāpat kā tā negribēja samierināties ar Manē Brokastīm un neideālizēto Olimpiju.

Būdams Parīzē, Kuga vēl iepazinās ar Morisu Denī (Denis, 1870—1943), tā saukto „nabis" teorētiķi. „Nabis" (no ebreju vārda — pravieši) bija Gogēna un Serizjē sludinātā un 1888. gadā Pontavenā izmēģinātā gleznošana nejauktām, blakus ziestām krāsām. „Nabisiem" bija pievērsies arī Denī, kas kādā franču mākslas kritikas žurnālā deva šādu gleznas definīciju: „Glezna, iekām tā kļūst kaujas zirgs, kaila sieviete vai kāds anekdots, ir galvenokārt plakana, zināmā veidā sakārtotu krāsu noklāta virsma". Denī, kā pārējie „nabisti", bija visai gleznains. Kugas atmiņā Denī bijis „ļoti dekorātīvs un gleznojis skaistas klasiskas kustības."

(Turpinājums sekos)

Embutes pils — dekorācija Raiņa lugai „Indulis un Arija"

Zimes, kas iepriecina

Savu gaitu pēc vairāku gadu pārtraukuma atsācis literatūras un mākslas žurnāls Ceļa Zīmes, kura 44. numurs aprīlī sasniedza lasītājus. Ir patīkami atkal lasīt izdevumu, kas iepazīstina ar labāko no trimdas rakstniecības dārza jaunumiem un dara to simpatiskā apdarē. Pie pēdējās gribētos pieskaitīt arī dzejas un prozas darbiem pievienotos autoru attēlus. Tie tuvina iespiestā vārda īpašnieku lasītājam.

Prozas devums šai burtnīcā ir paskops. No četru rakstnieku darbiem interesantākais ir „Ieņemšana", autorei Ilzei Šķipsnai tēlojot ar mātes aiziešanu saistītās domas un aizapziņas pārdzīvojumus. Pāvils Klāns reprezentēts ar divām miniatūrām no dāņu valodā sarakstītā manuskripta „Undervejs" (Ceļā), Knuts Lesiņš un Gunars Janovskis ar stāstiem. Janovska stāstiņš „Parāds" pirmtekstā jau iespiests Daugavas Vanagu Mēnešraksta 1967. gada 4. numurā.

Dzejas daļa ir bagātīga; lasītājam veras Andreja Eglīša, Ivaskas, Bičoles, Kraujietes, Krēsliņa, Zemdegas, Sniķeres un Saliņa lirikas ziedi. Tiem pievienojas okupētās Latvijas dzejdarbu paraugi ar īsu redakcijas ievadu un J. Andrupa apceri „Viena latviešu kultūra". No dzimtenes dzejniekiem izraudzītas dažas Imanta Ziedoņa, Imanta Auziņa, Egila Plauža, Knuta Skujenieka un 15 gadīgās Māras Cielēnas vārsmas. Vienalga, vai tos lasot urbjamies t. s. zemtekstā vai nē, šie nedaudzie paraugi, salīdzinot ar šai pašā numurā iespiesto trimdas dzejnieku sniegumu, rāda tikai vienu: cik šaurs, ierobežots un sastindzis kļuvis gara apvārsnis latviešu dzejniekiem sarkanās imperijas varenajā plašumā resp. nebrīvībā. Varbūt dzejoļi ar nodomu izvēlēti, lai rādītu tieši šo aspektu? Bet kādēļ (ja vispār) ievietot tikai necilus, viduvējus nebrīvo latviešu lirikas paraugus, ja zināms, ka tā glabā arī dažu labu pērli? Pretstats īpaši sāpīgs, liekot blakus nule minētajiem Gunara Saliņa šai numurā iespiesto šedevru „Piedzīvojums Rīgā", kas pārsteidz ne tikvien ar oriģinālo *domu*, bet arī ar dziļo latviskumu.

Mākslas darbu reprodukcijas šai numurā ir Anglijas latviešu gleznotāja A. Mazīša. Ar viņa personību un mākslu iepazīstina J. Soikans, T. Ķiķauka un Anšlavs Eglītis. Aina Tauriņa apskata I. Šķipsnas darbu tematiku, pārdzīvojumu intensitāti un valodu, bet par somu un baltu kultūru mijiedirbes pētīšanas nepieciešamību informē I. Ivasks.

„Apskata" ievadījumā „Tālākā gaita" redakcija aicina izkalt „jaunu garīgu bruņojumu" kultūras darbā un rast laikmetam atbilstošus, iedarbīgākus formulējumus mūsu nacionālpolitiskiem mērķiem. J. Andrups apcer aizvalodas dzeju latviešu literatūrā, īpaši pakavējoties pie Astrīdas Ivaskas, tam it kā pretī statot „valodīgo dzeju" — Andreja Irbes gara pasauli. Andrups iztirzā arī Imantas apgādā Kopenhagenā izdoto 14 dzejnieku seriju un beidz ar piezīmēm par Latvijā rīkotās „dzejas dienas" izvēršanos dzejas nedienā ilgstošās ļeņiniādes sauspūtī. Pie M. Valtera atmiņu krājuma pakavējas P. Priedītis, bet Latvju Mūzikas ōtru burtnīcu recenzē A. Jērums.

Manuprāt, dzejnieces M. Ausas apbalvošanas īsā ziņa apmierinātu lasītāju vairāk, ja tai būtu pievienots arī dzejoļa tulkojums, kas, tā sacīt, vainagoja viņas nopelnus Filipīnu starptautiskā laureāta dzejnieku institūta zelta medaļas iegūšanai.

Saturā pēdējais ir raksts par ASV iznākošā literārā žurnāla „Books Abroad" jaundibinātās starptautiskās literatūras balvas lietderīgumu. Kādā no nākamajiem numuriem žurnāla vadība solās sniegt arī pārskatu par latviešu izdevumu apcerēm „Books Abroad". Gaidīsim, — un cerēsim, ka „ceļa zīmes" nule apskatītā žurnāla turpmākajai gaitai nu iestiprinātas stingras un nelokāmas.

„Ceļa Zīmes" pasūtināms apgādā: „The Society of Latvians in Great Britain, 55 Hans Road, London, Gt. Britain.

S. Sniedze

Milvoku DV viru koŗa koncerts

Vietējo koru pavasara sarikojumu virkni 16. maijā Latviešu nama zālē noslēdza DV vīru koŗa koncerts diriģenta V. Aparjoda vadībā. Tas mūsu mūzikas dzīvē bija nopietni vērtējams notikums. Šoreiz koris atskaņoja sešas dziesmas, kas, vismaz šeit, nebija dzirdētas, kā H. Pavasara Miglā un J. Norviļa Aiz upītes meitas dzied. H. Pavasars bija pārstāvēts pavisam ar piecām dziesmām, korim nodziedot arī viņa Latvijai, Jāņu laiva, Laimiņai pavaicāju un Skaisti, skaisti meitas dzied. Šķiet, tikpat dziedātājiem, kā klausītājiem H. Pavasara dziesmas tuvas. Viņa Miglā, Jāņu laiva un Laimiņai pavaicāju, kā arī V. Baštika Vasara, B. Skultes Mūzika un A. Kalniņa Karš jāatzīst par labāko vakara devumu.

Dažas jaunākās dziesmas, kaut arī koris tās bija labi iemācījies, taču klausītājus īsteni neiesildīja. To skaņu raksts klausītāju vairumam vēl šobrīd neparasts. Sevišķi tas sakāms par J. Norviļa Aiz upītes meitas dzied, pa daļai arī H. Pavasara Miglā (dziesmas nobeigums). J. Norvilis, tāpat dažī citi komponisti pēdējā laikā konsekventi izvairas dziesmas nobeigt ar konsonējošu akordu. Tā vien liekas, tas ir kļuvis par „manieri", kuŗu caurmēra klausītājs negrib akceptēt.

Koŗa sastāvs nedaudz mainījies. Samazinājušās tenoru balsis — dzied tikai pieci pirmie un trīs otrie tenori. Līdzīga parādība kā visos koŗos. Šo balsu samēra iztrūkumu diriģentam bija izdevies visai atzīstami izlīdzināt, gan pāris spēcīgākās vietās „izraujoties" baritoniem, kuŗu vidū dažas spēcīgas jauno balsis.

Slavējama dinamiskā elastība, it sevišķi programmas pirmajā un otrajā daļā. Allaž bijis jāatzīst labais koŗa kontakts ar diriģentu. Arī šoreiz tas neizpalika. Šķiet, diriģenta žests kļuvis noteiktāks un bagātāks. Vairākas dziesmas bija jāatkārto, dodot piedevas. Iepriecinot vecākās paaudzes klausītājus, koris koncertu nobeidza ar Mūžam zili ir Latvijas kalni.

Koŗa mūzikālo kvalitāti nozīmīgi ietekmē apstāklis, ka viss dziedātāju vairums tā sastāvā dzied desmit un vairāk gadu, tāpat nepārtrauktais 19 gadu darbs viena diriģenta vadībā. Nopelni pierakstāmi kā diriģentam V. Aparjodam, tā koŗa ilggadīgajam priekšniekam R. Prūsim.

Koncerta ievadījumā vanadzes apbalvoja katru dziedātāju ar tradicionālo balto neļķes ziedu. Pirmās daļas noslēgumā korim pateicās, pasniedzot diriģentam rozes, jauktā koŗa Dzimtene priekšniece A. Medne. Sekoja čikagas vīru koŗa Daugaviešu ziedi, bet DV zemes valdes un apvienības vārdā tencināja ASV DV revīzijas komisijas priekšsēdis E. Peniķis. Sekojot tradicijai, tautiskus alus kausus saņēma tie koristi, kas dziedājuši korī jau 15 gadus: — V. Zālītis un V. Muša, bet par vairāk kā 10 gadu kalpošanu dziesmai N. Kļaviņš saņēma rožu ziedus. Ilggadīgais un reti apzinīgais tenors E. Gagainis, kas nesen pārcietis vairākas smagas operācijas un koncerta laikā vēl nebija gluži atveseļojies, dziedāja visu programmu. Arī viņu sumināja aplausiem un ziediem. Korim pateicās DV apvienības priekšnieks J. Blumbergs, kas bija mērojis ceļu no Ziemeļkalifornijas, aicinot apmeklēt Rietumkrasta dziesmu svētkus šai vasarā.

Vakara otrās daļas tautas deju kopas Meteņiņš)vadītāja Lija Pētersone) priekšnesums ar 11 dejām, kuŗās piedalījās 75 dejotāji, daudzējādā ziņā bija līdzvērtīgs dziedātāju sniegumam. Ja programmas pirmajā daļā galvenokārt reprezentējās vecākā un vidējā paaudze, tās otrā daļa bija jaunatnes parāde. Ir prieks, ka abas šīs grupas varēja savu gada darbu nodemonstrēt kopīgā sarīkojumā, bet pēc tam kopā arī priecāties. Atkal ziedi vadītājai un deju mūzikas atskaņotājiem!

pa.

Lidija Lideka

MEŽA STABULĒS KLAUSOTIES

Nāc, meža stabulēs klausīties
Agrā rīta stundā —
Nogāzē kur vēja kanepes zied,
Kur staipās kazenāji,
Zeļ dzelkšņaini ceri.

Manas rotas —
Vaŗa un sudraba sprādzes,
Gredzeni, saktas
Nirbēs caur koku lapām
Rīta gaismā.
Ja lielām lāsēm līs lietus —
Vienlaikus būšu skumja kā ēna
Un rūgta kā purva akaču oga. —
Ja saule spīdēs —
Tevi sveicināšu
Svētās septītās omā.

No zeltainiem saules dzīpariem
Burvestības kodaļu vērpšu. —
Sarkankrūtītim zarā
Pasaku teikšu.
Klausīsies meža gari —
Sūnu tētiņi sirmi,
Pazarē nakts putns ūpis
Varbūt —
Valšķīgi ilgi smies.
Pār galvām mums lieksies
Simtgadu veca egle,
Visapkārt kuplos dzelkšņaini ceri,
Staipīgi kazenāji
Un vēja kanepu ziedi . . .

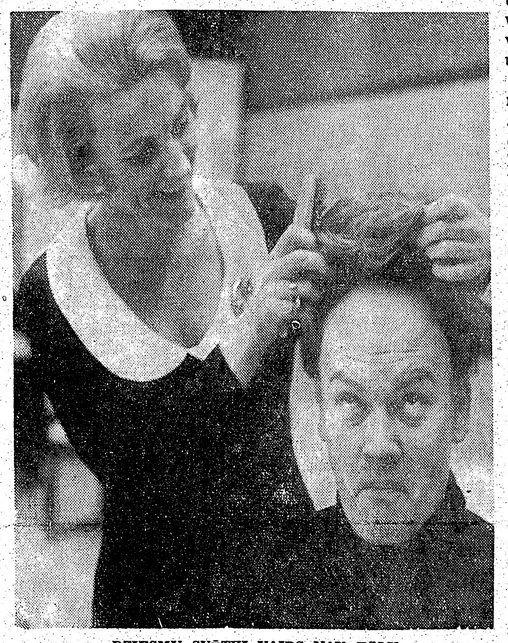

DZIESMU SVĒTKI VAIRS NAV TĀLU

Ausma Sauemagi veic nailona matu sakārtojumu aktierim Jurim Freijam 5. dziesmu svētku Kanadā lieluzveduma „Pūt, vējiņi" mēģinājumam. Ikdienas dzīvē J. Freijs, kā zināms, necieš garus matus vai parūkas. Foto: J. Liģers

Uzsākta materiālu vākšana prūšu valodas vārdnicai

Mūsu brāļu tauta prūši nu ir bēga tāpat kā tagad. Visievērojamākais bēglis ir krievu caru Romanovu dinastijas nodibinātājs, kuŗš ieradies Maskavijas valstī 1334. gadā. Un savu dzimteni atceroties, pirmais šīs dinastijas cars pieņēma Romanova vārdu, tas ir cēlies no vārda Ramoves, tikai pārkrieviskots.

Te ir tādi māju vārdi, kā Krāšnatas, Sūnas, Lazdas, Rozītes un citi. Pat mūsu kadiķis, lazda, bērzs nav mūsu, bet prūšu vārdi. Tik populārie Mazūru ezeri ir sakropļots skaidrs latvisks vārds: mazezeri, pretstatā lielezeram, ko mēs pazīstam kā Kuršu jomu. Arī prūšu vārda pirmsākums ir Po Ruzna, tas ir pie Ruznas (kad ūdens lēni tek vai nemaz, tad uz ūdens virsmas parādās dzelzs rūsa, tādu ūdeni sauc par ruznas ūdeni) dzīvojošie. Arī citu upju un ezeru vārdi ir tikai sveštautiešu sakropļoti.

Esmu sācis vākt prūšu uzvārdus, vietu, upju, ezeru un māju vārdus. Man ir nodoms izdot prūšu vārdnīcu. Bet to viens nevaru veikt. Tāpēc lūdzu visus, kam tas iespējams, nākt man talkā prūšu vārdu vākšanā. Tas ir interesants un patīkams darbs un katrs to var veikt, kuŗam ir kaut cik latviešu valodas izpratne, nojauta, kas jau uzskatot var pateikt, ka tā vārda daļa ir latviska. Šis darbs ir piemērots visiem, arī strādājošie var aiziet vakarā uz bibliotēku un kādu stundu paskirstīt vecas avīzes. Bet sevišķi pensionāri, kas nezina, kur laiku likt, tā pavadīs zināmu laiku interesanti un lietderīgi.

Katrā pilsētā ir vismaz pilsētas bibliotēka, zemju galvaspilsētās un citās lielākās pilsētās ir arī Zemes (Land) bibliotēkas un universitāšu pilsētās atrodas universitāšu bibliotēkas ar lieliem vecu avīžu krājumiem. Tās visas dabūjamas par brīvu, vai arī dažas prasa niecīgu maksu.

Lai nenotiktu paralēla nodarbe, šī vārdu vākšana ir jāsistēmatizē un jāsaskaņo. Pirms pie darba stājas, jāuzzina, kādas vecas Austrumprūsijas avīzes vietējā bibliotēkā ir. Tad par to jāpaziņo man, es darbu sadalīšu tālāk. Ar to nekādi izdevumi necelsies. Man arī tas nav peļņas darbs. Esmu nodomājis šo vārdnīcu izdot. Priekšvārdā tad uzrādīs visus vārdu vācēju vārdus un cik katrs vārdu savācis un no kurienes. Tas būs visiem dalībniekiem nemirstīgs pieminekļis.

Visu saraksti adresēt:

A. Brīvnieks, 78 Freiburg/Br., Spittelacker Str. 29.

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

(7. turpinājums)

— Pie viņiem. Bijušajiem leģionāriem. Protams, — Rozēns steigšus piemetināja, — ne jau visi ir tādi. Ir viņu starpā arī krietni cilvēki. Ir tādi kas grib būt lietderīgi sabiedrības locekļi. Bet viņu starpā daudz arī tādu, kas cita nezina, kā žūpot, trakot un nodoties visādām būcībām. Izdzīvoties. Un man jums jāsaka atklāti: ikreiz, kad eju baznīcā, es cenšos uz altāri neskatīties. Man netīkas domāt, ka to bērza krustu — cita starpā, no mākslinieciskā viedokļa tas izskatās ļoti jauks! — ka šo bērza krustu drāzušas tās pašas rokas, kas savā laikā nonāvējušas un tagad dara netīrus darbus.

— Pirmo krustu arī sanagloja rokas, kas pēc tam nonāvēja.

Viņi runāja vēl labu brīdi, bet ne pie kāda gala netika. Šķiroties Rozēns Līvānu pavadīja līdz kancelejas durvīm un, plaši tās atvēris, paskatījās gaitenī, kur gar sienu bija iekārtoti soli gaidītājiem. Ieraudzījis veselu virkni, kas ar viņu gribēja runāt, Rozēns, saldi smaidīdams, pielika roku mācītāja elkonim — viņš bija par mazu augumā, lai roku varētu uzlikt uz mācītāja pleca.

— Un vienmēr, mācītāja kungs, ja ir kādas problēmas, nāciet pie manis. Priekš tā jau es te esmu — pakalpot, palīdzēt, cik tas manos vājos spēkos un bēdāties līdzi citu bēdām. Paldies, ka atnācāt. — Kas nākošais, lūdzu?

Neatskatījies Līvāns devās pa gaiteni uz izeju. Kad mācītājs vairs nevarēja dzirdēt, gaidītāji sabāza galvas kopā.

— Nu ir salēkušies, — kāda sieva, kas nāca žēloties, ka jau trešo reizi pēc kārtas nav saņēmusi apavus, piegrūda kaimiņienei. — Es Rozēnu zinu: ja ir smaidīgs un glums, tad ir kas bijis. Kamēr te ārā bija klusāks, varēja dzirdēt, kas iekšā notika. Tur gāja kā pa vēlēšanām — abiem balsis stipras. Vārdu saprast nevarēja, bet mīlestības viņu runās nebija.

— Liec tu Rozēnam mieru, — otra cieši skatījās durvīs, lai uzmanītu, ka kāda neaizspraucas garām bez kārtas. — Rozēns ir kārtīgs cilvēks. Bet tas garais gan — tai cilvēkā no mācītāja nav tik, cik vācu eintopfā tauku. Vēl vakar redzēju — iegāja pie tās plenčkas un palika. Es vēl labu brīdi nogrozījos gar savu sivēnu, sak', vai taču reiz nenāks laukā, bet ne! Kā gāja, tā palika. Laikam jau uz visu nakti. Es vēl, no kūts nākot, pa tumsu vircā iebridu. Šai dzīvoklis pie pašas kūts — būtu labāk dzeršanas vietā gar kūti grāvīti norakusi, lai cilvēki tiek sausām kājām pie cūkām, bet vai tā šļuncka vīžo darbu darīt? Dzert un gulšņāt ar visādiem — to viņa prot!

— Jā... — pirmā nopūtās. — Ak, atkal iegāja pie šās? Trakums, skaidrs trakums! Bet svētdien jāiet šā dievvārdi klausīties, jo cita mācītāja nav. Esam Dieva piemeklēti un cilvēku pamesti. Es nebrīnītos, ja šai kādu dienu bērns gadītos.

— Tad ta' būtu ko brīnīties! Es brīnos, ka vēl nav. Bet tad nu gan būtu fāteršaftes skaidrošana. Ka nepiedzimst jau ar krustu kaklā!

Administrātora istabas durvis atvērās un tajās parādījās Rozēna smaidīgā seja. Roka bija uz apmeklētāja pleca, un balss tikpat asmtaina, kā atvadoties no Līvāna:

— Un neaizmirstiet ceļu pie manis. Priekš tā es esmu: lai pakalpotu, lai palīdzētu, lai bēdātos līdzi citu bēdās. Kas nākošais? Lūdzu...

No administrācijas ēkas Līvāns devās tieši pie Martas Krauzes. Pagalmā bija iestaigāta taka — pa to nometnieki trīs reizes dienā nesa cūkām ēdienu. Oficiāli cūkas barot nebija atļauts, bet neviens oficiālas atļaujas arī nemeklēja. Cūkas bija gandrīz visiem, ieskaitot paša Rozēna sievas vecākus.

Jo tuvāk nāca Krauzes istabai, jo sīvāka cūkūts smaka sitās pretim. Tieši pie ieejas kūtī bija prāva vircas lāma. Līvāns tai pārspēra pāri platu soli; citreiz viņš te apmeta līkumu, bet laiks bija sauss un peļķe pazuvusi. Bez tam — viņš steidzās.

Marta Krauze sēdēja pie loga un skatījās pagalmā. Mācītāja tuvošanos viņa bija redzējusi. Līvānam ienākot istabā, viņa piecēlās.

— Nu? — viņa jautāja, — Man jāiet?

— Nē, — Līvāns apsēdās uz vienīgā krēsla, iepriekš no tā nogrūdis kādu sieviešu veļas gabalu. — Bet jālabojas.

— Marta iesmējās piesmakušus smieklus.

— Vai jūs arī tā domājat?

— Protams. Jums nav nekāda attaisnojuma. Daudziem klājas vēl ļaunāk nekā jums.

— Un tad? Ko tas man dod, ja citiem iet draņķīgāk nekā man? Vai tas man ko palīdz? Vai man no tā tiek vieglāk?

— Še nav runa par vieglumu, bet pienākumu. Jums Dievs ir devis dēlu. Tas jums jāizaudzina par cilvēku. Viņa tēvs atdeva dzīvību, lai dēls varētu dzīvot brīvībā. Bet viņam jāuzaug brīvības cienīgam. Un tas ir jūsu uzdevums.

— Mans vīrs nekā neatdeva. Viņam atņēma. Viņu nokāva. Viņš gribēja dzīvot. Dzīvot! Tas ir viss, ko viņš gribēja. Bet viņam neļāva. Viņu paķēra un aizrāva, lai cīnās par kaut ko un pret kaut ko, kas viņam bija vienaldzīgs.

— Viņam Latvija nebija vienaldzīga. Es ar viņu runāju, pirms viņš saslima. Viņš gaidīja un cerēja, ka sabiedrotie atjēgsies un krievus no Eiropas austrumiem padzīs, un ka arī Latvija tad kļūs atkal brīva.

— Skaidrs. Bet kuŗš varasvīrs nāk pie prāta? Man pārmet, ka es apļurbojoties ar ļergu un tad bļaustoties un darot visādas aplamības. O.k. Es tā daru. Bet ko dara tie, kam vara? Tie noreibst no savas varas un tāpat ārdās. Starpība tikai tā, ka es plēšu pati savus traukus, bet viņi trako pa cita īpašumu. Kārlis lai būtu cīnījies par viņiem?! Lika drusku pagaidīt! Viņš gribēja dzīvot — tāpat kā jūs, kā es, kā visi. Tas bija viss, ko viņš gribēja. Bet viņam neļāva. Viņu nokāva.

— Jūs sakāt, ka gribat dzīvot, bet cenšaties sevi nogalināt. Kādēļ?

— Es teicu: gribēju dzīvot. Pagātnes formā. Tagad man šīs gribas vairs nav.

— Vai pati neapjaušat, cik sekli un lēti ir bēdas slīcināt alkoholā?

— Tas ir vienīgais man pieejamais līdzeklis, kā izrauties no īstenības. Kokainu, opiju vai morfiju es nevaru nopirkt.

— Cik ilgi jūs tā turpināsit?

— Līdz beigām.

— Tā tā. Un kas ar zēnu.

Marta Krauze atbraucīja pierē ierisušu matu šķipsnu. Mati bija sen nemazgāti, lipīgi, savēlušies un taukaini.

— Par to lai rūpējas tie, kas viņam atņēma tēvu.

— Man kādreiz likās, ka jūs savu dēlu mīlat.

Marta ilgu laiku klusēja.

— Ko jūs, mācītāj, zināt par mīlestību! Jūs par mīlestību gan runājat, bet jūs tās nepazīstat. Vai jums liekas, ka labs darbs ir mīlestība? Ka palīdzēt citiem ir mīlestība? Nē, mācītāj. Tā nav mīlestība. Mīlestība ir uguns. Bet lai uguns degtu, tai vajag divu lietu: degvielas un gaisa. Skābekļa. Atņemiet ugunij vienu, un uguns izdziest. Tas pats ir ar mīlestību. Man vajadzēja viņu abu — Kārļa un Marta. Kamēr Kārlis vēl bija dzīvs, man bija cerība, ka reiz viņš atkal būs mans. Tagad man šīs cerības nav. Un arī mīlestības vairs nav.

— Kad braucām no jūsu vīra bērēm, man likās, ka jūs tam tiksit pāri. Ka jūs samierināsities, kā samierinās visi, kam kāds mirst. Man likās, ka grūtākajam jūs toreiz jau bijāt pāri.

(Turpinājums sekos)

JAUNIEŠU IESVĒTE SV. JĀŅA DRAUDZĒ TORONTO

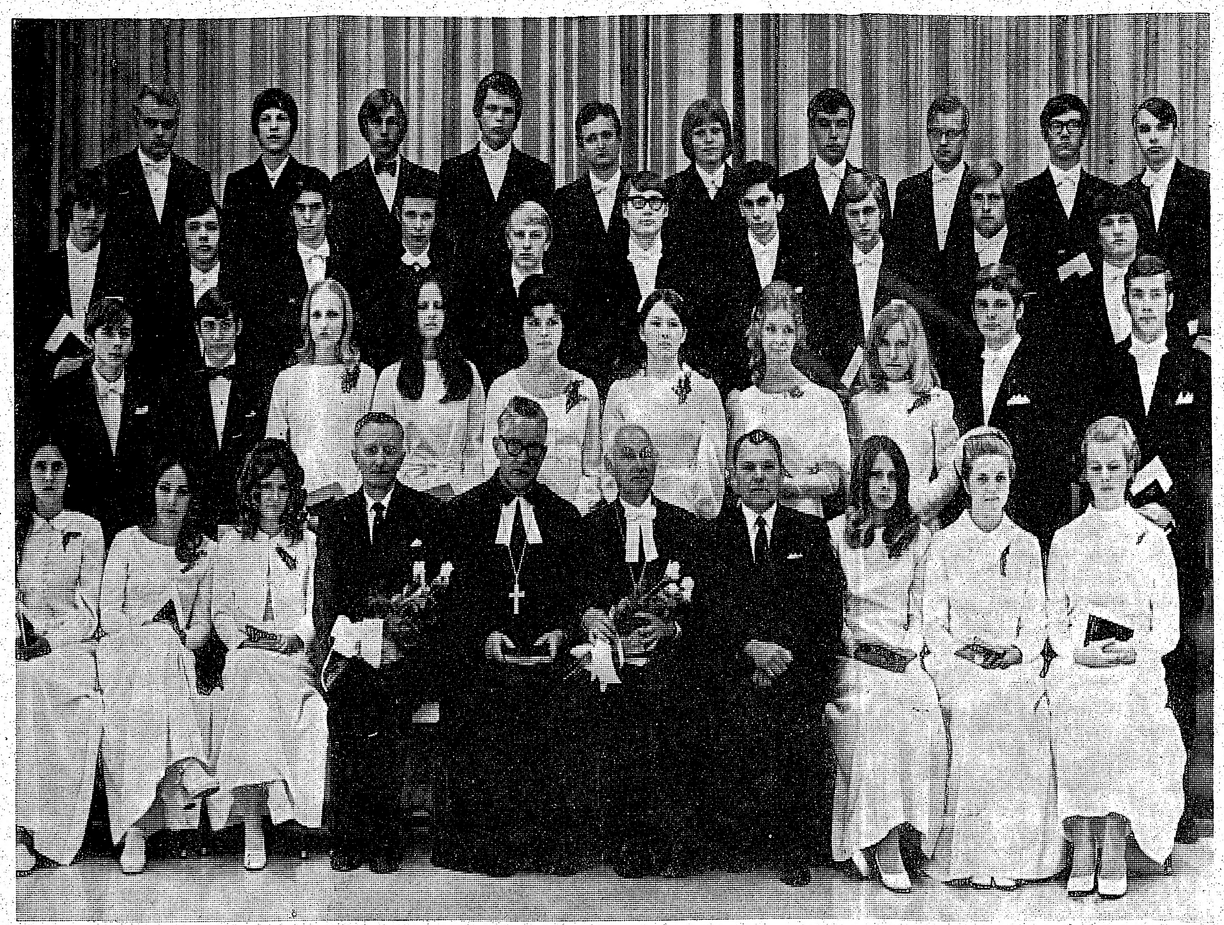

Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzē archibīskaps A. Lūsis un viesis mācītājs J. Lazda no Grand Rapidiem 24. maijā iesvētīja 36 jauniešus. Uzņēmumā iesvētītie jaunieši, 1. rindā no kreisās: Daina Ingrīda Putniņa, Inese Dzene, Ausma Ozola, draudzes jaunatnes nozares vadītājs J. Ozols, māc. J. Lazda, archibīskaps A. Lūsis, draudzes priekšnieks J. Koncis, Irēna Reinsona, Rasma Stagava un Dace Vare; 2. rindā: Raimonds Reinsons, Kārlis Jirgens, Rita Leimane, Baiba Graikste, Rita Ezeriņa, Beatrise Fricsona, Vija Dace Šupstika, Rita Baruša, Andris Leimanis un Juris Bāliņš; 3. rindā Imants Barušs, Andrejs Dzenis, Viktors Pēde, Pēteris Pauders, Pēteris Priede, Arnis Gubiņš, Pēteris Upmanis, Artūrs Jansons, Jānis Krastiņš un Māris Siliņš; 4. rindā Imants Treimanis, Jānis Krūka, Jānis Cinovskis, Ivars Ezeriņš Alberts Upeslācis, Pēteris Krūka, Juris Rūdolfs Grava, Juris Zvīdris, Raimonds Rūtītis un Indulis Ķeksis.

Foto: J. Ligers

Uzsākti sagatavošanas darbi latviešu sinodes dibināšanai

BAZNĪCAS VIRSVALDES PREZIDIJA UN LATVIEŠU SINODES SATVERSMES KOMISIJAS SĒDE TORONTO

Sv. Jāņa baznīcā, Toronto, archibīskapa A. Lūša vadībā 19. un 20. maijā risinājās Baznīcas virsvaldes prezidija un dibināmās Ziemeļamerikas latviešu ev.-lut. sinodes satversmes komisijas sēde.

Pirmajā dienā Sv. Jāņa baznīcā sanāca virsvaldes prezidija un satversmes komisijas kopsēde, ko atklāja archibīskaps A. Lūsis, lūdzot sēdes vadību uzņemties satversmes komisijas priekšsēdim Dr. J. Robiņam, jo arī virsvaldes prezidija galvenais pārrunājamais jautājums ir sinodes dibināšana un satversmes projekts.

No virsvaldes prezidija bez archibīskapa A. Lūša vēl piedalījās viceprezidenti prāv. A. Veinbergs un Dr. A. Rūsis no Vašingtonas, sekretārs R. Roze no Toronto un juriskonsults senātors A. Rumpēters no Ņudžersijas, bez tam prāv. J. Turks no Kalamazū, māc. V. Vārsbergs no Gajezera, māc. J. Vējiņš no Bafalo, māc. Ā. Čops no Toronto, Dr. J. Robiņš no Sanpolas, prof. Dr. E. Leimanis no Vankuveras, Ād. Lejiņš no Ņujorkas un Anna Kurse no Toronto, kā arī adv. Dr. J. Padegs no Ņujorkas draudzes.

Satversmes komisijas priekšsēža Dr. J. Robiņa ziņojums un sekojošās pārrunas liecināja, ka aptaujā iegūtās atbildes pauž tikai draudžu padomju viedokļus, pie tam arī padomes tikai nedaudz gadījumos bijušas pilnīgi vienprātīgas. Pēc izdarītās aptaujas no draudzēm saņemta 31 atbilde, 19 atbildes no draudzēm, kas jau pieder kādai šejienes sinodei, un 12 atbildes no tā dēvētajām neatkarīgajām draudzēm.

Tikai 8 draudžu padomes izteikušās pret sinodes dibināšanu, vai arī nav izšķirušās par noteiktu atbildi, bet 3 pārējās nostājušās par sinodi.

Kaut gan draudžu padomes parādījušas lielu interesi par sinodes jautājumu, taču tām radušās daudz principiālu un technisku neskaidrību. Tāpēc arī Baznīcas virsvaldei un satversmes komisijai turpmāk būs daudz jānodarbojas ar šo jautājumu noskaidrošanu, pirms stāsies pie satversmes projekta izstrādāšanas.

Prāv. A. Veinbergs un Dr. J. Robiņš ziņoja par vizītēm pie „Lutheran Church of America", „American Lutheran Church" un „Lutheran World Federation" prezidentiem. Archibīskaps A. Lūsis informēja par viedokli, kāds izpaudies Eiropas un Austrālijas latviešu draudzēs. Tās vēlas, lai jaunā sinode būtu Latvijas baznīcas sastāvdaļa, nosakot attieksmes starp archibīskapu, Baznīcas virsvaldi un jauno sinodi.

Satversmes projekts arī paredz, ka jaundibināmā sinode varētu iestāties Ziemeļamerikas luterāņu kopbaznīcas organizācijās, piemēram, Amerikas luterāņu baznīcā, bet tikai ar archibīskapa akceptu.

Darbojoties uz Latvijas satversmes un Baznīcas virsvaldes izdoto noteikumu pamata, sinode tomēr nevarēs iestāties tādās baznīcu koporganizācijās, ka Luterāņu pasaules federācijā vai Pasaules baznīcu padomē (WCC), jo sinode pārstāvēs tikai Latvijas ev.-lut. baznīcas rēģionālu sastāvdaļu ārpus Latvijas robežām.

Noskaidrojami arī dažādi techniski un saimnieciski jautājumi: par draudžu īpašumiem, par mācītāju pensiju fondiem, par kārtību pārejai no pašreizējām sinodēm uz jauno. Piemēram, LCA prezidents vēstulē izteicis domu, ka pārskaitīšanu citā sinodē varētu izkārtot vienkārši ar „transfera vēstuli", bet izlemt to var tikai LCA ģenerālsapulce.

Izteikts arī ierosinājums vienkārši ar deklarāciju pārvērst pašreizējo Latviešu ev.-lut. draudžu apvienību Amerikā (LELDAA) par sinodi, bet tas nav reālistisks. LELDAA nav baznīca, bet vienreizēji īpatns, trimdas apstākļos radies draudžu organizatorisks iestādījums.

Apspriežu atzinums bija, ka lietu nedrīkst steidzināt, bet visi jautājumi noskaidrojami pirms satversmes projekta formulēšanas pantos, un jānodrošina, lai visi jautājumi būtu pilnīgi skaidri ikvienam draudzes loceklim un tas pirms nobalsošanas varētu pieņemt atzinumus par to, vai sinode vajadzīga, vēlama, vai ne, vai tā spēs veikt tai uzticētos uzdevumus, uzturēt sevi un tamlīdzīgi.

Apspriede vienojās par priekšdarbu turpmāko kārtību. Kad sinodes satversmes projekts būs gatavs, to nodos Baznīcas virsvaldes atsauksmei, pēc tam iztirzāšanai LELDAAs apgabalu konferencēs. Pēc tam satversmes projekta tekstu pavairos un piesūtīs visu draudžu katrai ģimenes vienībai, lai ar to varētu sīki iepazīties katrs draudzes loceklis un pēc tam pārrunāt savas draudzes informācijas sapulcē.

Tikai pēc tam izdarīs formālu nobalsošanu par projektu, pēc katras draudzes statūtu noteikumiem, prasot 50 proc. kvorumu no draudzes balstiesīgo locekļu skaita. Katra draudze savu lēmumu paziņos sinodes satversmes komisijai, un ja divas trešdaļas no LELDAA ietilpstošajām draudzēm būs nobalsojušas par sinodes dibināšanu, komisija lūgs Baznīcas virsvaldi sasaukt sinodes dibināšanas sapulci, kurā aicināmi ne tikai to LELDAA sastāvošo draudžu mācītāji un pārstāvji, kuŗas nobalsojušas par sinodi, bet arī tās draudzes, kas dibināšanu noraidījušas. Pieņem, ka tās varētu prasīt līdz divu gadu laiku.

Pirmās dienas vakarā notika arī Toronto 3 ev.-lut. draudžu padomju locekļu sanāksme, kur paskaidrojumus sniedza sinodes satversmes komitejas priekšsēdis Dr. J. Robiņš un sekretārs māc. V. Vārsbergs. Otrā dienā notika Baznīcas virsvaldes prezidija sēde, kuŗā pārrunāja un izlēma daudz administrātīvu un technisku jautājumu. Archibīskaps A. Lūsis ziņoja par vērojumiem savā Eiropas apmeklējumā un turienes draudžu problēmām. No 14.—24. jūlijam Portalegro, Brazilijā, notiks Pasaules baznīcu padomes (WCC) lielsanāksme, kuŗā piedalīsies arī archibīskaps A. Lūsis, plānojot apmeklēt arī latviešu ev.-lut. draudzes Brazilijā un Argentīnā. Prezidijs pieņēma arī atbildes vēstules tekstu WCC ģenerālsekretāram sakarā ar iespējamu mūsu baznīcas uzņemšanu Pasaules baznīcu apvienībā.

— s.

AICINĀJUMS MĀKSLINIEKIEM

5. latviešu dziesmu svētku Kanadā rīcības komitejas un Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda rīkotās tēlotājas mākslas izstādei domātie darbi iesniedzami noteikti līdz 15. jūnijam, nododot personīgi vai adresējot: 5th Latvian Song Festival c/o Mr. P. Ratnieks, Latvian House, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada.

Iesūtot darbus izstādei, ievērojami iepriekš laikrakstos publicētie noteikumi un aizrādījumi. Tuvāka informācija pieprasāma J. Zuntakam, 205 Glendonwynne Rd., Toronto 9, Ont., tālr.: 762–0285.

Dziesmu svētku rīcības komitejas speciālo balvu piešķiršanas žūrijas komisijas sastāvā darbosies māksliniekī: Ed. Dzenis, Z. Jurševskis, E. Krūmiņš un J. Zuntaks.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.

491 College St, Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

6% PAR NOGULDĪJUMIEM

7—7½ PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9—1 p.p.

Edgars Dunsdorfs

Inflācija

Kad pērnajā gadā latviskām problēmām veltītais rakstu krājums „Archivs" izdarīja avīžu abonentu un lasītāju aptauju par to, kā avīze apmierina, vienu no jautājumiem bija, vai ir temati, par kuŗiem īpaši vēlētos avīzē lasīt. No tiem, kas uz šo jautājumu atbildēja (tādu bija vairāk nekā puse), samērā liels lasītāju skaits vēlējās lasīt par saimnieciskiem jautājumiem. To starpā prāvs skaits vēlējās lasīt rakstus par inflāciju un ko varētu darīt, lai novērstu tās ļaunās sekas.

Šai rakstā sniegts īss un populārs apraksts par inflāciju un kā jāsaprot teiciens „inflācijas ļaunās sekas". Kādā citā rakstā iztirzāsim, ko varētu darīt tie, kuŗus nepatīkami skar inflācija.

Par inflāciju parasti dēvē parādību, ja ilgstošākā vai īsākā laika periodā novērojama vispārēja cenu līmeņa celšanās. Vairāku iemeslu dēļ tautsaimniekus šāds inflācijas apraksts neapmierina, un viņi definē inflāciju kā parādību, kad krīt naudas vienības pirktspēja. Naudas vienības pirktspējas celšanos sauc par deflāciju. Runāt par pārmaiņām naudas vienības pirktspējā ir izdevīgāk, nekā runāt par pārmaiņām cenās. Ikdienas valodā runājot par cenām, mēs parasti iedomājamies siktirdzniecības patēriņa preču cenas. Tautsaimnieki, turpretim, šai terminā ietilpina arī lielūtirdzniecības cenas, algas, īri, nomu, procentus un vēl daudz ko citu, ko izsakām naudas vienībās. Lai varētu izteikties īsāk, ieteicamāk runāt par naudas pirktspēju.

Inflācija vērojama ilgākā vai īsākā laika posmā. Ja šis posms ir īss un naudas pirktspēja krīt strauji, tad runā par hiperinflāciju. Ja, turpretim, periods ir garš un naudas pirktspēja krīt lēnām, tad runā par ložņājošu inflāciju. Kas ir īss laika posms un kas dēvējams par garu laika posmu, ir relātīvs jēdziens. Piemēra pēc teiksim, ka Vācijā 1923. gadā valdīja hiperinflācija, bet ASV patlaban valda ložņājoša inflācija. Lai 1923. gadā nopirktu mantas, kas priekškaŗa Vācijā maksāja vienu marku, bija jāizdod triljons marku. Cenas, ieskaitot algas, cēlās ik dienu un pat vairākkārt dienā. Uz vēstulēm bija jāliek pastmarkas 100 miljonu marku vērtībā, un lai nopirktu klaipu maizes, vajadzēja maiznīcai pievest ričas kravu naudas, ja pircējam vēl nebija tikko no spiestuves saņemtās biljona markas zīmes. Vācijas inflācija pieminēta tādēļ, ka to vēl joprojām lieto kā biedinājuma piemēru, lai raksturotu inflācijas ļaunumu.

ASV ložņājošo inflāciju raksturo parādība, ka kopš otra pasaules kaŗa beigām naudas pirktspēja krita par 3 — 4% gadā. 3% gadā nozīmē, ka vispārējais cenu līmenis divkāršojas 24 gados, bet 4 procenti — ka divkāršojums notiek 18 gados. Jaunākie publicētie dati rāda, ka pēdējā laikā vispārējais cenu līmenis ir cēlies par 6% gadā, kas nozīmē, ka cenu līmeņa divkāršojums notiek jau 12 gados.

INFLĀCIJAS CĒLOŅI

Noteikt inflācijas cēloņus ir ļoti grūts uzdevums. Grūtības rada maksima, ka vienādiem cēloņiem gan ir vienādas sekas, bet vienādām sekām var būt dažādi cēloņi. Tik komplicētā parādībā kā modernajā saimnieciskajā dzīvē, ikvienā situācijā noskaidrot, kādēļ notiek inflācija, ir sarežģīts uzdevums.

Kādi elementi piedalās inflācijas radīšanā, ir labi zināms, bet ir grūtības noteikt, kā tie kombinējas un kas tad ir izraisītājs cēlonis. Galvenie elementi ir trīs: koppieprasījums, kopprodukcija un naudas daudzums. Ikviens no šiem elementiem sastāv no daudziem faktoriem, un tas sarežģī skaidrību, par cik katrs elements piedalījies inflācijas radīšanā. Piemēram, „naudas daudzums" nav tikai nauda, kas katra kabatā, be, arī spēja izrakstīt čekus, saņemt kredītus bankā un vēl citi faktori.

Piemēra dēļ raksturosim dažas galveno elementu kombinācijas, kas var radīt inflāciju. Ja kopīgais pieprasījums aug straujāk nekā piedāvājums un ja naudas daudzums nemainās, tad sekas būs inflācija. Ilgstošā skatījumā tas var notikt tikai tad, ja nodarbinātība ir maksimāla un to nevar palielināt. Inflācija radīsies arī tad, ja kopīgais piedāvājums sašaurinās vai naudas daudzums palielinās. Naudas daudzums var palielināties tādā veidā, ka patēriņa preču krediti pieejami ar garāku termiņu, vai kad valsts budžetā paredzēts deficīts.

Inflācija radīsies arī vēl daudzās citās iepriekš minēto elementu kombinācijās. Piemēram, ja piedāvājums un pieprasījums abi sašaurinās, bet piedāvājums sašaurinās straujāk nekā pieprasījums. Iedziļinoties, lasītājs pats varēs atrast daudzas no iespējamām kombinācijām, kas var radīt inflāciju..

INFLĀCIJAS SEKAS

Par to, vai inflācija ir kaitīga vai ne, var runāt tikai pēc tam, kad noskaidrotas inflācijas sekas. Tās lielā mērā atkarīgas no dažādām atšķirīgām situācijām, kādā inflācija izraisās. Pirmā ir pilna nodarbinātība, bet otrā — nepilna nodarbinātība. Šos divus terminus tautsaimnieki lieto īpatnējā nozīmē, kas atšķiras no ikdienas valodas

(Nobeigums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Pie komponista Alfreda Štromberga Toronto nedēļu ilgā apmeklējumā šajās dienās ciemojās viņa svainis vijolnieks prof. Arvids Norītis no Zviedrijas. Ziemeļamerikas ceļojumā prof. Norītis satikās arī ar čellinieku prof. Alfrēdu Ozoliņu Bafalo, vijolnieku prof. V. Rušēvicu Kalamazū un Eduardu Vīnertu Sanfrancisko, kuŗi spēlēja kādreizējā Latviešu stīgu kvartetā. Viņš uzturējās Savienotās valstīs apmēram sešas nedēļas un pirms Vasarsvētkiem izlidoja no Ņujorkas atpakaļ uz Zviedriju.

● TLTA ģimnazijas drāmatiskais pulciņš 23. maijā ciemojās ar „Saldeno pudeli" Bostonā, sniedzot izrādi turienes latviešu skolas 20 gadu darbības atceres gadījumā. Reizē notika arī skolas audzēkņu izlaiduma akts, kuŗā piedalījās režisors Hugo Miķelsons un skolotāja Elfrida Ezera, nesot sveicienus no Toronto latviešu ģimnazijas. Pēc četrām iepriekšējām izrādēm Toronto, Montrealā un Hamiltonā, Bostonā bija piektā un pēdējā „Saldenās pudeles" izrāde. Drāmatiskais pulciņš jau izvēlējies sagatavošanai jaunu lugu — Teodora Zeltiņa komēdiju „Vīna raugs", kuŗu sāks iestudēt šoruden un izrādīs nākamā gada Draudzīgā aicinājuma dienā.

● Dziesmu svētku laikā, sākot ar 26. jūniju, Latviešu namā Toronto nepārtraukti darbosies bufete, izsniedzot svētku apmeklētājiem siltus un aukstus ēdienus, kā arī dažādus dzērienus. Pēc lielā koŗu koncerta 4. jūlijā, Latviešu nama dāmu komiteja rīko speciālas vakariņas, pasniedzot visus latviešiem iemīļotos ēdienus. Svētku viesi, it sevišķi vecāki ļaudis, kas nevēlēsies laiku pavadīt šajā varenā rīkotajā svētku ballē „Royal York" viesnīcā, omulīgi varēs uzkavēties Latviešu namā, paziņu un draugu sabiedrībā.

● Pēc vairāk kā sešu nedēļu ilga Eiropas ceļojuma, apmeklējot Šveici, Italiju, Monako un Franciju, šinīs dienās Toronto atgriezies tēlnieks Augusts Kopmanis. Viņš Šveicē apmeklējis arī Kastanolu, kur iegriezies turienes pilsētas pašvaldībā, brīdi uzkavēdamies arī iecerētās Raiņa pieminekļa celšanas vietās. Tēlnieks no ceļojuma pārvedis arī ap 300 krāsainu un melnbaltu diapozitīvu un krāsu kino filmas.

● Toronto latviešu kreditsabiedrības bilance uz 1. maiju noslēgusies ar 2.404.922,21 dol., pret 2.190.218,71 dol. pērngad šajā pat laikā. Aprīļa mēnesī pelnīts 875,27 dol. Biedru skaits uz 1. maiju 2.372, pret 2.274 pērngad. Naudas aizņēmēju skaits — 615, no tiem 165 aizņēmušies naudu pret nekustamu īpašumu obligācijām.

● Māc. A. Briedis kristījis Janu Kristoferu Kembelu (Cembell), Džona un Silvijas, dzim. Matīss dēlu un Kristīnu Ariju Holideju (Halliday), Richarda un Anitras, dzim. Beikmanes meitu, 14. jūnijā māc. A. Briedis noturēs Bramptonā 14. jūnija aizvesto mocekļu piemiņas brīdi, kuŗu rīko DV Bramptonas nodaļa. To kuplinās soliste Marta Ādama. Svētbrīža sākums plkst. 1.30 pēcpusdienā Grace United Church telpās.

● Mācītāja R. Ekšteina priekšlasījumu cikla noslēgums „Tūkstoš gadu miera valsts" 28 maijā, pl. 7.30 vakarā Latviešu namā. Dziedās draudzes koris.

KANADAS ZIŅAS

LONDONA

● DV Londonas nodaļa 24. maijā rīkoja Kurzemes cietokšņa atcerei veltītu pēcpusdienu. To atklāja nodaļas valdes priekšsēdis G. Brikmanis. Pēc klusuma brīža, pieminot Kurzemes cietoksni krītušos latviešu karavīrus, bijušais cīņu dalībnieks Arvids Beitāns referēja par Kurzemes cīņu gaitām un latviešu leģionāru cīņām no Latvijas pierobežas līdz atiešanai Kurzemes cietoksnī. Sarīkojuma otrā daļa bija veltīta latviešu dziesmu programmai, sporāna Erikas Beitānes izpildījumā. Sarīkojuma nobeigumā prof. A. Dreimanis, DV Londonas nodaļas un Londonas latviešu kopas vārdā, aicināja tautiešus sūtīt vēstules sarkanarmijas koŗa koncertu rīkotājiem, protestējot un norādot, ka sarkanarmiešu koncerti aizkar visu to tautību Kanadas pilsoņus, kas cietuši no sarkanarmijas varas. Vēstuļu akcijas ierosinātājs un koordinētājs ar pārējo komūnistu apspiesto nāciju pārstāvjiem ir R. Epneris.

Ps.

EDMONTONA

● Edmontonas DV nod. Kurzemes cietokšņa cīnītāju piemiņas sarīkojums 16. maijā bija pulcinājis ap 80 pieaugušo un 20 mūsu jaunās paaudzes pārstāvjus. Nodaļas priekšnieks A. Stepermanis pakavējās pie latviešu karavīra likteņgaitām otrā pasaules karā. Sarīkojumu kuplināja Edmontonas latviešu jauniešu grupa Daina un Edmontonas koklētāju ansamblis Dr. A. Rudovicas vadībā. DV Edmontonas nodaļa Albertas provinces apjomā rīko mantu loteriju. Galvenie laimesti — televizijas aparāts un radio. Loze maksās 1 dol. Izloze paredzēta 3. oktobrī, rudens sarīkojumā.

—ns

Skotu dūdas? — Nē, keramiķa Zigfrida Jurševska darinātais gailis, kuŗu A. Svenne Toronto igauņu namā pasniedza LSDAK goda biedram P. Rasiņam pēc 17 gadu Latviešu saimnieciskso darbinieku apvienības vadīšanas Kanadā.

Foto: J. Kreilis

Dārza

Visi Austrālijas nelabie gari bi
palaisti vaļā sestdienās, lai baid
tos, kuŗi svētdienas rītā gatavoj
braukt uz kalniem, lai vienu die
pavadītu Vanagos. Pat laika not
cēji bija nonākuši šo nelabo va
un solīja svētdienā aukstu lai
lietus gāzes, vētru un krusi.
gan varētu būt to pārdrošo, k
būtu ar mieru cīnīties ar šīm
rām? Un tomēr tādi bija. Mācītā
ar draudzes priekšnieku un pulci
dāmu komitejas locekļu agrā r
stundā smaidīdami izkāpa no au
mašīnām, lai veiktu priekšdarb
Melburnas latviešu ev.-lut. dr
dzes pirmajiem dārza svētkie
kuŗus bija nolemts rīkot Daugav
Vanagu lauku īpašumā Vanag
Tāpat smaidīdams, viņus apsve
Vanagu saimnieks — Lāčplēša
ŗa ordeņa kavalieris kapt. Jēka
Dzenis ar dzīvesbiedri, kas še b
pavadījuši iepriekšējo nakti. „
laiku nav ko bēdāties," note
kā piebraucēji, tā sagaidīt
„Par to, kas nāks no debesīm
teikšana mācītājam." Tā arī
tika. Drusku nolija, bet ap brok
tu laiku mākoņi nobijušies a
pās, un sāka spīdēt saule, jo
kas gan būtu dārza svētki bez
les?

Saules staru pavadīts, māci
ar Vanagu saimnieku izgāja
pirms apskatīt sarīkojuma vi
Vanagi atrodas Dandenongu k
grēdā ap 35 jūdžu no Melbu
kāda pakalna nogāzē, ko yēl
sasniedzis lielpilsētu troksnis.
tāda klusa ceļa malā, ko
tikai nedaudz vasarnieku-izbra
ju. Dzidrajā kalnu gaisā fe
eukalipti un izbrīnā vēro, ko
viņu kājām neliela labi iek
laukumā dara cilvēki, kuŗi sa
cas svešā valodā, ceļot māju
kot zemi un stādot še neredz
kokus un krūmus. Nu jau t
paaugušies, jo pagājuši daži
kopš šī vieta ir latviešu rokās
viena koka piestiprināta plāks
ka to stādījis Latvijas ev.-lut.
nīcas archibīskaps A. Lūsis
gada aprīlī. Blakus tam kok
plāksnīti, kuŗā atzīmēts prā
A. Grosbacha vārds. Arī šis
stādīts tai pašā dienā. So notik
jau nevar aizmirst, jo tās bija
nīcas dienas Austrālijā, kad š
radās vizitācijas braucienā a
bīskaps no Kanadas. Bet koku
da turpinās ar pazīstamiem
diem — pulkvedis A. Krīpens,
jors V. Hazners u.t.t. Te aug
miņas parks. Cita koku
stāsta par dažādām kaujas
bām pirmajā un otrā pasaule

Rosīga darbini

Bijušajam ilggadējam El
tes-Nuarkas latviešu ev.-luf.
dzes priekšniekam Jēkabam
nim 13. maijā aprītēja 75
gadi. Jubilārs dzimis 1895.
13. maijā Madonas apriņķī Ce
nes pagasta Jāņģigurtu mājā
lauksaimnieka dēls. Pabeidzis
tējo draudzes skolu, viņš str
tēva saimniecībā. Pirmā pas
kara laikā kā „Leibgvardijas"
ka karavīrs 3 gadus pavadīj
terpilī, kur piedzīvoja bol
revolūciju.

Latvijas brīvvalsts sākumā
lārs saimniekoja tēva mājās.
gi piedalīdamies sabiedriskajā
bā, it sevišķi Zemnieku savi
noorganizēdams plašas Zem
dienas Cesvainē, kuŗas piem
arī A. Bērziņš savā grāmatā
bie gadi". 1919. gadā, lielini
okupējot Latviju, jubilārs
Veckalniņa leģendārajos „Z
partizānos" vīrs. Stradiņa
Šai laikā komūnisti apciemoj
kaba Medņa māju, meklēdam
14 reizes. Kad tēvs nav st
kur dēls atrodas, viņš moci
nesamanai un vēlāk miris.

Pēc ģimenes dzīves nodi
nas J. Mednis pārcēlās uz K
bas pagastu un saimniekoja
ņu mājās, turpinot arī sabie
darbu. Bijis aizsargu nodaļas
nieks, pagasta valdes lo
Zemnieku savienības nod.
nieks un rajona valdes lo
Aizsargu organizācija kā vie
labākajiem šāvējiem viņu i
valsts komandā, 1931. gadā
vot Latvijas valsts krāsas
nas sacīkstēs Tallinā. Pēdē
gadus Latvijas brīvvalsts
strādāja Labības centrālē k
bas pieņēmējs Jēkabpils, D
pils, Madonas un Cēsu ap
1940. gadā Doreņu saimn
nacionālizēja un ierīkoja zir
šīnu koplietošanas punktu,
bilāra dzīvesbiedri izsūtīja
biriju, kur viņa pavadīja 17
Pašam jubilāram laimējās

Dārza svētki Vanagos

Visi Austrālijas nelabie gari bija ņā. palaisti vaļā sestdienās, lai baidītu tos, kuŗi svētdienas rītā gatavojās braukt uz kalniem, lai vienu dienu pavadītu Vanagos. Pat laika noteicēji bija nonākuši šo nelabo varā un solīja svētdienā aukstu laiku, lietus gāzes, vētru un krusi. Cik gan varētu būt to pārdrošo, kas būtu ar mieru cīnīties ar šīm varām? Un tomēr tādi bija. Mācītājs ar draudzes priekšnieku un pulciņu dāmu komitejas locekļu agrā rīta stundā smaidīdami izkāpa no automašīnām, lai veiktu priekšdarbus Melburnas latviešu ev.-lut. draudzes pirmajiem dārza svētkiem, kuŗus bija nolemts rīkot Daugavas Vanagu lauku īpašumā Vanagos. Tāpat smaidīdams, viņus apsveica Vanagu saimnieks — Lāčplēša kara ordeņa kavalieris kapt. Jēkabs Dzenis ar dzīvesbiedri, kas še bija pavadījuši iepriekšējo nakti. „Par laiku nav ko bēdāties," noteica kā piebraucēji, tā sagaidītāji. „Par to, kas nāks no debesīm, ir teikšana mācītājam." Tā arī notika. Drusku nolija, bet ap brokastu laiku mākoņi nobijušies atkāpās, un sāka spīdēt saule, jo — kas gan būtu dārza svētki bez saules?

Saules staru pavadīts, mācītājs ar Vanagu saimnieku izgāja vispirms apskatīt sarīkojuma vietu. Vanagi atrodas Dandenongu kalnu grēdā ap 35 jūdžu no Melburnas kāda pakalna nogāzē, ko vēl nav sasniedzis lielpilsētu troksnis, un tāda klusa ceļa malā, ko zina tikai nedaudz vasarnieku-izbraucēju. Dzidrajā kalnu gaisā te stāv eukalipti un izbrīnā vēro, ko pie viņu kājām nelielā labi jekoptā laukumā dara cilvēki, kuŗi sasaucas svešā valodā, ceļot māju, rokot zemi un stādot še neredzētus kokus un krūmus. Nu jau tie ir paaugušies, jo pagājuši daži gadi, kopš šī vieta ir latviešu rokās. Pie viena koka piestiprināta plāksnīte, ka to stādījis Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskaps A. Lūsis 1967. gada aprīlī. Blakus tam koks ar plāksnīti, kuŗā atzīmēts prāvesta A. Grosbacha vārds. Arī šis koks stādīts tai pašā dienā. Šo notikumu jau nevar aizmirst, jo tās bija Baznīcas dienas Austrālijā, kad še ieradās vizitācijas brauciena archibīskaps no Kanadas. Bet koku rinda turpinās ar pazīstamiem vārdiem — pulkvedis A. Krīpens, majors V. Hazners u.t.t. Te aug piemiņas parks. Cita koku rinda stāsta par dažādām kaujas vietām pirmajā un otrā pasaules karā. Kad koki izaugs, te būs it kā dzīvs brīvdabas vēstures mūzejs, kas svešiniekiem paldies par latviešu likteņa gaitām. Lieli nopelni te ir nenogurstošajam Vanagu saimniekam J. Dzenim.

Lielajos eukaliptos kliedz Austrālijas žagata, pretējā pusē mežā atsaucas kukaburra. Šis jau ir Austrālijas otrs rudens mēnesis. Te valda klusums un miers ne tikai svētdienas rītā, bet vienmēr, jo cilvēku mītnes šai apgabalā ir reti atrodamas.

Taču nebija vairs laika skatīties. Saimniekam jāierāda vieta, kur kurt uguni gaļas un desiņu cepšanai, kur taisīt dažādus stendus, kur klāt galdus, kur uzstāties korim un tautas deju kopai, jo — vai tad citādi varonīgie tautieši šai dienā patiešām nobīsies un nebrauks? Bet viņi jau arī sāka braukt. Ierādās Austrālijas DV zemes valdes priekšsēdis V. Rolavs, DV Melburnas nodaļas priekšsēdis A. Kenne, Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdis V. Eglīte un — visus citus vārdā nosaukt vairs nebija iespējams. Ap 400 personu liels izbraucēju pulks uzsāka Vanagos svinēt še vēl nepieredzētus dārza svētkus. Desiņu cepēji baltos ķieļos nespēja visus pieprasījumus laikā paveikt. Visi brīnumainajā kalnu gaisā izrādījās tik loti izsalkuši, ka nezināja, ko varēja mutē bāzt! Un kad bija paēsts, steigšus bija jāskrien dabūt kaut ko iedzeršanai. Plaka uz galda ēdienu kalni, plaka traukos dzeramais, bet rīkotāji smaidīdami saskatījās: visi ienākumi taču nāk par labu draudzes jaunceļamajai baznīcai Melburnā.

Uz brīdi steigai bija jāpiestāj. Draudzes priekšnieks J. Kamoliņš atklāja svētkus un pieteica apsveicējus — LAA prezidija priekšsēdi V. Eglīti un Austrālijas DV valdes priekšsēdi V. Rolavu. Abi izteica prieku par lielo ļaužu saplūdumu un daudzināja mērķi, kuŗu izraudzījusi draudze — dievnama celšanu, kas nāks par labu latvietībai un to stiprinās šajā tālajā zemē. Tad atskanēja DV vīru dubultkvarteta Kursa dziesmas diriģenta J. Pommera vadībā, dejoja draudzes jauniešu tautas deju kopa Ritenītis D. Stūlas vadībā, pa vidu dzenāja asprātības nepārspējamais sarīkojuma vadītājs G. Zilberts. Un tad atkal bija jāēd, jādzer un jāizmēģina laime pie loterijas galda, lielā riteņa un citur, kur vien kaut ko vēl varēja dabūt...

Saule, kuŗa visu dienu bija silmējusi, vakarā gurdeni paskatījās uz tukšajiem traukiem, kūpošo ugunskuru un aizskrejošajām automašīnām, tad lēnām aizslīdēja aiz eukaliptu galotnēm. Dārza svētki bija beigušies, lielais ļaužu pulks, kāds Vanagos vēl nebija redzēts, aizbraucis, bet jaunceltās zāles vidū stāvēja tie paši vīri, kuŗi še bija no rīta — draudzes priekšnieks, mācītājs un Vanagu saimnieks — un smaidīja. Viss bija izdevies labāk nekā domāts. Zāle nebija jālieto, jaunie gari uzvarēti, visu dienu varēja pavadīt saulainajā Vanagu sētā dārzā un meža malā. Vēl tikai bija jāizbrauc nauda no daudzajām kastītēm vienā, jo tā jāved uz Melburnu.

Prāv. A. Grosbachs

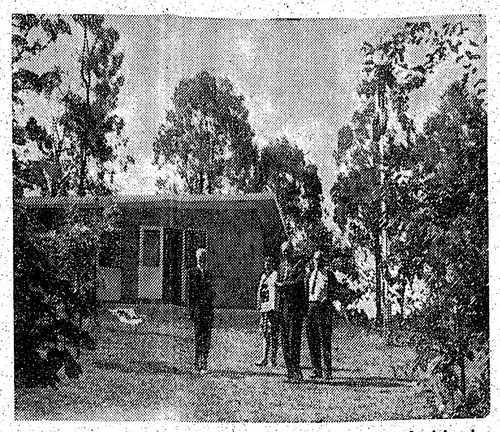

Jaunā ēka Melburnas DV lauku īpašumā Vanagos: pa kreisi saimnieks J. Dzenis, sagaidot svētku viesus.

Tumsa maksā naudu

ED. ŠMUGAJA VĒROJUMI ASV

Nu jau turpat divus mēnešus ceļoju pa ASV un vismaz pusi no šī laika pavadot satiksmes līdzekļos, — radies zināms ieskats par ceļošanu un ceļotājiem. Varbūt būs diezgan tuvu patiesībai, ja ceļotājus iedalīšu četrās grupās. Pirmai grupai pieder bagātnieki, kas pārvietojas no vienas vietas uz otru vai nu ar lidmašīnu, vai arī personīgā lielā un ērtā automobilī. Otrā grupa būtu vidējā šķira, kas ceļo ar vilcienu, jo vilcieni ērti, bet samērā dārgi, vai arī personīgajās mašīnās, kuŗas šoreiz jau mazākas. Trešajā grupā ietelp tie, kas nevar atļauties pirmos divus ceļošanas veidus un to pārvietošanās līdzeklis tad ir autobuss. Protams, personīgās automašīnas arī šajā grupā nav izslēgtas. Vispopulārākā autobusu firma ir „Pelēkais suns" (Grayhound), tad „Trailways" un vēl citas mazākas, domātas vairāk tūristu pārvadāšanai, vai lokālām vajadzībām. „Pelēkā suņa" līnijas iesniedzas Kanadā līdz Kvebekai un pat vēl tālāk — Dienvidamerikā. Visur izstrādāti braucienu saraksti ar pieturas vietām un laiku, tāpat kā vilcieniem. Ceturtā grupā ieskaitāmi visi tie, kas ceļo „ar ikšķi". Šis ceļošanas veids pazīstams visā pasaulē, un ja ASV tas, varbūt, nav tik plaši izplatīts kā Austrālijā, tas varētu pa daļai būt Ziemeļamerikas labo ceļu un lielā ātruma dēļ. Daudzās vietās minimālais ātrums ir 40 jūdzes stundā, bet maksimālais 70, kuŗu bieži vien pārsniedz pat „Pelēkie suņi".

Diezgan daudz Eiropas un arī Austrālijas tūristu, liekas, ir tikpat nabagi kā mēs, tādēļ arī tie ceļo ar „Pelēko suni". Satikti francūži, vācieši, itālieši, angļi, austrālieši un citi. Ir speciālas viena, divu, trīs un vairāku mēnešu biļetes, kuŗas var iegādāties pirms savas zemes atstāšanas, jo ASV uz vietas tās nav dabūjamas. Tās ir daudz lētākas nekā pērkot uz vietas katram braucienam. Mēs ar „Pelēko suni" jau esam šķērsojuši Ziemelamerikas kontinentu turpat divas reizes: no Memfisas līdz Miami, Floridā, tad uz ziemeļiem līdz Vašingtonai un no turienes caur Indianapoli, Kansas pilsētu un Denveru līdz Sanfrancisko. Pēc tam uz ziemeļiem līdz Sietlai un Vankuverai, Kanadā. No turienes atkal pāri kontinentam, šoreiz pa Kanadas daļu, līdz Vinipegai, pa ceļam šķērsojot Kanadas klinšu kalnus (Rocky Mountains) ar neaizmirstamiem skatiem Britu Kolumbijā un Albertā. No Vinipegas atkal atpakaļ uz ASV — Milvokiem, Čikagu, Ņujorku.

Ja savā iepriekšējā rakstā par „Pelēko suni" izteicos diezgan negatīvi, tad tā nebija tikai „suņa" vaina vien, bet arī mana, jo arī pārstāju lietot šos apstākļos nosēdēt 26 stundu no vietas nav sevišķi iepriecinoši, it īpaši beigu posmā. Ja, turpretim, „suni" lieto tikai dienā un naktī atpūšas kādā viesnīcā, vai drauga mājā, ja tāla ceļa gadās, tad ar „suni" var gluži labi samierināties un pieturas vietās „paķert" arī ko ēdamu, kas tanīs parasti dabūjamas par mērenām cenām.

Nevar jau visu laiku tikai braukt un skatīties pa logu. Pa kādai dienai jāpavada lielākos vai mazākos centros, kuŗos, vai kuŗu tuvumā atrodamas kādas „tūristu atrakcijas", vai arī apciemojami kādi draugi un paziņas. Šādos centros, pēc autobusa atstāšanas un naktsmāju sameklēšanas, parasti gribas apskatīt pilsētu un iegriezties kādā restorānā izsalkuma un slāpju remdināšanai. Šeit gadījies novērot interesantu parādību. Daudzos restorānos kā dzērienu, tā arī ēdienu, vai nakts apgaismojumā — sākumā tikpat kā nevar redzēt. Šur un tur spīguļo tikai mazas, sīkas uguntiņas. Valda gandrīz pilnīga tumsa! Kad acis ar tumsu daudzmaz apradušas un sameklēts galdiņš vai ķeblis kur apsēsties, tad pienāk arī apkalpotājs vai apkalpotāja un pasniedz ēdienu un dzērienu karti. Pie vājās sveces gaismas to burtojot, arī atklājas lielais noslēpums — ēdienu un dzērienu cenas šeit vismaz dubultotas, dažās vietās pat triskāršas salīdzinājumā ar citiem tāda paša rakstura iestādījumiem, kas vienlīdz gaiši apgaismoti no iekšpuses un ārpuses. Jo tumšāka ēstuve vai dzertuve, jo augstākas cenas. Nezibēgami rodas secinājums — ASV par tumsu jāmaksā... Šādi „tumšas iestādījumi" sastopami arī Austrālijā un Kanadā (droši vien arī citur), bet tur to nav tik daudz un tur tumsa nav tik briesmīgi dārga kā ASV. Tā kā manos ceļojuma izdevumos nebija iekalkulēti arī maksājumi par tumsu, tad pēdējā laikā no „tumšas iestādījumiem" sākām izvairīties, jo citādi pietrūktu līdzekļu „gaišākam lietām"...

Jau iepriekšējā rakstā minēju, ka apmeklējām arī Las Vegas un Reno, Nevadas pavalstī. Nevada dabas bagātību ziņā varbūt ir visnabadzīgākais „štats" ASV. Toties tur katrā viesnīcā, pat vismazākā restorānā un degvielu pildītavā, atrodas arī visādu veidu spēļu instrumenti, Sidnejā tik labi pazīstamos „vienrocīgos banditus" ieskaitot. To šeit milzīgos daudzumos. To netrūkst arī katrā autobusa pieturas vietā, kas parasti darbojas 24 stundas diennaktī un septiņas dienas nedēļā.

Visslavenākā šajā ziņa ir Las Vegas, kas viegli sasniedzama no Losandželosas un Arizonas, tad Reno, kas ir netālu no Sanfrancisko. Tās abas bez lielām grūtībām sasniedzamas saulainās Kalifornijas iedzīvotājiem, kuŗiem šādu ieročiu nav. Tāpat gandrīz pretalkoholiskā mormoņu štāta — Utahas iedzīvotājiem, ja tiem uznāk vēlēšanās pēc pārmaiņām un smago naudas maku atvieglošanas, tādas vietas Nevadā viegli sasniedzamas (kā Wells, Elko, McGill un citas). Jāpārbrauc tikai robeža, kuŗu dabā pat nemana un „mežonīgie rietumi" saņem savos apkampienos.

Dienā Reno, nedz arī Las Vegas nav pievilcīgas. Toties naktī, kad to uguņus jau var saskatīt turpat no 100 jūdžu liela attāluma, tās, it īpaši Las Vegas neaprakstāmas. Acis žilbst skatoties tai elektrības patēriņa un izmantošanas brīnumdarbā, kādu cilvēka prāts un fantazija radījuši, lai citi cilvēki uz turieni dotos bariem, tāpat kā nakts tauriņi uz dārzā iededzināto lāpu, lai pie tās apsvilinātu spārnus.

Iekšpusē, pat vislepnākajā viesnīcā un visplašākajā vestibilā, kur parasti spēles notiek, atkal valda zināma tumsa. Tā, protams, nav tik „bieza" kā iepriekš minētajos restorānos, jo šeit tomēr jāsaredz nauda, sevišķi tās saņēmējiem. Visur mirdz un laistās dažādi lukturi, lustras un lampas, bet visas tās it kā apstaro pašas sevi. Kad no rīta devāmies no viesnīcas uz autobusu, vismaz ap 100 viesu vēl rausītija „banditus", netrūkstot spēlmaņu arī pie karšu galdiem. Jā, tāda ir Amerika — „visu iespēju zeme"!

Ed. Šmugajs

Ar pīpi uz jumta

RĪGAS APRAKSTS ● REDAKTORS MĀKOŅOS ● KRĀSAINA VISTAS OLA ● NOKAVĒTAIS SARĪKOJUMA SĀKUMS

Būtu aplami apgalvot, ka laikraksts „New York Times" sevišķi cītīgi ievietotu rakstus par Latviju. Taču nesen, 26. aprīlī, svētdienas izdevuma ceļojumu nodaļā bija publicēts vairāk nekā pus-lapas garš raksts par dzintara zemi Latviju, ievadījumā norādot, ka šādā vārdā paši latvieši sauc savu zemi, pēc tam arī minot iemeslus šādam apzīmējumam. Sekoja īss Rīgas apraksts, atzīmējot, ka tās pašreizējais iedzīvotāju skaits esot 700.000, ražojot mašīnas, tekstilijas, telefona un radio piederumus. Ievietots arī uzņēmums no dziesmu svētkiem Mežaparkā, norādot, ka šādi svētki notiek ik pa pieciem gadiem, ar desmittūkstošiem dziedātāju un dejotāju.

Rakstā teikts, ka Latvijā gada laikā izdod grāmatas 14 milj. eksemplāros, kas esot lielākais grāmatu skaits visā pasaulē, rēķinot to izplatību uz vienu cilvēku gadā un lēšot, ka Latvijā ir 2 milj. iedzīvotāju. Esot arī zināms, ka latvieši izpērkot dzejoļu grāmatas 30.000 eksemplāru lielā metienā pāris dienās.

Rīgas galvenā iela („Iela Lenina" tiešā tulkojuma rakstībā), esot labi apgaismota un, varbūt, vislabāk dekorētā iela visā Pad. savienībā. Pa to brauc zilbalti trolejbusi ar 4 kapeiku braukšanas maksu. Tomēr elektriskie uzraksti divās valodās pauž komūnistu partijas saukļus latviski un krieviski. Kādā pilsētas vietā liekoties, ka Ļeņina tēls varētu iet pastaigāties pa Ļeņina ielu kopā ar pārējiem Rīgas iedzīvotājiem.

Nobeigumā aprakstīta Rīgas jūrmala, kuŗa tagad nosaukta par Jūrmalu. Še sabrauc viesi pat no tālajiem Sočiem un Odesas, kas arī nav otras šķiras kūrvietas, taču Rīgas līcis ir viens no populārākajām atpūtas vietām Pad. savienībā.

Lai veicinātu tūrismu, Rīgā uzcelta jauna dzelzceļa stacija — ar modernām celtnēm un automatisku informāciju. Modernizēti arī Rīgas lidlauki, autobusu un kuģu osta. Rīgai tomēr visvairāk vajadzīgi internacionālie ceļi un tieša gaisa satiksme, kuŗa to savienotu ar pilsētām Somijā un Polijā.

To raksta amerikāņu laikraksta līdzstrādnieks, kuŗa vārds nav atzīmēts. —

Vienā no iepriekšējām rubrikām „Ar pīpi uz jumta" bija runa par Amerikas latviešu apvienības oficiālās chronikas ievietošanu pirmo un pēdējo reizi „Latvijā Amerikā". Redaktors autora rakstam iekavās bija pievienojis piezīmi „Tās (t. i. „Latvijas Amerikā") redaktora ieskati ALAs valdes sēdē gan pausti bez sazināšanās ar redaktoru..." Te nu redaktors uzkāpis pārāk augstos plauktos! Pie runāšanas ALAs valdes sēdē tika vienīgi viens no redaktoriem, un viņa negātīvā atbilde bija it kā likums visai latviešu presei. Laikraksta „Latvija Amerikā" ieskati vispār netika prasīti, jo viena redaktora atbildi sēdes dalībnieki pieņēma par visas preses atbildi. Tā šoreiz „Latvijas Amerikā" redakcija bez sazināšanās ar autoru ir rakstam pielikusi savu paskaidrojumu, nemaz nenojaušot, ka ir tomēr kāds ietekmīgāks laikraksts. Redaktor, kāp nu zemē no mākoņiem! —

Kāds Vinipegas lasītājs prasa, kā tas iespējams, ka dažreiz latviešu laikraksti par latviešu lietām rakstus pārņem no amerikāņu, kanadiešu, zviedru vai vācu laikrakstiem, kaut pašiem iespējas ziņas iegūt no pirmavotiem. Diemžēl, uz šo jautājumu nav iespējams atbildēt bez sazināšanās ar attiecīgajām redakcijām, bet pats savā prātā gudroju, ka izskaidrojums pavisam vienkāršs: ja ola jau izdēta, kādēļ meklēt citu vistu? Tā krāsainas olas nedēs, attiecīgajam reportierim ziņas pašam vien būs jāievāc... Citu tautu laikrakstos ievietotu rakstu izmantošana ziņojumiem latviešu avīzē prasa mazāku piepūli nekā tieša materiālu sagāde no pirmavotiem. Kas tad prasa lasītāju ieskatus? (Autora piezīme: „Latvija Amerikā" sniegusi oriģinālrakstus arī šādos gadījumos, piemēram, Dainas Pālēnas lietā.) —

Dzejniekam Olafam Stumbram viesojoties Ņujorkā, noteiktajā sākuma laikā sarīkojumā bija ieradušies tikai 8 apmeklētāji: trīs jaunieši zālē un pieci „vecāki jaunieši" ārpusē. Tomēr priekšnesuma laikā, kaut sarīkojumu ieskāka ar stundas nokavēšanos, saradās ap 90 personu. Ja te kāds gudrinieks gribētu kaut ko secināt, tad varētu teikt, ka arī citi, laikam, bija cerējuši, ka sarīkojums sāksies paredzētajā laikā, tādēļ arī aprēķināmā laikā arī beigsies, lai varētu sākt jautro daļu. To apliecināja apmeklētāju pulcēšanās tieši priekšnesuma laikā. Lai nu kāds vēl saka, ka jaunieši neapmeklē sarīkojumus! Bet — tas arī rāda latviešu labo paradumu uz sarīkojumiem nesteigties. Rāmu garu!

Ezītis

Redakcijas piebilde: Jānožēlo, bet redaktors Ezīša labi domātajam padomam nevar paklausīt un no mākoņu augstumiem nokāpt, jo nav tik augstu nemaz uzrāpies. Šis ieskats Ezītim, liekas, radies tādēļ, ka pats vēlējies būt pārāk liels viszinis, iedomājoties zinām labi arī to, kas notiek redakcijā Toronto. ALAs valdes priekšsēdis bija rakstījis redakcijai un lūdzis chronikas ievietošanu; arī fakts, ka „Latvija Amerikā" kā vienīgā arī ievietoja šo chroniku, aicinot lasītājus par tās vēlamību izteikties, liecināja, ka redakcija nav noraidīga. Tā kā Ezītis pats savās minētajās „pīpes dūmu pārdomās" bija rakstījis, ka ALAs valdes sēdē „pēc redaktoru (tātad — daudzskaitlī) vērtējuma choniką nekā jauna nav bijis", tad redakcijai Toronto bija pamats pieņemt, ka minētajā sēdē paustas vismaz divu redaktoru domas. Kur tad te kāpšana mākoņos? Interesants tomēr ir fakts, ka ALAs valdes sēdēs viena laikraksta redaktoram pieder monopols izteikties visu vārdā.

Rosīga sabiedriska darbinieka 75 gadi

Bijušajam ilggadējam Elizabetes-Nuarkas latviešu ev.-lut. draudzes priekšniekam Jēkabam Mednim 13. maijā apritēja 75 mūža gadi. Jubilārs dzimis 1895. gada 13. maijā Madonas apriņķī Cesvaines pagasta Jāņģigurtu mājās kā lauksaimnieka dēls. Pabeidzis vietējo draudzes skolu, viņš strādāja tēva saimniecībā. Pirmā pasaules kara laikā kā „Leibgvardijas" pulka karavīrs 3 gadus pavadīja Pēterpilī, kur piedzīvoja boļševiku revolūciju.

Latvijas brīvvalsts sākumā jubilārs saimniekoja tēva mājās, rosīgi piedalīdamies sabiedriskajā darbā, it sevišķi Zemnieku savienībā, noorganizēdams plašas Zemnieku dienas Cesvainē, kuŗas pieminējis arī A. Bērziņš savā grāmatā „Labie gadi". 1919. gadā, lieliniekiem okupējot Latviju, jubilārs cīnījās Veckalniņa leģendārajos „zaļajos partizānos" vītn. Stradiņa grupā. Šai laikā komūnisti apciemojuši Jēkaba Medņa māju, meklēdami viņu 14 reizes. Kad tēvs nav stāstījis, kur dēls atrodas, viņš mocīts līdz nesamaņai un vēlāk miris.

Pēc ģimenes dzīves nodibināšanas J. Mednis pārcēlās uz Kārzdabas pagastu un saimniekoja Dorenu mājās, turpinot arī sabiedrisko darbu. Bijis aizsargu nodaļas priekšnieks, pagasta valdes loceklis, Zemnieku savienības nod. priekšnieks un rajona valdes loceklis. Aizsargu organizācija kā vienu no labākajiem šāvējiem viņu iedalīja valsts komandā, 1931. gadā aizstāvot Latvijas valsts krāsas šaušanas sacīkstēs Tallinā. Pēdējos 6 gadus Latvijas brīvvalsts laikā strādāja Labības centrālē kā labības pieņēmējs Jēkabpils, Daugavpils, Madonas un Cēsu apriņķos. 1940. gadā Dorenu saimniecību nacionalizēja un ierīkoja zirgu-mašīnu koplietošanas punktu, bet jubilāra dzīvesbiedri izsūtīja uz Sibiriju, kur viņa pavadīja 17 gadus. Pašam jubilāram laimējās izglābties. Sākoties Vācijas karagājieniem uz austrumiem J. Mednis darbojās Brunnera pašaizsardzības grupā Zalves-Mazzalves rajonā.

1944. gada rudenī jubilārs ar dēlu Otomāru devās bēgļu gaitās, vecākajam dēlam paliekot 15. divīzijā, bet jaunākajam — Vilim, Latvijā. Nometņu laiku jubilārs pavadīja Vācijā. Tur viņš rūpējās par latviešu bijušajiem cīnītājiem, apgādājot viņus ar pārtiku un naudu Putlosas un Vesterbūras gūstekņu nometnēs..

1951. gadā jubilārs kopā ar dēlu Tālivaldi izceļoja uz ASV un apmetās uz dzīvi Elizabetē, kur viņa sabiedriskā rosme neapsika. 11 gadus bijis draudzes priekšnieks, ir DV ASV zemes valdes pilnvarotais, noorganizējis DV apvienību un Latviešu organizāciju apvienību Ņudžersijā un ir Zemnieku savienības nodaļas viceprieksšēdis. Kā republikāņu partijas biedrs dzīvi piedalās Ņudžersijas latviešu republikāņu grupas darbā. Pašlaik darbojas arī draudzes revīzijas komisijā.

Apbalvots ar Latvijas atbrīvošanas un 10 gadu jubilejas goda zīmēm, Trijzvaigžņu un Viestura ordeņiem, Aizsargu nopelnu krustu, DV un ALAs kultūras biroja goda rakstiem un citām atzinības zīmēm.

V. N.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ELIZABETE, N. J.

Tuvu pie 200 dievlūdzēju piedalījās Elizabetes - Nuarkas latv. ev.lut. draudzes jauniešu iesvētes dievkalpojumā Vasarsvētkos Sv. Marka baznīcā. Dievkalpojumu vadīja draudzes māc. T. Vēdzele, bet to kuplināja ar solo dziesmām māksliniece Ksenija Brante ar Zelmu Vēdzeli pie ērģelēm. Iesvētīja Aivu Ceruzi, Ilzi Kļaviņu, Anitu Milleri, Persiju Kātiņu, Andri Kļaviņu un Aivaru Krūmiņu.

Bijušā draudzes priekšnieka J. Medņa 75 gadu jubilejas svinības notika 16. maijā viņa dzīvoklī Elizabetē, piedaloties ap 30 svinību dalībniekiem. Personīgi jubilāru apsveica F. Lucis no DV Ņudžersijas apvienības un V. Neimanis no Latv. zemn. sav. Ņujorkas nodaļas un tās priekšnieka A. Rumpētera vārdā. Rakstos, ko nolasīja V. Neimanis, apsveikumus bija sūtījuši A. Klīve, A. Bērziņš, V. Hazners, V. Korsts, Rasmanis Grāmatu Drauga un Laika vārdā, māc. A. Kiršfelds un K. Būmanis u. c. no ASV, Kanadas un pat no okupētās Latvijas. Draudzes priekšnieks E. Krūmiņš un citi jubilāru personīgi sveica tieši jubilejas dienā 13. maijā. Svinības piedalījās arī dzejniece Elza Kezbere.

Elizabetes - Ņuarkas latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komitejas pavasara sarīkojumā Lindenē, N. J., koncertēja Alberts Vēciņš ar pianistu Anatoliju Bērzkalnu pie klavierēm. Ziedi māksliniekiem, ap 200 apmeklētāju skaļie aplausi un piedevas programmai liecināja, ka koncerts klātesošajiem patika. Vakara programmu atjautīgi vadīja Maigonis Gabliks. Darbojās arī mantu loterija. Dāmu komiteja bija klājusi azaida galdu.

V. N.

MILVOKI

ASV latviešu 17. finālspēles basketbolā un volejbolā, kā arī „Latvijas kausa" izcīņu tenisā, ALAs Sporta un fiziskās audzināšanas biroja uzdevumā šogad rīko Milvoku sporta kopa „Ausekļis" 29. un 30. maijā Milvokos. Sacensību vieta — „St. Aloysius" draudzes vingrotavā, 1435 S. 92-nd St., West Allis, Wisconsin. Spēļu sākums — abās dienās — plkst. 9 rītā.

Finālspēlēm šogad kvalificējušās mūsu labākās vienības no Ņujorkas, Filadelfijas, Vašingtonas, Saginavas, Grand Rapidiem, Čikagas un Milvokiem.

Spēļu vietā un sestdienas vakarā finālspēļu ēkā (Eagle's klubā) būs iekārtota arī „Pirmā latviešu sporta preses skate svešniecībā". Tāpat arī spēļu vietā abās dienās paredzēts vieglu atspirdzinājumu un ēdienu galds. Piektdienas vakarā jaunajā Milvoku latviešu namā risināsies sportistu un labvēļu draudzības vakars.

Finālspēļu balle sestdien, 30. maijā, plkst. 8 vakarā „Eagle's klubā, 2401 W. Wisconsin Ave, ar uzvarētāju apbalvošanu. Pārnakšņošana ieteicama „Ambassador" viesnīcā, kur sacensību rīkotāji rūpējušies par cenu atlaidi visiem finālistiem un viesiem. Šī viesnīca atrodas tikai vienu bloku no „Eagle's" kluba — finālspēļu balles vietas. Sacensību priekšvakarā „Ambasador" viesnīcā darbosies finālspēļu informācijas centrs, tālr. 342-8400, („Latvian Information").

I. V.
V. N.

FILADELFIJA

Filadelfijas latviešu kreditsabiedrība nodibinājās pērngada 13. aprīlī. Jau pirmajā darbības gadā, kas vairāk bija organizēšanas gads, rosme pakāpeniski pieauga. Pēc aizvadītā gada sabiedrībā bija jau vairāk nekā 80 biedru. Kreditsabiedrība pašlaik izsniedz līdz 1800 dol. lielu aizdevumu, bet pavairojoties naudas noguldītājiem, aizdevumu summas varēs paaugstināt. Tos izsniedz dažādām personīgām vajadzībām. Ar aprīļa mēnesi sāka izsniegt aizdevumus arī auto pirkšanai. Kreditsabiedrības birojs darbojas Sv. Jāņa baznīcas telpās.

ČIKAGA

Čikagas Latviešu biedrības 35 gadu dibināšanas atceri atzīmēja ar mielastu Čikagas Latviešu namā. Vakaru atklāja biedrības ilggadīgais priekšnieks Viktors Vīksniņš, uzaicinādams klātesošos nodziedāt „Nevis slinkojot...", uzrunā pieminot arī biedrības dibinātāju Fredi Lilijenu. Mācītājs Andris Lamberts aizlūgumā pieminēja mūsu tautu komūnistu verdzībā un mocekļus izsūtījumā Sibirijas plašumos, kuŗu vietā mēs varam lūgt un cīnīties. Ar klusuma brīdi pieminēja mūžībā aizgājušos biedrus ar nelaiki Jāni Ruģēnu, kas ievests biedrības dažādām personīgām vajadzībām. Ar aprīļa mēnesi sāka izsniegt aizdevumus arī auto pirkšanai. Kreditsabiedrības birojs darbojas Sv. Jāņa baznīcas telpās.

ČIKAGA

Čikagas Latviešu biedrības 35 gadu dibināšanas atceri atzīmēja ar mielastu Čikagas Latviešu namā. Vakaru atklāja biedrības ilggadīgais priekšnieks Viktors Vīksniņš, uzaicinādams klātesošos nodziedāt „Nevis slinkojot...", uzrunā pieminot arī biedrības dibinātāju Fredi Lilijenu. Mācītājs Andris Lamberts aizlūgumā pieminēja mūsu tautu komūnistu verdzībā un mocekļus izsūtījumā Sibirijas plašumos, kuŗu vietā mēs varam lūgt un cīnīties. Ar klusuma brīdi pieminēja mūžībā aizgājušos biedrus ar nelaiki Jāni Ruģēnu, kas ievests

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: Atsevišķa 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, garāžas iespēja. Cena $29.500.

Leaside: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu lielu atpūtas telpu, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš ar mūra garāžu. Cena $29.500.

Royal York — Dundas: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu. Privāts iebraucamais ceļš un garāža.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 9 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ

Latviešu apvienības Detroitā priekšnieks D. Rudzītis apsveic ASV DV delegātu sapulces un vanadžu salidojuma dalībniekus. No kreisās: Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka, DV organizācijas priekšnieks V. Hazners, ASV DV valdes priekšsēdis A. Valters, D. Rudzītis, ASV vanadžu priekšniece V. Freija.
Foto: R. Sudars

Kurzemes cietoksnī

INDUĻA SKRASTIŅA REFERĀTS KURZEMES CIETOKSŅA ATCERĒ MONTREALĀ

(Beigas)

1945. gada janvāra sākumā vācieši no Kurzemes atvilka 7 kājnieku un abas tanku divīzijas, ar ko Kurzemes aizstāvju spējas 170 kilometru garajā frontē samazinājās. Kaujas klusumu, kas bija iestājies pēc 3. Kurzemes lielkaujas, pārtrauca 23. janvārī krievu uzbrukums pie Skodas un Priekuļes, turpinoties Liepājas virzienā, ar to iezīmējoties 4. Kurzemes lielkaujai, kas ilga 12 dienas, bet, līdzīgi iepriekšējām kaujām, arī tā nedeva ienaidniekam iecerētos panākumus, bet gan smagus zaudējumus cilvēku un materiālu ziņā.

Sekoja 5. Kurzemes lielkauja, kas sākās 12. februārī un turpinājās veselu nedēļu, līdz 16. februārim, ar cīņas smagumpunktu pie Džūkstes un Irlavas. 5. lielkauja atzīmējama kā viena no smagākajām Kurzemes kaujām, kurā arī mūsu varonīgā 19. divīzija cieta lielus zaudējumus, bet ienaidnieka panākumi izpalika arī šoreiz. Ir zināms, ka 5. lielkaujā Kurzemē noasiņoja ap 50 sarkanarmiešu strēlnieku divīziju, iznīcināti bija arī ap 30 tanku.

Nespēdams sagraut Kurzemes fronti iepriekšējos asiņainos lieluzbrukumos, 17. martā iesākās jauna un pēc kārtas 6. un arī pēdējā Kurzemes lielkauja, kuras nolūks bija pārraut vācu fronti pie Saldus. Iespējams, ka šajā kaujā boļševiku rīcībā jau bija amerikāņu mašīnas un kāpurķēžu vilcēji, pie kam vācu transports bija pilnīgi sabrucis. Var droši teikt, ka 6. Kurzemes lielkaujas transporta smagumu uz saviem pleciem iznesa latviešu zemnieku šķūtis. Šī lielkauja prasīja smagas un asiņainas cīņas, tās izcīnot mūsu 19. divīzijai, kas atradās boļševiku uzbrukuma rajonā. Tā, piemēram, divīzijas 42. pulkam par varonību vācu vadība bija piešķīrusi nosaukumu „Voldemāra Veisa pulks". Šī slavenā pulka izcilo varonību vairākkārt savos ziņojumos atzīmēja Kurzemes frontes virspavēlnieks. Sestai Kurzemes lielkaujai beidzoties, Kurzemes frontes linija nemainījās līdz pēdējam kara brīdim, un tā iezīmējās šādi: Jūrmalciems, Priekule, Pampāļi, Saldus, Grenči, Radziņkrogs un Klapkalnciems pie Rīgas jūras līča.

Sestajai Kurzemes lielkaujai beidzoties, ienaidnieks bija zaudējis ap 400.000 karitušo, ievainoto un gūstekņu, ap 2700 tanku, pāri par 700 lidmašīnu, ap 1100 lielgabalu un 1500 ložmetēju. Ko ienaidniekam neizdevās iegūt kaujās, to viņš sasniedza Kurzemes varonīgajiem aizstāvjiem noliekot ieročus pēc Vācijas kapitulācijas pavēles. Kapitulācijas brīdī Kurzemē atradās šādas latviešu kaujas vienības: 19. divīzija ar 5200 vīriem, Rusmaņa kaujas grupa Dundagas rajonā ar 2500 vīriem, 7 būvbataljonos ap 2800 vīru, 3 kārtības dienesta bataljonos apm. 1100 vīru, gaisa spēku izpalīgos ap 560 jaunekļu un dažādās sīkākās vienībās ap 1000 vīru. Kopsummā mūsu latviešu vienību spēks kapitulācijas brīdī bija ap 14.000 vīru.

Kurzemes cīņas bija latvju dēlu lielās tēvzemes mīlestības un varonības spilgtākais apliecinājums, un var droši teikt, ka Kurzemes lielkauju galvenais cīņas smagums gūlās uz latviešu karavīru pleciem. To apliecina arī pieci atsevišķu latviešu karavīru Kurzemē apbalvojumi ar vienu no augstākām vācu armijas varonības zīmēm — Dzelzkrustu bruņinieka pakāpē, ko saņēma pulkvežleitnants Galdiņš, kapt. Adamsons (saukts arī „Marokas baigais"), vltn. Ancāns, v. v. Ansons un kapr. Riekstiņš.

Pēc sarkanarmijas ziņojuma Kurzemei krītot boļševikiem padevās ap 20 divīziju, vai apm. 180.000 karavīru, 8000 virsnieku un 42 generāļi. Ap 14.000 latviešu karavīru, no kuriem vairāki simti ieročus nenolika, devās mežos, lai turpinātu cīņu, kas uzvaras vietā solīja vienīgi nāvi. Pēc saņemtām ziņām no Kurzemes un citiem Latvijas apgabaliem, partizānu negaidītie uzbrukumi okupācijas varai turpinājās vēl 8 gadus pēc Kurzemes kapitulācijas. Nav noliedzams, ka viņus atbalstīja latviešu tauta, riskēdama savas dzīvības. Kāda zīmīga saruna norisinājās Rīgas centrālcietumā, kurā par latviešu partizānu atbalstu bija ieslodzīta kāda 18 gadu veca Latgales meitene, kopā ar kādu citu latviešu jaunavu. Pirms soda paziņošanas Latgales meitene teica šādus vārdus, kuŗus šodien daudzi no mums vairs nespēj saprast: „Ja man uzliks 5 gadus vergu darbu nometnē, es prasīšu desmit, jo kā gan citādi es spēšu skatīties acīs saviem bijušiem cīņu biedriem."

Daļa latviešu karavīru, ticēdami neitrālās Zviedrijas solidāritātei, devās bēgļu laivās uz šo zemi, bet par spīti neskaitāmiem protestiem, lūgumiem un pašnāvības gadījumiem, Zviedrija izdeva mūsu karavīrus boļševikiem tiešāšanai par to, ka viņi bija aizstāvējuši savu Latviju tāpat, kā to būtu darījuši zviedri, aizstāvot savu zemi. 25 aizvadītos gados Zviedrija vēl nav spējusi no savas sejas nomazgāt šo kauna traipu. Jāpiezīmē, ka dažiem Kurzemes karavīriem izdevās caur Lietuvu nokļūt arī Austrumeiropā.

Smagu gūsta un bada laiku piedzīvoja tie latviešu karavīri, kas padevās Latvijas okupantiem. Ir ziņas, ka pēc kapitulācijas mūsu karavīri sadzīti provizoriskās gūstekņu nometnēs, kur sākās viņu tiesāšana par savas dzimtenes aizstāvēšanu. Sodus ar aizdzīšanu vergu nometnēs piesprieda pēc dienesta pakāpēm, līdz 20 un vairāk gadiem. Pēc notiesāšanas mūsu karavīrus sadzina mums jau labi pazīstamajos sarkanos lopu vagonos, kas nedēļām ilgi ripoja pretīm nezinai, badam, aukstumam, izmisumam un daudziem arī nāvei. Daudzi no vergu nometnēm vairs neatgriezās.

Par latviešu karavīru varonību ģenerālis Krīgers 1944. gada beigās latviešu divīzijas štābā uzrunā latviešu virsniekiem teica šādus vārdus: „Es droši varu sacīt, ka 19. divīzija ir labākā Kurzemē. Šīs divīzijas vīri zina, par ko viņi cīnās. Latvija būs, un tā izaugs no savu karavīru varenām cīņām."

Bez mūsu karavīriem Kurzemē vēl atradās ap 360.000 civiliedzīvotāju un bēgļu no Latgales, Vidzemes un Rīgas, kas cerēja, ka arī šoreiz piepildīsies 1919. gada notikumi un no Kurzemes atkal iesāksies Latvijas atbrīvošana. Diemžēl, viņu cerības palika tikai cerības, par spīti tam, ka 1945. gada 2. maijā mūsu Kurzemē palikušie sabiedriskie darbinieki atzina, ka pienācis pēdējais laiks ko darīt Latvijas valsts atjaunošanā. 4. maijā mūsu pagaidu valdība, plkv. Roberta Oša vadībā, sasauca pirmo sēdi. Uz 8. maiju izziņoja tautas padomes sēdi, bet, kā jau mēs zinām, 8. maijs pienāca citāds, nekā viņu gaidīja palicēji Kurzemes cietoksnī. Katrs, kas atrada iespēju, centās izkļūt no Kurzemes. Vāciešiem Liepājā bija ap 30 kuģīšu, kuŗi pilsētu atstāja 8. maija vakarā, bet daļu no tiem padomju lidmašīnas nogremdēja. Taču lielākai daļai izdevās sasniegt Vācijas un dažiem arī Zviedrijas krastus.

Tai pašā 8. maija vakarā Liepāju atstāja 6 zvejnieku laivas ar 250 bēgļiem, kas 9. maijā laimīgi nokļuva Zviedrijā. Arī Ventspili 8. maijā atstāja ap 40 peldošu satiksmes līdzekļu ar latviešu bēgļiem, bet šai karavānai netālu no Zviedrijas krasta uzbruka padomju lidmašīnas un ātrlaivas, piespiežot atgriezties Ventspilī. Tā no apmēram 1500 bēgļiem, kas 8. maijā devās jūrā, Zviedrijas krastu sasniedza tikai 450, bet Vācijas — ap 50. Jau 8. maija vēlā pēcpusdienā iesākās Kurzemes cietokšņa okupācija, par kuŗu mūsu dzejniece Veronika Strēlerte raksta: „Tur palika mūsu cerību zeme, mūsu slavas un ticības riets..."

Par spīti latviešu karavīru smagajiem upuriem Kurzemē, viņu varonīgajām cīņām, kas izsauca izbrīnu ne tikai augstākā vācu vadībā un slavu latvju tautā, bet nāves bailēs. lika drebēt Latvijas okupantiem, ne reti dzirdami nevietā mesti neapdomāti pārmetumi par to, kāpēc mūsu karavīriem vajadzēja cīnīties kopā ar vāciešiem. Lai dzejnieks Andreis Eglītis atbild uz šo jautājumu:

„Pēc divdesmit gadiem svešumā tūkstoši latviešu var pateikties leģionāru augumiem, dzīviem vai smiltīs iemītiem kauju grāvī, par iespēju pārklūt pāri Baltijas jūrai bēglu laivās. Karavīri deva brīvu pieeju jūrai, atturēdami ienaidnieka uzmākšanos. Daudziem tas šodien aizmirsies! Pie Kurzemes leģendas vēl atgriezīsies dzejnieki, vēsturnieki, rakstnieki un komponisti."

Ir zēl, ka daudzi nav jautājuši paši sev: Kā gan es būtu varējis izkļūt brīvībā no degošas zemes, palikt dzīvs, ja nebūtu bijis latviešu leģionāru un Kurzemes aizstāvju?

I. Skrastiņš

Jānis Šmitchens aizsaulē

No Filadelfijas latviešu saimes 13. maijā ar sirdstrieku šķīrās viens no šejienes centīgākajiem un nerimtīgākajiem sabiedrības darbiniekiem — Jānis Šmitchens. Aizgājējs pieder tai latviešu vecākajai paaudzei, kas savu dzīves ceļu vēlējusies izlauzt pati saviem spēkiem, un, celdami sevi, centušies celt arī savu apkaimi, līdzi darbodamies vai ikvienā vietējā biedrībā un kopīgā pasākumā.

Jānis Šmitchens bija dzimis Baldonē 1891. gada 9. martā. Pēc atgriešanās no pirmā pasaules kara un Latvijas atbrīvošanas cīņu gaitām Baldonē sācies viņa pirmais sabiedriskās darbības posms. Liels atbalsts šai nesavtīgajā darbā bijusi viņa dzīvesbiedre Emilija, kuŗa tai laikā strādājusi par skolotāju. Izrādās, ka arī trimdā baldonieši turas cieši kopā, viens otru atbalstīdami un dalīdamies priekos un bēdās. Tā arī aizgājēja izvadīšanā savu bijušo tautas darbinieku un „kaimiņu" nevien atcerējās, bet arī viņa kapu pušķoja ābeles ziediem, ko tas, iestādījis savu draugu dārzā Kanadā.

Filadelfijā Jāņa Šmitchena darbība saistās nevien ar Brīvo latvju biedrību, bet arī ar Sadarbības centru un Sv. Jāņa draudzi. Par Brīvo latvju biedrības priekšnieku Jānis Šmitchens ievēlēts 1958. gadā. Tas iekrita tādā laika posmā šai vēcākajā latviešu organizācijā, kad „veclatviešus" nomainīja „jaunlatvieši", kādēj sameklēt abām pusēm pieņemamu vadītāju nebija viegli. Reizē ar to sācis risināties arī ilgi cilātais nodoms par biedrības jaunā nama celšanu. Jānis Šmitchens šī uzdevuma veikšanai neskaitīja un nežēloja ne stundas, dienas un nedēļas. Viņu nebaidīja un nespēja atturēt nekādi pārmetumi, ne atklāti „dumpji" un slepenās „sazvērestības", kas tik parastas, ja kāds kaut ko dara. Smagais darbs un nesavtīgās pūles vainagojās panākumiem. Brīvo latvju biedrība uzcēla jauno namu, kas kļuva par visas šejienes latviešu saimes lepnumu, par pulcēšanās vietu lielākiem un mazākiem sarīkojumiem, par pajumtes devēju jaunatnes pašdarbības rosmei, ar vārdu sakot, par latviešu kultūras cietoksni. Neviens nevar noliegt, ka biedrības jaunā nama uzcelšanā lielākie nopelni bija Jānim Šmitchenam. Biedrība pratusi viņa pašaizliedzīgo darbu atzinīgi novērtēt. Kad 1965. gadā Jānis Šmitchens aizgāja no priekšnieka amata, Brīvo latvju biedrības gada sapulce viņu ievēlēja par pirmo goda biedru, augstākā atzinība, ko biedrība spēj parādīt.

Sadarbības centrā par priekšnieku Jānis Šmitchens ievēlēts 1965. gadā. Viņa vadībā šī Filadelfijas latviešu trimdinieku „jumta organizācija" pārstāvējusi latviešus ikvienā „Brīvības dienu" manifestācijā, apmeklējot arī Pensilvēnijas gubernātoru un Filadelfijas pilsētas galvu, iesniedzot memorandus un saņemot atzinīgas proklamācijas. Turklāt katru gadu sarīkoti 18. novembŗa atceres akti, tāpat pieminot 14. jūnija tautas sēru dienu. Lielākais sarīkojums, kuŗā Sadarbības centrs piedalījies, saistās ar Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kopīgu neatkarības pasludināšanas atceri Filadelfijas lielākajā viesnīcā. Pērngada pavasarī sadarbības centrs noorganizēja Filadelfijā arī ALAs kongresu, pie kam priekšdarbu lielāko smagumu nācās iznest pašam priekšsēdim Jānim Šmitchenam.

Darbodamies draudzē, Jānis Šmitchens raudzījās, lai arī šeit saglabātos latviskais gars. Kad apspriežot draudzes statūtus, kāds uzstājīgs „piecgadnieks", neprazdams lāgā pat vietējo mēli, pieprasīja svītrot tos punktus, kas nosaka, ka latviešu draudzē dievkalpojumi noturami latviešu valodā, savu balsi pacēla Jānis Šmitchens un piespieda necilo priekšlikumu atsaukt. Šo gadījumu izvadīšanas runā pieminēja arī mācītājs Jānis Siliņš.

Atvadīties no centīgā sabiedriskā darbinieka 17. maija vakarā sēru mājā bija sapulcējušies ap 150 tautiešu. Svētrunu un aizlūgumu vadīja prāvests Kārlis Birznieks un mācītājs Jānis Siliņš. Starplaikā sērās latvju tautas dziesmu melodijas uz ērģelēm spēlēja un korāļus pavadīja Elizabete Rutēna. Brīvo latvju biedrības vārdā no aizgājēja un lielā latvieša atvadījās priekšnieks Dr. Andrejs Rudzis. No Daugavas Vanagu apvienības pēdējos sveicienus nesa Vilis Hofmanis, No Sadarbības centra Dr. Nikolajs Viksniņš, no Sv. Jāņa draudzes — priekšnieks Augusts Greizis. Goda sardzē pie nelaika šķirsta ar Latvijas karogu sērās stāvēja Brīvo latvju biedrības valdes locekļi un Daugavas Vanagu apvienības pārstāvji. Ar īpaši izmeklētu dziesmu atvadījās Filadelfijas latviešu vīru dubultkvartets..

J. Šmitchens apglabāts Filadelfijas Montrozas kapos latviešu nodalījumā, zem diviem kupliem bērziem. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre, brālis, dēls, divas meitas, radi un draugi, baldonieši un Filadelfijas tautieši. Par bēru mielastu rūpējās BLB dāmu komiteja, klājot galdus, „kā to Baldonē darījām". —

K. L.

Jaunumi, kas veido dzīvi

Jauni materiāli un izejvielas tiek meklēti daždādām vajadzībām. Tā pirmo plastikas kuģi uzbūvējusi vācu kuģu būvfirma Gustavs Kūrs Brēmerhafenā. Šis pirmais kuģis ir 50 pēdu gaŗš kuters jūras vēzu zvejas vajadzībām. Tas gan maksā ap 37.500 dol. vairāk nekā parastais kokmateriālu būvētais, toties uzturēšanas izdevumu tam praktiski nav nekādu.

Tankkuģu katastrofas ar sekojošiem eļļas izplūdumiem izsaukušas ļaunas sekas, saindējot lielas jūŗas ūdeņu platības jau vairākos gadījumos, un to novēršanai pagaidām nav atrasti droši pretlīdzekli. ASV tagad izgatavots gumijas - nailona tanks, kas salokāms līdzīgi akordeonam automašīnas gaŗuma izmērā. Nomests no lidmašīnas pie bojātā tankkuģa, tas automatiski „piepūšas" 140 pēdu gaŗumā un tanī var iesūknēt 140.000 galonu eļļas. Šos tankus tūlīt aizvelk prom eļļas tālākai apstrādāšanai, tā saglābjot eļļu un pasargot ūdeņus no saindēšanas.

Nākošos piecos gadu desmitos oglekļa dioksida gāzu pieaugums planētas atmosfairā radīs temperātūras pieaugumu par 3—9 gr. F. Starpība abos skaitļos atkarīga no tā, cik sekmīga būs gaisa saindēšanas apkaŗošana, kuŗu radas fosilu degvielu — ogles un eļļas — dedzināšana.

Amerikāņi savās militārajās operācijās Dienvidvietnamas piekrastē bīstamajam mīnu trālēšanas darbam lieto kuģi, kuŗu operē bez cilvēku apkalpes. Trāleri ar radioviļņu palīdzību vada tuvumā esošais lielāka tipa mīnu trāleris.

Jaunie ASV iznīcinātāji - pavadkuģi virsbūvē veidoti no alumīnija. Tas ievērojami samazina kuģu svaru un palielina to ātrumu. Kaŗaflote pasūtinājusi 27 šādus iznīcinātājus un pirmais nolaists ūdenī Jaunorleanā.

Lai glābtu zemūdenē ieslēgtos jūrniekus no bojā ejas, rodoties negadījumam, britu kaŗaflote apgādājusi zemūdeņu apkalpes ar īpašiem tērpiem. Zemūdenei grimstot, apkalpe uzvelk šos tērpus un uzpeld ūdens virspusē. Līdzīgu paņēmienu lieto dāņi, izgatavojot ūdens nirēju tērpus, kuŗus vajadzības gadījumā piepūš ar gaisu, kas saspiestā veidā glabājas īpašā tvertnē. Britu izmēģinājumi sniedzas līdz 150 pēdu dziļi ūdenī.

Aizsardzības vajadzībām angļu un franču zinātnieki un tehniķi kopīgi uzbūvējuši raķeti, kas uzmeklē un iznīcina radara stacijas. Jaunā raķete Martel sekmīgā izmēģinājumā izšauta no franču „Mirage" tipa lidmašīnas.

Vēl daudziem būs atmiņā traģiskais negadījums 1967. g. decembrī, kad pār Ohio upi sabruka tilts, pilns ar mājupbraucējiem, nogalinot 46 un ievainojot desmitiem citu braucēju. Dažādu daļu drošību pārbaudīja arī agrāk, bet pārbaudes metodes bieži izrādījās „pēdējais salmiņš", kad pārslogotās daļas sabruka. Tas, piemēram, gadījies, saliekot tūkstošiem mārciņu svaru uz lidmašīnas spārniem, vēlāk pārbaudītājiem nobrīnoties, kad spārni sekojošā lidojumā nolūzuši, vairs neizturot daudz mazāku slodzi..

Tagad šīs pārbaudes notiek ar rentgenoloģijas palīdzību, kas atklāj niecīgas plaisas iebūvētajos materiālos — tālāko katastrofu cēloņus. Amerikāņu kaŗaflote bija pirmā, kas pieņēma šo pārbaudes sistēmu jaunbūvētajiem karakuģiem. Jaunā metode katru nedēļu producētājiem ietaupa miljoniem dolaru un nodarbina ap pusmiljonu cilvēku. Aviācijā ikviena daļa tiek pārbaudīta šajā veidā. Tāpat pārbauda raķešu cietās degvielas, kuŗās nedrīkst būt gaisa pūslīši. Arī pārtikas produktus technikas redzīgās acis atsijā no dažāda veida atkritumiem un piemaisījumiem (protams, tikai tad, ja tās gatavotāji šādu procesu lieto.

DZIESMU SVĒTKI UN . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

ži nemākuļi, kuŗiem mūsu senču mantojums nav svēts un kuŗiem nav nekādas jēgas par seno svētku tērpu darināšanas un valkāšanas tradicijām, ķeras pie latviešu tautas tērpu modernizēšanas. Senais latviešu svētku tērps radies mūsu tēvzemē un veidojies daudzos gadsimtos uz mūsu senču tradiciju pamata. Tādēļ izturēsimies ar cienību pret to! Būsim lepni uz savu izcelsmi, savu īpato kultūru un senču tradicijām. Mūsu nacionālā pašapziņa pasargās mūs no internacionālas sakušanas svešu tautu jūrā. Mūsu tauta neiznīks, kamēr skanēs latviešu valoda un svētkos valkās mūsu senču īpatos tērpus.

Aleksandra Dzērvīte

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

30. maijā — pl. 6 T.L.T.A. sestdienas ģimnazijas 14. izlaiduma akts Sv. Jāņa bažnīcas sarīk. telpās, 200 Balmoral avenijā.
4. jūnijā — plkst. 8 vak. Latviešu namā Toronto latviešu koncertapvienības sarīkojums: komponista Alberta Jēruma referāts par tematu „Latviešu mūzika trimdā un dzimtenē". Sekos paneldiskusija, piedaloties komponistiem T. Keniņam, I. Saksam un A. Purvam.
6. un 7. jūnijā — DV, LNJAK un LSAK jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.
27. jūnijā — Sidrabenē Jāņu uzvedums, deja un citas Jāņu izdarības Sidrabenes pārvaldes un „Nākotnes 70" sarīkojums.

No 27. jūnija — 6. jūlijam — Dziesmu svētku laikā Girts Tiltiņš riko gleznu skāti savā studijā, 567 Yonge Street.

SV. KATRĪNĀS

13. jūnijā — Zušu makšķerēšanas sacensības Niagaras upē. Sākums plkst. 3 dienā un beigas 12 naktī. Sacensību pieteikšanās vietā būs izlikti uzraksti. L.M.M. klubs — St. Catharines.

JAUNĀKĀS

Žanis Zentiņš — Jūras v
pie klavierēm Vera Leinv
I — Jūras vaidi. Pie pēd
Rudzu puķu vainadziņš.
nos es. Rudeņa ziedi. B
dis. Sīkie pirkstiņi. Zeltīt
ietu. Nakts tik skumja.
Tautas dziesmas un deja
I — Likumdeja. Āvu, ā
Dzied, māsiņa, skaistu d
rais pāris. Ventiņu zvej
Plakanais dancis. II — M
Es mācēju danci vest.
bumbals. Kur tu teci,
Andžiņš. Man' bālini sti
Junda .....
Lūk, rozes zied. Pie Balti
zne. Mežezers. Rudens
II—Tēvzeme runā. Aijā.
Kā linu druva sāka ziedē
LP 36 .....
Stāsti man, ak Ģetzemar
Kristus krustam tuvojas
Tas, kas gaida. Adoramus
viena. Svētītie, nāciet.
nina Vaivode, kontralts.
Kalvis .....
I — Kad mēs jauni bijām
puse. Kalnos. II — Jūras
nos ceļos. Jāņu laiva. Jā
man dzīvot. Iesim, puiši.
Stereo 1005
Brālīts māsu dancināja
Saturā: Brālīts māsu dan
stiņpolka, Metienīņš, Tūc
tis, Zvejniecinš, Gailītis
tu teci, gailīti? Brālītis
Stereo 1003
Tu sapnis esi .....
I — Drīz tiksimies mēs,
Kavalieru gads; II — B
balāde, Maza maza meit
Latvian Music LP 32
I — Pēdējais pļāvums, I
ma, Māte, Nakts; II — M
dzīte, Krauklītis, Man ie
tis.
Latvian Music LP 33
I — Laimiņai pavaicāju
drīz pie Dieva, Mēs dev
ozoliņu, Dzeltens mans
Pūt, vējiņi, nostājies, L
niņa vidū, Kāzinieku de
Latvian Music LP 34
I — Lielais lācis, Minik
II — Mežrozīte, Sulu la
putenī.
Latvian Music LP 35
I — Mēs visi sēdējām
Redz, kur jāja div' baj
Rīga, Divatā ar sevi (u
mani nepazisti, Kauli d
Ontario provincē.
Pasta izdevumiem Kan

Pieprasāmas
491 College Str

JAUNĀ
A. Voitkus — Ceļi tāli,
V. Rullipa — Soli pa soļ
Z. Liepa — Gaismas sijā
T. Zeltiņš — Antiņš debe
Latgaļu folklora ...
M. Bukšs — Francis Ke
Dieva kokle — Latv. rel
H. Sils — Tēlotāja māks
E. Aistars — Evita, rom
J. Plaudis — Zemes ziedi
A. Johansons — Visi Ri
Fr. Dziesma — Klusuma
E. Dēliņš — 69 stundas
A. Spekke — Atmiņu brī
V. Pelēcis — Maleniešu
J. Akurāters — Aizlaik
E. Spēks — Es redzēju
Valdis — Staburaga bērn
T. Krūka — Tu debesis
Archib. A. Lūsis — Jēzus
T. Kikauka — Putni, rom
Latgaļu tautas dziesmas
Indra Gubiņa— Rītdien
B. Bičole — Ceļos, dze
Leonīds Slaucītājs — Seš
Al. Tomsens — Clīvečība
I. Grebzde — Tikai meit
G. Janovskis — Dziesma
A. Dziļums — Vēja melo
A. Lindgrena — Pasaules
Leonīds Slaucītājs 70
LATVIJAI 1918—68 B
A. Eglītis — Pēdējais mo
Dz. Zeberiņa — Kad es
P. Aigars — Sarkanais v
P. Aigars — Zaļie zimne
J. Sudrabiņš — Pēdējās
J. Miesnieks — Klaucēnu
K. Pētersons — Pasaule p
T. Dangavs — Strandējus
Ang. Gailīte — Rītausma
I. Grebzde — Sērmūkšļu
Ing. Viksna — Un gājien
P. Jurevičs — Dzīve un
Edg. Dunsdorfs — Latvij
M. Valters — Atmiņas u
F. Donass — Politiskos
H. Vītols — Atmodināt
Dzintara gredzens, stāsti
A. Niedra — Varavīksna
A. Freināts — Dzimtene
I. Grebzde — Vai ābele
J. Aukšķāps — Zinātnei
A. Dziļums — Celmini

Pasūtināšanai zvaniet

DV GR
491 College S

MĒS IESPIEŽAM

Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
Vizītkartes
Dokumentus biedrību vajadzībām
Koncertu programmas
Sarīkojumu biletes
Plakātus, dziesmu lapiņas
Vēstuļu veidlapas, aploksnes
Grāmatas, žurnālus

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS

AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada
Tel. 921 7121 (Code 416)

1970. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām.
ROBERTSON MOTORS 1555 Danforth Ave., Toronto
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

JAUNĀKĀS SKAŅU PLATES

Zanis Zentiņš — Jūras vaidi $5.50

pie klavierēm Vera Leinvebers

I — Jūras vaidi. Pie pēdējā pļāvuma. Mans namiņš. Dzimtene. Rudzu puķu vainadziņš. Jurka, puika Madi ķēra. Bērnība. Brīnos es. Rudeņa ziedi. Balta bērza šūpolīte. II — Skataīt, ļaudis. Sīkie pirkstiņi. Zeltītās lapas. Aizsmaržoja baltās ievas. Tā ietu. Nakts tik skumja. Aizejot. Meži šalc. Kaŗavīri bēdājās.

Tautas dziesmas un dejas ..... Stereo $5.50

I — Likumdeja. Āvu, āvu baltas kājas. Es uzkāpu kalniņā. Dzied, māsiņa, skaistu dziesmu. Dancot gāju ar meitām. Jautrais pāris. Ventiņu zvejnieku deju dziesma. Upe nesa ozoliņu. Plakanais dancis. II — Maģais dancis. Ziedēj' rozes, magonītes. Es mācēju danci vest. Es bij' maza meitenīte. Ekusēze. Sarabumbals. Kur tu teci, gailīti manu? Sidrabiņa upi bridu. Andžiņš. Man' bāliņi stipri vīri.

Junda $5.50

Lūk, rozes zied. Pie Baltijas jūras. Krīvu krīvs. Mirdzi kā zvaigzne. Mežezers. Rudens noskaņas. Milētāja dziesma. Varenība. II—Tēvzeme runā. Aijā. Jāņu laiva. Jūras spožums. Mēness nakts. Kā linu druva sāka ziedēt. Vecie tēvi. Kad mēs jauni bijām.

LP 36 ..... $5.50

Stāsti man, ak Getzemane. Drūms klusē Getzemanes dārzs. Kad Kristus krustam tuvojas. Mans brāli, uz Golgātu nāc. Kas ir Tas, kas gaida. Adoramus Te, Christe. II—Vētras viļņos nav neviena. Svētītie, nāciet. 91. psalms. Mieru atstāju. Izpilda Antonina Vaivode, kontralts.

Kalvis $6.00

I — Kad mēs jauni bijām. Krīvu krīvs. Nogrimusi pilsēta. Dzimtā puse. Kalnos. II — Jūras dziesma. Bīķeris miroņu salā. Smilšainos ceļos. Jāņu laiva. Jāņu laiks. Aiz upītes sētiņā. Kas kaitēja man dzīvot. Iesim, puiši, lūkoties. Sniga sniegi, putināja.

Stereo 1003

Brālīts māsu dancinājā $7.00

Saturā: Brālīts māsu dancinājā, Pērkonītis, Mugurdancis, Plaukstiņpolka, Metieniņš, Tūdaliņ, tagadiņ, Sudmaliņas. II — Ritenītis, Zvejniecipš, Gailītis un vistiņa, Māte teica Jančišam, Kur tu teci, gailīti? Brālītis un māsiņa un Gatves deja.

Stereo 1003

Tu sapnis esi $7.00

I — Drīz tiksimies mēs, Tu sapnis esi, Aizejošam, Aksta dziesma, Kavalieru gads; II — Brūnacīte, Pa to ceļu, Ritos, Vermlandes balāde, Maza maza meitenīt.

Latvian Music LP 32 ..... $5.50

I — Pēdējais pļāvums, Lietutiņš list, Diena beidzas, Šūpuļdziesma, Māte, Nakts; II — Mazs bij. tēva novadiņš, Zaļas birzes audzīte, Krauklītis, Man ieviņa, Spriguliši, Lauku kāzas, Zilās naktis.

Latvian Music LP 33 ..... $5.50

I — Laiminai pavaicāju, Kur meitiņas godam auga, Ej, saulīte, drīz pie Dieva, Mēs deviņi bālelipi, Kas tur kliedza, Upe nesa ozoliņu, Dzeltens mans kumeliņš; II — Jauni puiši danci veda, Pūt, vējipi, nostājies, Lieli vīri, mazi vīri, Dancija māsiņa plāniņa vidū, Kāzinieku deja, Skataities, jauni laudis, Rucavietis.

Latvian Music LP 34 ..... $5.50

I — Lielais lācis, Minikleitiņa, Naktis, Kokteilis, Baltijas jūra; II — Mežrozīte, Sulu laikā, Ābeles zied, Es jums teikšu, Sniegputeni.

Latvian Music LP 35 ..... $5.50

I — Mēs visi sēdējām kokos, Jumi jumi, Cietumnieka dziesma, Redz, kur jāja div' bajāri, Kādu pie sevis, Parkā; II — Senā Rīga, Divatā ar sevi (uz jumta) 25 kronas (5 dolari), Tu vairs mani nepazīsti, Kauli deg, Vilcienā.

Ontario provincē dzīvojošiem jāpieskaita 5% PST.
Pasta izdevumiem Kanadā jāpieskaita 50 centi, 75 c uz ASV.

Pieprasāmas DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

A. Voitkus — Ceļi tāli, ceļi tuvi	$5.80
V. Rullipa — Soli pa solim, rotaļās, dančos un dejās	$5.00
Z. Liepa — Gaismas sijātājs, dzejoļi	$4.00
T. Zeltiņš — Antiņš debesīs meklē latviešus, rom.	$5.80
Latgaļu folklora	$7.00
M. Bukšs — Francis Kemps	$7.00
Dieva kokle — Latv. reliģ. dzejas antoloģija	$8.00
H. Sils — Tēlotāja māksla un vārds	$6.00
E. Aistars — Evita, rom.	$4.80
J. Plaudis — Zemes ziedi, rom.	$5.50
A. Johansons — Visi Rīgas nami skan	$5.50
Fr. Dziesma — Klusuma zvaigznes, dz.	$3.50
E. Dēliņš — 69 stundas	$6.10
A. Spekke — Atmiņu brīži	$12.00
V. Pelēcis — Maleniešа pasaule II	$5.80
J. Akurāters — Aizlaika straumes	$5.50
E. Spēks — Es redzēju jūriņā	$5.30
Valdis — Staburaga bērni	$3.80
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
Archib. A. Lūsis — Jēzus līdzības un mūsu laikmets	$2.80
T. Ķikauka — Putni, rom.	$4.20
Latgaļu tautas dziesmas (notis)	$5.50
Indra Gubiņa— Rītdiena neskaitās	$4.00
B. Bičole — Ceļos, dzej.	$4.50
Leonīds Slaucītājs — Sešos kontinentos	$8.00
Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom.	$4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom.	$4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom.	$5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons	$4.00
Leonīds Slaucītājs 70	$2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd.	$10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju	$6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmnieši, dzej.	$2.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis	$3.20
Ing. Viksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukšķāpa — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtīšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINIET SAVIEM PIEDERĪGIEM UN PAZIŅĀM

KUNGU UZVALKU DRĀNAS! Cenas ASV. dolaros

V/l dažādu krāsu angļu vai dāņu ķemdzijas drāna, $1.60 metrā, svars 700 gr. Komplekts: 3,25 m. drānas un visi drēbnieka piederumi, kopīgais svars apm. 3.3 kg 48.50

L/a — ļoti labas kvalitātes drāna, ar visiem drēbnieka pied. 51.75

H/f — labas kvalitātes angļu ķemdzijas audums (zīmogots) $10.50 metrā, ar visiem piederumiem 58.50

H/l — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas audums dažādās krāsās, $11.90 metrā, ar visiem pied, Svars 3,5 kg. 62.45

KUNGU MĒTEĻU DRĀNAS

K — izcilas kvalitātes vilnas audums, visās krāsās, metrs — $8.60, ar visiem piederumiem. Komplekts: 2,75 m. 48.70

K/l — izcilas kvalitātes melns un citas krāsas angļu mēteļu audums $9.90 metrā, ar piederumiem 52.20

FF/k — visaugstākās kvalitātes angļu dažādu krāsu mēteļu drāna ar visiem piederumiem 60.20

DĀMU MĒTEĻU DRĀNAS

D/l—izcilas kvalitātes angļu mēteļu drāna: $9.90 metrā. Komplekts: 2.75 m drānas un visi drēbnieka piederumi 50.95

FF/d — visaugstākās kvalitātes vilnas dažādu krāsu dāmu mēteļu drāna: $12.90 metrā, ar visiem piederumiem 58.95

DĀMU KOSTĪMU DRĀNAS

D/a — modernās pastelkrāsas dāmu kostīmu drāna, $4.95 metrā. Komplekts: 2.50 m drānas, ar visiem piederumiem 29.65

D/f — angļu vai dāņu ķemdzijas audums dāmu kostīmiem, izilas kvalitātes $10.50 metrā, ar visiem piederumiem 43.15

F/fd — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas drānas dāmu kostīmiem: $11.90 metrā, ar visiem piederumiem 47.15

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai

Sainīšu nodaļa

DVG RĀMATNĪCA
491 College St., Toronto 4, Ont.

Izdevēji —
MĒS IZDARĀM SALIKUMA DARBUS
GRĀMATĀM
ŽURNĀLIEM
Iespiešanai ofseta tehnikā
ĀTRS DARBA IZPILDĪJUMS. MĒRENAS CENAS.

AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465—5225

„JAUTRAIS ODS"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērta no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12. naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 DUNDAS ST. WEST, PIE KEELE, TĀLR. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

ALFRED **STIKUTS** REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
65 Marlee Av. Toronto, 789-3361
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. ***Ausma Miķelsons***

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRASU UN MELNBALTAS FILMAS
attīstīšana • palielinājumi • dupliķāti
citi darbi • izcilus kvalitāte • atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363-6484

Dieva mierā aizgājusi

Luize Alksnis

dzim. POSĒLS

Dzimusi 1891. gada 13. oktobrī Zvārdes pagastā,
mirusi 1970. gada 15. maijā Toronto.

Dziļās sērās
piederīgie Kanadā,
Latvijā un Vācijā

Vai esat nokārtojuši abonementu?

RICHARDU ZEMARĀJU MEKLĒ
ARNOLDS B.
no Rīgas.
Rakstīt J. Grāvītim,
24 Briscoe Street West,
London 63, Ontario,
Canada.

Danforth — Carlaw rajonā
IZĪRĒJAMS DZIVOKLIS
2—3 istabas, virtuve, vannas istaba, kā arī viena mēbelēta istaba.
Zvanīt Toronto 463-1314

Elektrisko ledusskapju
remonti un iekārtošana
Garantēts darbs
A. JAUNZARIŅŠ
tālr. 741-4763, Toronto.

BB apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.
tālr. 759-0266

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

LAIKRAKSTA
LATVIJĀ
AMERIKĀ
ATSEVIŠĶI NUMURI
PERKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
165 Danforth Ave.

Baliant Newspaper
272 Spadina Ave.

Esto Meat Products
991 Mt. Pleasant Rd.

Lidums Meat
243 Roncesvalles Ave.

Lotus Florists
782 Bathurst St.

Parkway Delicatessen
721 Broadview Ave.

Pavasars Delicatessen
231 Roncesvalles Ave.

Pokos Meat
376 College St.

Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.

West Ark — Gift Shop
2282 Bloor St. W.

HAMILTONĀ

O. Andersons
139 Barton St. E.

Northland Grocery
26 Market St.

LATVIJAS KORPORĀCIJU APVIENĪBA
publicējusi izdevumu
Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos
56 lpp., bagātīgi ilustrēts, 20x30 cm formāts
Dabūjama: DV Grāmatnīcā — 491 College Street,
Cena $1.50
Toronto 174, Ont.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. **LE 7-1401**

VALDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkalis
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837.

Iepazīstieties ar plašāko un kopš 25 gadiem regulāri iznākošo

Daugavas Vanagu Mēnešrakstu!

Iznāk 6 reizes gadā, ik otru mēnesi.

Raksti: Latvijas brīvībai, ideoloģijai, literātūrai, mākslai, atmiņām vēsturiskā nozīmē un aktuālitātēm.

Abonēšanas maksa ASV un Kanadā par 3 numuriem $2.75, 6 — $5.50, atsevišķs numurs $1.00.

Pasūtināms: Mr. K. Bencons, 223 High Park Ave., Toronto 165, Ont., Canada.

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PARAUGSAIŅI	Cenas ASV dolaros
2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg riss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	21.40
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. bruto 10 kg.	18.90
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg.	25.20
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozines, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes, brutto 5 kg.	26.45
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	41.40
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozines, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigaretes, brutto 10 kg	41.35
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	71.50
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, bruto 10 kg	41.70
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	72.40
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg riss, brutto 20 kg	29.15
20 — 1 kg sviests, 1 kg riss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0,5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigaretes, bruto 10 kg	33.90
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	58.50
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozines, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	35.50
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	38.80
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg riši, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr. pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr. rozines, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	32.90
25 Iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	55.50
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bidelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. auglu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu	42.40
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	27.40
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozines, 250/300 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc.	39.50

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNICAS,
491 College Street, Toronto 174, Ontario.
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p.
sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

Vai jauna Kremļa uzbrukuma izejas baze?

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKA NO VAŠINGTONAS

Vīnē jau vairākas dienas turpinās Vašingtonas un Maskavas sarunas par stratēģisko ieroču ierobežošanas noligumu. Diemžēl, skopie komunikē no Vīnes nedod nekādu pamatu cerībām, ka abas pasaules lielvaras drīzumā varētu panākt kādu vienošanos. Pēc Niksona Kambodžas akcijas Kremļa delegācija Vīnē vairākas dienas drudžaini iepirkās preču pilnajos Austrijas mētropoles veikalos, un jau likās, ka tie ar pilnajiem čemodāniem kāps vilcienā braucienam atpakaļ uz Maskavu. Tomēr pēdējā brīdī pēc Kremļa pavēles Maskavas delegāti izšķirās par palikšanu Vīnē. Amerikāņi par lielu pārsteigumu saņēma pat ielūgumu „pavadīt dažas stundas pie glāzes tējas" Vīnes padomju sūtniecībā. Šais pāris stundās tējas vietā plūda šampanietis, un pie ledusaukstas vodkas un kaviāra krievi izlikās Kambodžas notikumus jau aizmirsuši.

„Mēs esam par mieru. Mēs esam par sadarbošanos ar visām mieru mīlošām tautām pasaulē. Uzdzersim mieram!" pieņemšanā deklarējuši padomju diplomāti.

„Ja mieru varētu radīt ar skaistiem vārdiem un vodkas tostiem, tad Vīnes sarunas varētu jau tagad uzskatīt par sekmīgāko konferenci pēc Otrā pasaules kara," piebildis amerikāņu delegācijas vadītājs Smits. Prezidenta Niksona pilnvarotā sarunu vedēja Smita piezīmē var saskatīt Vīnes sarunu piedauzības akmeni. Tas ir, krievi mierā, resp. atbruņošanās jautājumā pagaidām tālāk par tukšām skaistu vārdu deklarācijām neko citu nav parādījuši. Vai aiz skaistiem vārdiem sekos arī darbi, ir viens no kardināliem Vīnes sarunu gala iznākuma pamatjautājumiem. Un vai Kremlim vispār var ticēt, ir otrs ne mazāk svarīgs jautājums.

The New York Times militāro lietu komentātors Boldvins, pieskaroties amerikāņu un krievu atbruņošanās sarunām Vīnē, izteicis ļoti zīmīgas domas:

„Cilvēku un tautu attiecībās uzticībai ir izšķirēja nozīme katrā savstarpējā līgumā. Tas sevišķi attiecas uz bruņošanās ierobežošanas līgumiem, jo radīt absolūti drošu pārraudzības un kontroles iestādījumu faktiski nav un nebūs iespējams."

1945. un 1946. gadā Savienotās Valstis ticēja Padomju savienības miera gribai un demobilizēja 8 milj. no 11 miljoniem amerikāņu armijā iesauktiem vīriem. Vašingtona pieļāva krieviem panākt amerikāņus atomenerģijas militāro ieroču attīstībā un pretim saņēma pārsteidzošus Kremļa miera izpaudumus. Vispirms Maskava mēģināja pārņemt savā orbitā Grieķiju un Turciju. Tanī pašā laikā Kremlis ar iekšēju subversiju centās uzspridzināt demokratiskās valdības Francijā un Italijā. Daudz netrūka, ka šajās afērās Kremlis būtu sasniedzis savus mērķus. Jautāsim, kas ierosināja un īstenoja Berlīnes blokādi. Kas organizēja komūnistiem varas sagrābšanu Čechoslovakijā? Kas iesāka neprovocēto agresiju Korejā?

Šīs tiešās Kremļa akcijas bija iemesls, kādēļ Savienotās Valstis bija spiestas apbruņot un ieguldīt milzu līdzekļus savos aizsardzības spēkos. 1952. gadā neoficiālā „džentlmeņu nolīgumā" ar Padomju savienību Savienotās Valstis labprātīgi atteicās no atomieroču izmēģinājumiem atmosfairā. Un 1961. gadā Vašingtonai par lielu pārsteigumu Maskava sāka veselu atombumbu izmēģinājumu seriju, kam, acīmredzot, tā bija gatavojusies jau vairākus gadus, pilnīgi ignorējot „džentlmeņu nolīgumā" doto solījumu.

Daudzi godīgi, bet krievu propagandas iespaidoti amerikāņi saka, ka krievi esot bijuši spiesti bruņoties, lai reaģētu pret Savienoto Valstu rīcību. Tā ir aplama patiesības sagrozīšana. Pat vairāki amerikāņu senātori apgalvo, ka, ja Savienotās Valstis radīšot pretatomu uzbrukuma aizsardzības sistēmu, tad ar šādu soli Padomju savienība būšot spiesta darīt to pašu. Vai tā ir? Savienotām Valstīm pretatomu aizsardzības sistēmas vēl šodien nav, bet krieviem tā ir.

Arī tagad krievi runā par ieroču ierobežošanu, par attiecību uzlabošanas nepieciešamību, par politisku problēmu atrisināšanas vajadzību, bet līdz šim Kremlis darbos nav licis manīt ne mazāko drusciņu, ka aiz šiem vārdiem stāv arī laba griba.

Patiesībā Padomju savienība turpina vēl nepiedzīvotu bruņošanās programmas īstenošanu. Padomju savienībai tagad ir lielākā zemūdeņu flote pasaulē. Katru gadu šo floti papildina 12 — 20 jaunas vienības. Padomju savienības starpkontinentālo raķešu ieroču skaits jau tagad ir lielāks par Savienoto Valstu rīcībā esošām. Neskatoties uz nolīgumu atturēties no izmēģinājumiem apbruņot ar atomieročiem satelītu zemes orbitā, apkārt pasaulei jau lido 10 vai vairāk šādi Kremļa satelīti.

Konfrontācija Vietnamā un visā Indoķīnā izbeigtos, ja Maskavas kuģi nepārtraukti nepiegādātu Hanojai ieročus un municiju.

Vidējos austrumos, pateicoties krievu palīdzībai, Ēģiptei īsā laikā ir bijis iespējams dubultot savu armiju diviziju skaitu. Krievu sūtniecību Ādenā atbalsta tā dēvēto arabu tautas frontes kustību Arabijas pussalā. Ar naudu un ieroču palīdzību Maskava grib piespiest britiem draudzīgās Omanas un Muskatas valdību gāšanu. Ja tas izdotos, tad šīs ejļas bagātās arabu valstiņas būtu pirmais solis Maskavas kontroles iegūšanai par bagātākiem ejļas laukiem pasaulē.

Psiholoģiskā karā Maskava arvien atrodas ofensīvā uzbrukumā. Padomju savienība ar milzu naudas līdzekļiem atbalsta radikāļu periodiskos izdevumus, revolūcionāru organizācijas ,pseidomiera kustības un katru pasākumu, kas vērsts pret Savienotām Valstīm. Kremlim varbūt varētu ticēt tikai tad, ja tas pārtrauktu subversīvās aktīvitātes ārpus Padomju savienības robežām.

Ar Berlīnes mūra nojaukšanu, sašķeltās Vācijas apvienošanu, okupēto Eiropas tautu atbrīvošanu, Maskavas spēku atvilkšanu no Vidējiem austrumiem un pirkstu izņemšanu no Indoķīnas konflikta Padomju savienība varētu tiešām daudz darīt miera radīšanai pasaulē. Bet uz visu to atliek tikai gaidīt.

Atgriežoties pie Vīnes sarunām, optimisti norāda, ka, kaut arī sarunās nekas konkrēts vēl nesot panākts, fakts, ka šādas sarunas vispār notiek, esot jau laba zīme.

Pēdējās dienās uzmanīga vērotāja acs var konstatēt, ka gaidītās konfrontācijas atslābšanas vietā Maskava aiz Indoķīnas sacelto putekļu mākoņa, varbūt, gatavo pasaulei pavisam jaunu pārsteigumu.

Tā pagājušajā nedēļā kāds Miami televīzijas raidītājs amerikāņiem atgādināja, ka austrumu un rietumu konfrontācijas smagumpunkts var drīz vien atrasties Amerikas kontinenta durvju priekšā. Pieminētā raidītājā bija redzami kādā spāņu žurnālā Kubā izdarītie uzņēmumi. Spāņu žurnāla uzņēmumos militārā parādē Kubas diktātoram Fidelam Kastro garām defilēja arī jaunākā parauga ripojošās krievu atomieroču platformas. Spāņu avoti norāda, ka Kremlis klusībā esot Kubā ierīkojis arī slepenus padomju iznīcinātāju lidlaukus. Pentagons pagaidām atteicies komentēt Miami raidītāja apgalvojumu, ka Padomju savienība Kubā sākusi izveidot priekštilta pozicijas eventuālam uzbrukumam Amerikas kontinentam. Tas, ka Kubai jau vairākus gadus bija dažas krievu raķetes, amerikāņu izlūkošanas dienestam bija zināms. Šo zināmo raķešu darbības loks ir ierobežots. Ir zināms arī, ka virs Kubas ik dienas riņķo amerikāņu izlūkošanas lidmašīnas, kas ar elektroniskām ierīcēm uzrauga katru aizdomīgu jaunu militāru ierīču parādīšanos.

Droši vien, ārlietu ministrs Rodžers prasīs Maskavas sūtnim Vašingtonā Dobriņinam, kas īsti Padomju savienībai tagad Kubā ir padomā. Droši vien, Dobriņins atkal laipni smaidīs un apgalvos, ka „gluži itin nekas". Te jāatceras, ka 1962. gada oktobrī Kubas konflikta krizes dienās Padomju savienības ārlietu ministrs Andrejs Gromiko prezidentam Kenedijam apgalvoja, ka Padomju savienība nav uzstādījusi un arī nedomā uzstādīt uzbrukuma raķetes Kubā. Uz prezidenta Kenedija rakstāmgalda tanī pašā laikā atradās vesela virkne pret Savienotām Valstīm notēmētu krievu raķešu ieroču uzņēmumi.

Lai gan atklāti par jaunu Kubas krīzi Vašingtonā vēl nerunā, tomēr bez pieminētā spāņu avota informācijas ir jākonstatē vēl divi nozīmīgi fakti.

18. aprīlī Havanas lidlaukā nosēdās divi Kremļa tāllidojuma smagie „Bear" tipa bumbvedži. Šīs mašīnas spēj bez nolaišanās veikt līdz 8000 jūdžu tālus lidojumus. Maija sākumā Havanā pirmajiem diviem „krievu lāčiem" pievienojās vēl divi un pagājušajā nedēļā atlidoja nākošie divi tā paša tipa bumbvedži. Amerikāņu izlūkošanas dienestam ir zināms, ka pieminētie bumbvedži jau veic „treniņa lidojumus" virs Kubas un Atlantijas okeana. Domājams, ka pieminētie „krievu lāči" ir apbruņoti tikai fotokamerām un elektroniskām spiegošanas ierīcēm. Pentagons norāda, ka regulārie padomju bumbvežu lidojumi bez nolaišanās no Maskavas uz Havanu var būt pirmā Maskavas plāna fāze radīt Kubā militāra uzbrukuma izejas bāzi. Pirmajiem bumbvežiem var sekot citi, kas zemlidojumos, radara ieroču neatklāti, spēj īsā laikā sasniegt militārus mērķus Savienotās Valstīs.

Otrs nozīmīgs faktors ir septiņu Padomju savienības kaŗa kuģu „viesošanās" Cienfuegos ostā Kubā. Šīs krievu flotes eskadriļa Kubas krastus sasniedza 14. maijā. Padomju savienības kuģu ekipā ietilpst arī viena atomzemūdene, kas apbruņota ar „Sadon" tipa zemlidojuma raķešu izšaušanas ierīcēm. Šīs raķetes var izšaut atomartilerijas šāviņus pāri par 100 jūdžu attālumā. Bez atomzemūdenes krievu kaŗa flotes vienībā Kubā ir divas parastās zemūdenes, raķešu ierīcēm apbruņots kreiseris, iznīcinātāji un viens tankkuģis. Padomju savienības prese Kubā iebraukušo krievu flotes vienību apzīmē par „pretzemūdeņu kuģiem".

Padomju kaŗaflotes vienības Havanā iegriezās arī pagājušā gadā, bet zīmīgi, ka toreiz Maskava šo apciemojumu apzīmēja tikai par „draudzīgu vizīti". Tagad Maskava norāda, ka viņas kuģi Kubā esot nevien pieklājības vizītē, bet arī, lai papildinātu degvielas un provīziju, kā arī, lai veiktu nepieciešamos remontus. Vienkāršā valodā tas var nozīmēt to, ka Kremlis Kubā grib ierīkot savas flotes, ja ne uzbrukuma, tad noteikti vismaz atbalsta bāzi.

Zīmīgi, ka pagājušā gada rudenī Havanā viesojās Padomju savienības kaŗa ministrs maršals Grečko, un šī gada aprīlī Maskavā savukārt uzturējās Kubas armijas komandieris, Fidela brālis Rauls Kastro.

Pēc Raula Kastro Maskavas apmeklējuma kāds krievu diplomāts dienvidslavu žurnālistiem pateica to, kas šodien jau sācis īstenoties: „Mūsu flote tagad veiks lielākus uzdevumus. Savienotām Valstīm būs jāpierod to redzēt vairāk un vairāk visā pasaulē."

Var gadīties, ka prezidentam Niksonam jau drīzumā, tāpat kā Kenedijam, būs jāsauc uz Balto namu sūtnis Dobriņins vai pats Gromiko. Ja prezidents runās noteiktu un stingru valodu, tad jauna Kubas krīze varbūt izpaliks. Bet nesteigsimies notikumiem priekšā.

Aleksandrs Ķegumnieks

IEKŠĒJĀ FRONTE . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

departaments, kur Maskavas aģentiem vislielākās spiegošanas iespējas. Tie iespiedušies arī politiskajās partijās ASV un Kanadā. ASV senātā dzirdama tik atklāta valoda, kas jau uzskatāma kā nodevība, jo vērsta valsts ienaidnieku interešu aizstāvēšanai.

Rodas jautājums, kā mums, latviešiem un vispār pretkomūnistiem, reaģēt pret šo komūnistu radīto „iekšējo fronti"? Protams, ja mēs negribam kļūt vergi, kādi jau ir mūsu tautieši dzimtenē, tad mums jācīnās — atklāti un enerģiski! Atsevišķos gadījumos šajā cīņā der pielietot arī pašas „iekšējās frontes" cīnītāju paņēmienus — demonstrēt un neizvairīties no atklātas konfrontācijas. Tādi gadījumi „nosīt" pretinieku cīņas sparu un zināmā mērā paceļ sabiedrības aktivitāti. Par tādu sekmīgu akciju jāuzskata nesenā demonstrācija Ļeņina godināšanas vakarā Toronto, tāpat nesenā Ņujorkas būvstrādnieku visai enerģiskā uzstāšanās pret „pīpsīkiem".

Taču mūsu galvenie cīņas līdzekļi ir demokratiskās iekārtas garantētās pilsoņu tiesības izteikt savas domas presē — rakstīt vēstules laikrakstiem, radio un televīzijas stacijām un politiķiem, kā mūsu draugiem — tos uzmudināt, tā arī ienaidniekiem — tos nosodot.

ASV novembrī notiks daudzu amatpersonu vēlēšanas. Tajās nedrīkst iztrūkt neviena latvieša balss. Jābalso par noteiktiem pretkomūnistiem un Niksona valdības atbalstītājiem, galvenokārt — republikāņiem. To jāaicina darīt arī visiem darba biedriem, kaimiņiem, draugiem un paziņām

Ja Niksona priekritēji novembrī uzvarēs, nav šaubu, ka ASV „iekšējai", — pareizāk nodevēju frontei pienāks drīzs gals.

Kanadas DV, LNJAK un LSAK

Jaunatnes un sporta svētki

1970. g. 6. un 7. jūnijā

SIDRABENĒ

PROGRAMMĀ:

Basketbola, volejbola, virves vilkšanas un šacha sacensības.

Piedalīsies Kanadas un ASV latviešu sporta klubi.

SESTDIEN, 6. jūnijā, plkst. 20.00

Ugunskurs un pēc tam DEJA

Vakarā notiks arī „MISS RĪGA" vēlēšanas

SVĒTDIEN, 7. jūnijā, plkst. 10.00

DIEVKALPOJUMS un pēc tam VIEGLATLĒTIKAS sacensības. SKRIEŠANA, AUGSTLĒKŠANA, TĀLLĒKŠANA, LODES GRŪŠANA, ŠĶĒPA MEŠANA UN CITAS BĒRNU NODARBĪBAS

SVĒTKU ATKLĀŠANA 6. jūnijā, pl. 13.00
NOBEIGUMS 7. jūnijā, pl. 15.00

Ieeja abām svētku dienām $2.—, vienai dienai $1.50, jauniešiem līdz 16 gadiem ieeja brīva, jauniešiem virs 16 gadiem puscena.

Par automašīnu novietošanu jāmaksā 75 ¢ Sidrabenes pārvaldei.

Visus laipni lūdz

JAUNATNES UN SPORTA SVĒTKU RĪCĪBAS KOMITEJA

APCIETINĀTS PADOMJU RAKSTNIEKS

No Maskavas ziņo, ka tur pagājušajā nedēļā čeka apcietinājusi pazīstamo padomju rakstnieku Andreju Amalriku. Amalrika grāmata „Vai Padomju savienība pastāvēs līdz 1984. gadam?" nesen Harpera un Rova izdevniecībā parādījās arī ASV. Pieminētajā grāmatā Amalriks pareģo, ka līdz septiņdesmito gadu beigām padomju sistēma pēc neizbēgamā kaŗa ar sarkano Ķīnu sabruks.

„Ardievu un nebēdājies", 32 gadus vecais padomju rakstnieks sauca savai sievai, kad 14 čekisti to apcietinājuši un „melnā Bertā" veduši uz cietumu.

„Viņš to jau paredzēja", draugiem vēlāk apliecinājusi Amalrika dzīvesbiedre. Piezīmējams, ka padomju vara jau agrāk bija Amalriku izsūtījusi trīs gadus uz Sibiriju. Iespējams, ka tagad viņu apvainos valsts nodevībā un nav izslēgta iespēja, ka viņš cietuma vietā nonāks kādā vājprātīgo iestādē, kur Kremlis tur visus pastāvošā režima kritizētājus. K.

Plaši izplatītais Šveices žurnāls Die Weltwoche Cīrichē pasaules uzmanību atkal pievērš Korsikai, kas kopš Napoleona dienām sākusi nogrimt aizmirstībā. Korsikāņu pilsētiņā Korte nesen atzīmēts vienreizējs rekords. Vietējās pašvaldības vēlēšanās nodotas 9.697 balsis. Vēlēšanu komisijas vīriem palikusi mute vaļā, jo pilsētiņā ir tikai 4.303 balstiesīgu vēlētāju.

Die Weltwoche citā vietā ziņo no Varšavas, ka tur uz apsūdzēto sola par zagšanu atradies kāds poļu garnadzis. Kad tiesnesis apsūdzētam jautājis, vai tam nav kas sakāms sevis aizstāvēšanai, pēdējais atbildējis:

„Jums ir jāsaprot, ka esmu tikai vienkāršs zaglis, bet nevis advokāts."

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Kanadas nacionālajā izstādē šogad Karalienes Elizabetes paviljonā iekārtos lielāko narkotiku un visu, kas ar to sakarā,izstādi Kanadā. Izstādes vadība ar šo „upuri" zaudē ap 87.4000 dolaru īres naudas, bet pārliecināta, ka tas tā vērts. Izstādi atbalsta un organizē Padome pret drogu ļaunprātīgu lietošanu, brīvprātīgo organizācija, kas cenšas apkarot narkotiku i zplatīšanos jaunatnē. Padomē vēlas rādīt dažādas narkotikas un iepazīstināt ar to lietošanu medicīnā, kā arī ar ļaunumu, ko narkotiku bezmēra lietošana sagādā.

★ Ministru prezidentam Trudo iesniegts priekšlikums slēgt darbībai Lašines kanāli, ap 8 jūdžu garo Sv. Labrenča jūras ceļa atzarojumu, kas tek caur Montrealas rietumiem. Minētais jūras ceļš radījis Kanadai jau 400 milj. dolaru parādu un nesola nekā laba arī tuvākajā nākotnē. Jūras ceļu pārvalde apņēmusies pārbaudīt visu līdzšinējo Sv. Labrenča jūras ceļa darbību, nodevu sistēmu un paredzamo tirdzniecību un tad iesniegt priekšlikumus tā racionālākai izmantošana.

★ Par savu nacionālistisko nostāju attieksmē uz Kanadas dabas bagātību pārdošanu ārvalstīm, t.i. ASV, ministrs J. Grīns saņēmis „veselu jūru" atbalsta vēstuļu. Grīns par kanadiešu atsaucību iepriecināts, kaut viņa kollēgas parlamentā varbūt nejūtas gluži ērti par to, ka beidzot atradies politiķis, kas savas valsts intereses stāda augstāk par lielā dienvidu kaimiņa vēlmēm. —ns

SĪKĀS ZIŅAS

● Bulgārijas laikraksti ziņoja, ka Varšavas pakta aizsardzības ministru sanāksme notiks vēl šinī mēnesī Sofijā. Snāksmē apspriedīs Varšavas pakta valstu aizsardzības spēku pastiprināšanu.

● Divas ASV gaŗmatainās „hipijas", kuŗas pārstāv „jauno Ameriku", devušās uz Hanoju, lai nodibinātu „diplomātiskas attiekšmes" ar Ziemeļvietnamu. Tās ir Nansija Rubina un Džudija Gumbo. Viņas cer satikties ar Hanojas pārstāvjiem, lai iedzīvinātu savu „diplomātiju" un cīnītos par „vienlīdzīgām tiesībām" ar vietnamiešu sievietēm.

● Padomju savienības ministru prezidents Kosīgins deklarēja 12. maijā „simpatijas un atbalstu" Kambodžas prinča Sihanuka eksilvaldībai, kas nav tālu no oficiālās diplomātiskās atzīšanas. Padomju ziņu aģentūra TASS ziņo, ka Kosīgins nosūtījis apsveikuma telegrammu Sihanukam Pekingā par valdības iecelšanu, kas ir opozicijā tagad pie varas esošajai Kambodžas valdībai.

● Politiskās bēgles tiesības Anglikarā, Turcijā, lūgusi Polijas vēstniecības atašeja Sieva Jonna Ridčika. Viņa politiskās bēgles tiesības pieprasījusi sev un arī abiem dēliem.

● Ar 36,22 dol. par unci zeltā kurss aizvadītajā nedēļā Anglijas galvaspilsētas Londonas tirgū bija sasniedzis augstāko stāvokli šai gadā. Lietpratēji lielo zelta pieprasījumu starptautiskajā tirgū izskaidroja ar stāvokļa saspringšanu Kambodžā, Ņujorkas biržas vājumu un krizi Vidējos austrumos.

Ļeņina novēlējums

Ar šādu virsrakstu ASV lielais dienas laikraksts „Chicago Tribune" ievietojis ievadrakstu, sakarā ar Ļeņina „simtgadi" šāgada aprīļa mēnesī. Sniedzam tā tulkojumu arī mūsu lasītājiem:

Kad Padomju savienība un tā oligarchija svinēja Ļeņina dzimšanas 100 gadu atceri, tad pārējai pasaulei noteikti nebija iemesla to darīt. Ļeņins tulkoja marksismu savā apgaismojumā un nodibināja komūnismu Krievijā, no kurienes viņš cerēja, ka komūnisms izplatīsies visā pasaulē nerimstošā cīņā — līdz uzvarai. Tāds ir Ļeņina novēlējums un viņa pēcteči vēl vienmēr pie tā turas.

Ļeņina iekaŗošanas plāni vēršas ar sevišķu ļaunprātību pret Savienotajām Valstīm: „Vispirms mēs paņemsim Austrumeiropu, tad Azijas masas, tad mēs ielenksim Savienotās Valstis — beidzamo kapitālisma cietoksni. Mums nebūs jāuzbrūk, tas iekritīs pats kā nogatavojies auglis mūsu rokās."

Padomju pēcteči uzticīgi seko šai doktrīnai, un ievēro Ļenina vārdus: „Tik ilgi, kamēr pastāv kapitālisms, mēs nevaram dzīvot mierā." Beigās viens vai otrs triumfēs — bēru rekviēmu dziedās vai nu padomju republikai vai pasaules kapitālismam."

Ļeņina tūlītējais pēctecis Staļins citēja padomju orākuļa tezi un pievienoja sava paša piepūšojumus. Staļins sacīja: „Iedomāties, ka revolūciju var izvest buržuju demokratiskos ietvaros, ir neprāts. Lai proletariāts varētu valdīt, tam jāapliecina savas spējas valdīt ar militāru varu."

Pēc tam Chruščovs: „Ja kāds domā, ka mūsu smaidi nozīmē Marksa, Engelsa un Ļeņina mācības atmešanu, viņš nežēlīgi pievilas. Tas nekad nenotiks, tas ir tikpat kā gaidīt, lai vēzītis iemācītos svilpot." Diplomātiskā pieņemšanā Chruščovs sacīja rietumniekiem: „Vai nu jums patīk vai ne, vēsture ir mūsu pusē. Mēs apraksim jūs," un amerikāņu televīzijas raidījumā viņš izteicās: „Jūsu mazbērni dzīvos zem sociālisma."

Nav pārsteigums, ka Leonīds Brežņevs, komūnistu partijas vadītājs, atkārtoja to pašu, draudīgā balsī pareģodams nekomūnistiskās pasaules bojāeju, tikai ar to atšķirību, ka „sabrukums nenāks pats no sevis, bet „ar visu revolūcionāro spēku aktīvu un mērķtiecīgu rīcību. „Cīņa," viņš sacīja, „var būt miermīlīga vai varmācīga, likumīga vai nelikumīga, lai nogāztu „vēl vienmēr bīstamo, bet jau pazudināto imperiālisma cietoksni."

Ļeņina politiskā kaŗaskolā 1931. gadā padomju funkcionārs Dimitrijs Manilskis, vēlākais pārstāvis Apvienoto nāciju Drošības padomē, pasvītroja: „Kaŗš starp komūnismu un kapitālismu ir nenovēršams. Šodien, protams, mēs neesam pietiekoši stipri uzbrukumam... Lai uzvarētu, mums vajadzīgs pārsteiguma moments. Buržujus ir jāiemidzina. Mums jāsāk vislielākā miera ofensīva. Kapitālistu valstis ir muļķas un izvirtušas, viņi priecāsies sadarboties sevis iznīcināšanā."

Šādā deklarācijas gaismā, kas turpinās jau pus gadsimteni, ir jālasa komūnistu motīvi. Mēs esam norūpējušies, mēs meklējam saprašanos ar Padomju savienību caur dažādiem līgumiem attieksmē uz atomieročiem. Tagad mēs vedam sarunas ar padomju pārstāvjiem Vīnē par stratēģisko ieroču ierobežošanu, SALT sarunas.

Atceroties padomju virzienu kopš Ļeņina dienām, mums jābūt uzmanīgiem un vairāk skeptiķiem aicinājumā uz sadarbošanos, jo Ļeņina novēlējums pareģo un sludina Rietumu pasaules bojā eju.

Jaukai atpūtai, sportam un vasaras priekam

GLEN ECHO LODGE

SKAISTAJOS MUSKOKAS EZEROS
būs atvērta no 27. jūnija līdz 7. septembrim.

Ļoti skaista daba, lieliska peldēšanās, makšķerēšana, daudz sporta nodarbību, dziesmu un deju vakari, garšīgi ēdieni un zemas cenas.

Ieteicam ceļojumu uz Dziesmu svētkiem savienot ar jauku atpūtu pie mums skaistajā Muskokā.

Jautra līgošana ar mielastu, deja un vadības maiņas ceremonijas notiks 20. jūnija nedēļas nogalē, — pieteikšanās līdz 17. jūnijam.

Vasarnīca atrodas tikai 100 jūdžu ziemeļos no Toronto, 7 jūdzes rietumos no Grāvenherstas.

Lūdz rakstīt: R. & G. Sclaters, Box 910, Gravenhurst, Ont. Telefons (705) 687-4215.